

**T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARININ BABALARININ
OTANTİKLİK DÜZEYLERİ İLE ÇOCUKLARININ
ÖZ DÜZENLEME BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZIRLAYAN
SELEN ÇİLMEN**

GAZİANTEP-2022

**T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARININ BABALARININ
OTANTİKLİK DÜZEYLERİ İLE ÇOCUKLARININ
ÖZ DÜZENLEME BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZIRLAYAN
SELEN ÇİLMEN**

**DANIŞMAN
PROF. DR. NİLÜFER DARICA**

GAZİANTEP-2022

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Okul Öncesi Çocuklarının Babalarının Otantiklik Düzeyleri ile Çocuklarının Öz Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişki” başlıklı çalışmanın tarafımca, bilimsel ahlak ve etik kurallarına aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla doğrularım.

14/01/2022

Selen ÇİLMEN

ÖNSÖZ

Otaniklik; bireylerin yaşam tarzını belirleyen, birçok psikolojik faktörü içinde barındıran bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kavram, bireyin tüm hayatına etki ettiği gibi, bireylerin oluşturduğu çevreyi de etkilemektedir. Dolayısıyla, çocukların ilk rol modelinden biri olan babalarının otantik kişilikleri; çocuklarının öz düzenleme becerilerini etkileyecektir. Bu tezde; her bireyin sahip olmayı arzuladığı otantik kişilik özelliğine farklı bir pencereyle bakmak; çocukların öz düzenleme becerilerine olan etkisini inceleyerek, literatüre katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Birçok duygu durumunu yaşadığım bu zorlu süreçte çok okudum, çok araştırdım, çok sordum ve çok öğrendim. Bu öğrenme sürecinde geriye dönüp baktığımda, kısa sürede ne kadar büyüdüğümü, kendimi yeniden tanıdığımı ve geliştirdiğimi görmek; bende tarifsiz bir mutluluk hissi oluşturuyor. Yaşadığım tüm olumsuz ve talihsiz süreçleri gülererek hatırlayacağımı umduğum bu zorlu sürecin emektarlarına teşekkür etmek istiyorum.

Derin bilgisiyle ve sabıyla süreci tamamlamamda yardımcı olan tez danışmanım Prof. Dr. Nilüfer DARICA'ya; lisansüstü eğitimimde, öz düzenleme kavramını bana sevdiren ve üstüme yapışmasını sağlayan sevgili Prof. Dr. Çağlayan DİNÇER'e; tez savunma sürecinde bana bilgi ve tecrübeleriyle rehberlik eden Doç. Dr. Ege AKGÜN'e teşekkür ederim. Lisansüstü eğitimimizde istatistik dersini aldığımız; tez sürecinde de söylediği her cümlenin kulaklarımızda yankılanmasını sağlayan değerli hocam Doç. Dr. Ufuk AKBAŞ'a; bu tez sürecinde kendisini soruyla bunaltmama rağmen beni desteklemekten vazgeçmeyen Arş. Gör. Mihriban ÖZCAN'a teşekkür ederim.

Lisans eğitimimde akademi ile tanışmamı sağlayan, birçok ülkeyi görmeme ve değerli akademisyenlerle bir arada bulunmama vesile olan Prof. Dr. Osman TİTREK'e; lisans eğitimimde tanıdığım, derslerini zevkle takip ettiğim ve bölümümü çok sevmemi sağlayan hocam Prof. Dr. Ayşe Güler KÜÇÜKTURAN'a; hep ablam olarak gördüğüm, değerli bilgisini ve tecrübelerini benden hiçbir zaman esirgemeyen biricik hocam Dr. Gözde Sezen GÜLTEKİNE'e teşekkür ederim.

Bu süreçte, bana yuva olan; her koşulda yardımına koşan Gürteks Gülşen Özkaya Anaokulu ailesine; Gül-Cengiz Gülenler İlkokulu'na; veri toplama sürecinde bana kapılarını açan tüm okullara; öğretmenlere ve araştırmaya katılan tüm babalara sonsuz teşekkürler.

Uzakları yakın eden, varlıklarıyla bile desteklerini hep hissettiğim biricik dostlarım Merve OFLUOĞLU, Cemre AYDIN ve Şahika ŞİMŞEK'e; lisans eğitimimizden bu yana, koyduğumuz hedefleri bir bir başarıırken, hayatımın her alanında, her zaman elini omzumda hissettiğim canım dostum İnci İLGİN'a; Gaziantep'teki yeni başlangıcında sürekli yanımda olan, manevi desteklerini her zaman hissettiğim, tüm sitemlerimi dinlemelerine rağmen her zaman yanı başımda olan Süha UĞUR, Fatma ÜÇGÖZ ve Bedia KARADAĞ'a teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimimizde yollarımızın kesişmesiyle başlayan dostluğumuz, bizi bu günlere kadar getirdi. Birbirimize destek olduğumuz, kâh ağlayıp kâh güldüğümüz, sinir harpleri yaşadığımız ama sonunda tamamladığımız bu süreçte, her zaman bana destek olan canım dostum, Aşına KALKULOĞLU; sen olmasaydın bu süreci nasıl atlattırırım bilemiyorum. Verdiğin destekler için, bilgin ve becerin için sonsuz teşekkürler.

Teşekkürlerin en büyüğü beni bugünlere getirmek için, küçüklüğümde bu yana yanımda sürekli koşuşturan, tezimin ilham kaynağı canım babam Siyami ÇİLMEN'e... Umarım emeklerinin karşılığını aldığımı hissediyor ve bundan mutluluk duyuyorsundur. Başaramayacağımı düşündüğüm her an başarabileceğimi, benden ve benim isteklerimden daha değerli hiçbir şey olmadığını bana sürekli hatırlatan ve beni her koşulda destekleyen canım annem, Ayşe ÇİLMEN; sana da binlerce teşekkür. Ve minicik, sıcacık kalbiyle evimize neşe saçan, küçük kardeşim Ahmet Eren ÇİLMEN'e, sonsuz teşekkürü bir borç bilirim. Minik, tontik ve canım anneannem; beni her zaman başarılı gören gözlerinden, beni lezzetli yemeklerinle beslediğin ellerinden öpüyorum. Fiziken çok uzağınızda olsam da, desteğiniz hep omzumda...

Beni her zaman çalışmaya, merak duymaya ve öğrenmeye teşvik eden bütün çocuklara...

Ocak 2022

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi çocuklarının babalarının otantiklik düzeyleri ile çocuklarının öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemektir. İlişkisel tarama modeli kullanılan bu çalışmanın örneklemini, 2020-2021 yılında Gaziantep il merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı iki anasınıfı ve altı bağımsız anaokulunda eğitim gören 242 okul öncesi çocuğu ve onların babaları oluşturmaktadır. Çalışmanın nicel boyutuna ilişkin veriler; okul öncesi eğitim alan çocukların öğretmenlerine elden ulaştırılan “Demografik Bilgi Formu”, “Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği” ve “Kernis-Goldman Özgünlük (Otantiklik) Ölçeği-Kısa Formu”ndan elde edilmiştir. Verilerin analizi SPSS 22.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, okul öncesi dönem çocuklarının babalarının otantiklik düzeyleri ile çocuklarının öz düzenleme becerileri arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra babaların otantiklik düzeylerinin; babaların öğrenim durumlarına ve aylık hane gelirine göre farklılaştığı görülmürken; okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerilerinin, babalarının öğrenim durumuna, çocuklarına ayırdıkları zamana ve aylık hane gelirine göre farklılaştığı saptanmıştır. Elde edilen bulgular literatür ışığında tartışılmış; araştırmacılara ve eğitimcilere önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Otantiklik, Öz Düzenleme Becerileri, Okul Öncesi

ABSTRACT

The aim of this study is to analyze the relationship between authenticity of pre-school children's fathers and their self-regulation skills. Sample of this study consist of 242 father and children studying at 2 pre-school and 6 independent pre-school affiliated with the Ministry of National Education in the center of Gaziantep in 2020-2021. The quantitative data of this study is obtained from "Demographical Information Form", "Self- Regulation Skill Scele" and "Kernis-Goldman's Authenticity Scale". Data analysed by the use of SPSS 22.0 packaged software. As a result of the analyses, it is found that there is a positive and medium-level relationship between fathers' authenticity and the children's self-regulation skills. Besides, it is concluded that while fathers' authenticity differs from their educational bacground and monthly income, children's authencity differs from fathers' educational background, the time they give their children and monthly income. Obtained evidences discussed by the light of literature and suggestions are made for researchers and educators.

Keywords: Authenticity, Self-Regulation Skills, Pre-School.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Araştırmanın Varsayımı.....	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.6. Tanımlar.....	6
1.7. Kısaltmalar.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	7
2.1. Otantikliğin Tanımı.....	7
2.2 Otantiklik Modelleri.....	9
2.2.1. Çok Bileşenli Otantik Model.....	9
2.2.2. Kişi Merkezli Otantik Model.....	10
2.3. Otantiklik Kavramının Kuramsal Temelleri.....	12
2.3.1. Varoluşçu Kuram.....	13
2.3.2. Hümanistik Kuram.....	14
2.3.3. Öz-Belirleme Kuramı.....	15
2.3.4 Pozitif Psikoloji.....	16
2.4. Otantik Kişilerin Özellikleri.....	16
2.5. Öz Düzenleme Kavramının Tanımı.....	18
2.6. Öz Düzenlemenin Boyutları.....	19

2.6.1.Davranış Düzenleme	19
2.6.2.Duygu Düzenleme	19
2.6.3.Bilişsel Düzenleme	20
2.7. Öz Düzenleme Kavramının Kuramsal Temelleri	21
2.7.1. Psikoanalitik Kuram.....	21
2.7.2. Bilişsel Kuram	22
2.7.3. Davranışçı Kuram	22
2.7.4. Sosyal Bilişsel Kuram.....	23
2.7.5.Vygotsky'e Göre Öz Düzenleme	24
2.8. Okul Öncesi Dönemde Öz Düzenlemeyi Etkileyen Faktörler	25
2.9. Baba ve Çocuk	28
2.10. İlgili Araştırmalar	30
2.10.1. Otantiklik ile İlgili Araştırmalar	30
2.10.2. Öz Düzenleme ile İlgili Araştırmalar.....	34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM.....	45
3.1. Araştırma Modeli	45
3.2.Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	45
3.3. Veri Toplama Araçları.....	47
3.3.1. Kernis-Goldman Özgünlük (Otantiklik) Ölçeği-Kısa Formu	48
3.3.2. Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği	48
3.3.3. Demografik Bilgi Formu.....	49
3.4. Veri Toplama Süreci	49
3.5. Verilerin Analizi.....	49

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUMLAR	51
4.1.Birinci Alt Probleme Dair Bulgular	51
4.2.İkinci Alt Probleme Dair Bulgular	53
4.3.Üçüncü Alt Probleme Dair Bulgular	59
4.4. Dördüncü Alt Probleme Dair Bulgular	65

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	68
5.1.Tartışma.....	68
5.2.Sonuç ve Öneriler:.....	80
5.2.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler:	83
5.2.2. Eğitimcilerle Yönelik Öneriler:.....	84
KAYNAKÇA	85
EKLER.....	97
Ek 1- Kernis-Goldman Özgünlük (Otantiklik) Ölçeği- Kısa Formu.....	97
Ek 2- Öz Düzenleme Beceri Ölçeği	99
Ek 3- Ölçek Kullanım İzinleri	101

TABLÖLAR LİSTESİ

- Tablo 1.** Araştırmaya Katılan Okul Öncesi Çocuklarının Yaş ve Cinsiyete Göre Dağılımları **46**
- Tablo 2.** Araştırmaya Katılan Babaların Çalışma Durumu, Aylık Gelir, Yaş ve Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları **46**
- Tablo 3.** Okul Öncesi Çocukların Öz Düzenleme Beceri Ölçeğinden ve Ölçeğin Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanların Yaşlarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları..... **51**
- Tablo 4.** Okul Öncesi Çocuklarının Öz Düzenleme Beceri Ölçeğinden ve Ölçeğin Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Cinsiyetlerine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları **52**
- Tablo 5.** Babaların Otantiklik Ölçeğinden ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Aylık Hane Gelirine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları **53**
- Tablo 6.** Babaların Otantiklik Ölçeğinden ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Babaların Yaşlarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları..... **56**
- Tablo 7.** Babaların Otantiklik Ölçeğinden ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Babaların Öğrenim Durumlarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları **57**
- Tablo 8.** Okul Öncesi Çocukların Öz Düzenleme Ölçeğinden ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Bababaların Öğrenim Durumlarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları **59**
- Tablo 9.** Okul Öncesi Çocukların Öz Düzenleme Ölçeğinden ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Aylık Hane Gelirine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları..... **60**
- Tablo 10.** Araştırmaya Katılan Babaların Çocuklarına Zaman Ayırma Durumları **62**
- Tablo 11.** Okul Öncesi Çocukların Öz Düzenleme Beceri Ölçeğinden ve Ölçeğin Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanların Babaların Çocuklarına Ayırdıkları Zamana Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları..... **62**
- Tablo 12.** Okul Öncesi Çocukların Öz Düzenleme Ölçeğinden ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Babalarının Çocukları ile Hafta içi Geçirdikleri Süreye Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları **63**
- Tablo 13.** Araştırmaya Katılan Okul Öncesi Çocuklarının Öz Düzenleme Becerilerinin ve Alt Boyutlarının, Babaların Çocuklarıyla Hafta Sonu Geçirdikleri Sürelere Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları **64**
- Tablo 14.** Okul Öncesi Çocuklarının Öz Düzenleme Beceri Ölçeğinden ve Ölçeğin Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlar ile Babalarının Otantiklik Ölçeği Toplam Puan ve

Ölçeğin Alt Boyutlarından Aldıkları Puanlar Arasındaki İlişkiyi Tespit Edebilmek Amacıyla
Yapılan Pearson Moment Çarpım Korelasyon Tablosu..... **65**

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Kişi merkezli otantiklik anlayışı.....11

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın problem durumuna, alt problemlerine, amacına, önemine, varsayımlarına, sınırlılıklarına ve araştırmada geçen kavramlara ilişkin tanımlara yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Sağlıktan kişisel gelişime, pozitif psikolojiden varoluşçu felsefeye önemli teorilerin odağı haline gelen otantik (özgünlük) kavramını (Lopez & Rice, 2006), birçok düşünür ve araştırmacı farklı tanımlamıştır. Özünde felsefeye dayanan otantiklik kavramını varoluşçular; kendini motive eden seçimler yaparak “kendini kazanma” fikri olarak açıklamışlardır (Novicevic & Harvey, 2006). Bununla birlikte, hümanistik kuramın temsilcilerinden olan Rogers (1959,1964) otantikliği, bireyin psikolojik olarak sağlıklı olması ve potansiyelini tam anlamıyla kullanabilmesi olarak tanımlarken; Maslov (1970), otantikliği; bireyin içten gelen dürtüleriyle ilişkilendirmiş ve kendisi adına neyin doğru neyin yanlış olduğunu karar verebilmesi olarak tanımlamıştır (akt: Kalkan, 2018). Öz-belirleme kuramına göre ise; otantiklik, insan davranışlarının asıl ya da gerçek benliklerini yansıttığında ancak özgün olduklarını ileri sürmektedir (Deci ve Ryan, 1995). Pozitif psikoloji, tüm bu kuramları kapsayarak otantiklik kavramının, kişinin yaşamında mutluluk ve anlam arayışında ön plana çıkan kavramlardan biri olduğunu ileri sürmüştür (Aydoğan, Özbay, Büyüköztürk, 2017). Görüldüğü gibi otantiklik kavramı, önemli teorilerin odak noktası haline gelerek incelenmiş ve farklı tanımlamalarda bulunulmuştur (Lopez ve Rice, 2006).

Otantikliği, Kernis ve Goldman (2006); insancıl yaklaşım ve öz-belirleme kuramından (Deci ve Ryan, 2000) yola çıkarak birbirleriyle ilişkili dört farklı bileşenden oluşan bir yapı olarak kavramsallaştırmışlardır. Bu modeldeki yapının ilki olan farkındalık; kişinin, kendi ihtiyaçlarını, değerlerini ve tercihlerini bilmesi ve bunları kabul edebilmesi anlamına gelmektedir. Bunun yanında, bireyin kendisinin olumlu ve olumsuz kişilik özelliklerini bilmesi de farkındalık boyutunu oluşturmaktadır. İkinci yapı ise; yansızlıktır. Bu kavram, bireyin kendisinin olumlu ve olumsuz yönlerini, içsel deneyimlerini, duygularını, kendisiyle ilgili olan gerçekleri abartmadan, çarpıtmadan tarafsız bir şekilde değerlendirebilmesini ifade etmektedir. Üçüncü kavram olarak kabul edilen otantik davranış; kişinin kendi tercihleri doğrultusunda davranmasıdır. Bir bakıma kişinin cezadan kaçmak ya da ödül kazanmak için değil; kişinin kendi değerleri doğrultusunda hareket etmesi olarak tanımlanabilir. Dördüncü

kavram olarak karşımıza çıkan ilişkiyel uyum ise; kişinin başka kişilerle kurduğu iletişimlerde kendisini olduğu gibi gösterebilme yetisidir. (Brown, Collins ve Schmidt, 1988; Pinto, Maltby ve Wood, 2012, Kernis ve Goldman, 2006).

Bir diğer modelde, Barrett-Lennard (1998), hũmanistik yaklaşımı da temel alarak bu modelin merkezine kişiyi oturtmuş; boyutlarını da, otantik yaşam, kendine yabancılaşma ve dış etkiyi kabullenme olmak üzere üç ana boyuta bölerek açıklamıştır. İlk boyut olan otantik yaşam, bireyin düşünce, duygu ve inanışlarının farkındalığı ile davranışları arasındaki uyumu ifade etmektedir. İkinci boyut olan kendine yabancılaşma ise kişinin mevcut biliş, duygu ve fizyolojik durumu ile bireyin biliş, duygu ve fizyolojik durumuna ilişkin bilinçli farkındalığı arasındaki uyumsuzluk olarak tanımlanmaktadır. Üçüncü boyut olan dış etkiyi kabul etme; bireyin, başkalarının beklentilerine uygun davranma eğilimi hissetmesi, onların kendi davranış ve duyguları üzerindeki etkisini kabul etmesi anlamını taşımaktadır (akt: Taşçıoğlu & Tosun, 2018).

Tũm bu teorilerin bakış açısına göre; otantiklik, “kişinin kendini bilmesi” ve “gerçek benliğine uygun davranması” olarak tanımlanabilir (Harter,2002). Bu bakış açlarına göre; otantiklik kavramı, kişinin benliğinden ve kişilik özelliklerinden ayrı düşünülemez. Nitekim otantik kişilik özellikleri de, söz konusu kavramın tanımı gibi farklı düşünür ve araştırmacılar tarafından yorumlanmıştır. Araştırmacılara göre; otantik birey, kişinin gerçek benliğini yaşaması, bireyin ilişkilerinde öz benliklerini özgür bir şekilde ifade etmesi olarak tanımlanabilir (Goldman, Kernis, Heppner, Nezlek, Foster & Lakey, 2008). Bunun yanında, otantiklik kavramının geniş bir çerçevede ele alındığı, birçok değişkenle incelendiği ve değerlendirildiği görũlmüřtür.

Öz düzenleme kavramı da otantiklik kavramı gibi birçok araştırmacı ve kuramcı tarafından farklı alanlarda kullanılmıştır. Pek çok çalışmada kullanılan bu kavramın, birçok farklı kuram ve kuramcı tarafından tanımlandığı görũlmüřtür. Psikoanalitik kurama göre öz düzenleme id, süperego ve ego arasındaki gergin ve çatışmalı ilişkideki egonun dengelemesiyle gelişen bir mekanizmadır (Bronson, 2000). Bilişsel kurama göre ise öz düzenleme süreci sadece zihinsel ve bilişsel süreçlerle ele alınırken; davranışçı kuram söz konusu kavramı öz denetimin öğrenilmesi olarak açıklamıştır (Bronson, 2000). Sosyal bilişsel kuram ise; davranışçı kuramın aksine öz düzenleme kavramını, bireyin kendi davranışlarını gözleyip, kontrol etmesiyle, öz yeterlilik kavramıyla ilişki kurarak açıklamıştır

(Senemoğlu,2018). Vygotsky geleneğinde ise; öz dzenleme, fiziksel, bilişsel ve sosyal-duygusal öz dzenleme bir bütünüün parçası olarak kabul edilir (Bodrova & Leong, 2017).

Bahsedilen kuramlara göre; öz dzenlemenin temelinde, iradeyi, duyguları kontrol edebilme ve dzenleyebilme, istekleri erteleyebilme, dikkat edebilme ve dikkati sürdürebilme gibi kavramların yattığı söylenebilir (Baumeister, Masicampo & Vohs 2011). Bu durumda öz dzenleme; bireyin plan, amaç ve inançlarını içeren yaşam yolculuğundaki kişisel kontrolünü yansıtan, bireyin kişisel navigasyonu olarak tanımlanabilir (Hrbackova & Safrankova, 2016). Bu navigasyonu doğru kullanabilmek için, erken çocuklukta öz dzenleme gelişiminin başlaması gerektiği bilinmekte ve tüm gelişim alanlarında olduğu gibi öz dzenleme becerilerinin gelişiminde de bireyin içinde bulunduğu sosyal ve kültürel çevre önemli bir yere sahip olduğu da vurgulanmaktadır (Dağgöl, 2016). Öz dzenlemeyi etkileyen çevre faktörlerine dair birçok araştırma mevcuttur. Bu çevre faktörlerinin en birincil ögesi ailedir (Meuwissen & Carlson, 2015).

Hayatın ilk yıllarında çocuğun bakımı ve eğitiminden sorumlu başlıca kurum ailedir. Günümüzde sanayileşmeyle birlikte aile yapıları farklılaşmış, öncesinde çocuğun bakım ve eğitiminden sorumlu birincil kişi olan anneler çalışma hayatına katılmıştır. Bu gibi değişiklikler ve yenilikler babaları, çocuklarının bu bakım ve eğitiminden en az anneler kadar sorumlu hale getirmiştir (Oktay,1999; Saygılı & Çankırılı, 2020).

Yapılan araştırmalara bakıldığında; iyi bir baba-çocuk etkileşiminin çocuğun psikososyal gelişiminde, bilişsel, duygusal ve kişilik gelişimlerinde önemli etkileri olduğu görülmüştür. İyi bir baba-çocuk ilişkisinde; çocukların kendilerine daha güvenli oldukları, bunun yanında çevreleriyle daha iyi sosyal ilişkileri olduğu görülürken; babalarından farklı uyarılar alan çocukların zihinsel ve dil gelişimlerinin de olumlu etkilendiği fark edilmektedir (Saygılı & Çankırılı, 2020; Lamb, 1987; Taşkın, 2011).

Çocuk, okul öncesi dönemde dış dünyayı ebeveynlerinin gözlüğünden görmeye başlar. Çocuğun anne ve babasını bu denli etkili model olarak alması, çocuğun gelecekteki kişilik yapısını, duygusal gelişimini, çocuğun benlik kavramını oluşturmasında doğrudan etkiler. Ailelerin benlik saygısı yüksek olduğu takdirde, çocuğun da yüksek bir benlik saygısı olduğu görülmüştür (Yavuzer, 2021). Bu durumda yüksek otantiklik kişilikleri olan ebeveynlerin de çocuklarının daha içten denetimli, benlik saygıları yüksek çocuklar olacağı sonucu çıkarılabilir.

Otantiklik ve öz düzenleme kavramlarının gelişimine bakıldığında; özünde çevrenin yattığı görülmektedir. Otantik bireylerin gelişime açık olan bireyler olduğu bilinmektedir. (Aydoğan, Özbay ve Büyüköztürk, 2017). Yapılan araştırmalara bakıldığında son zamanlarda baba-çocuk ilişkileri; babaların çocuk gelişimlerine etkisi, baba yoksunluklarının yarattığı etkiler, baba ve çocuğun beraber geçirdikleri nitelikli zaman gibi farklı değişkenlerle incelenmiştir (Meuwissen & Carlson, 2015; Cabrera, Sahannon & Tamis,-LeMonda, 2007). Fakat babaların otantik kişiliklerinin çocuklarının öz düzenleme becerilerine olan etkileri yeterince araştırılmamış, literatürde bir eksiklik olduğu görülmüştür. Bu çalışmada da diğer çalışmalar ışığında babaların otantikliklerinin çocuklarının öz düzenleme becerileri ile ilişkisi incelenecektir. Otantik kişilik özelliklerine sahip babaların, çocuklarının öz düzenleme becerilerine olan katkılarının yüksek olacağı beklenmektedir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Ebeveynlik uygulamalarının ve inançlarının uzun zamandır öz düzenlemeleri de dahil olmak üzere çocukların gelişimi üzerinde önemli bir etkisi olduğu kabul edilmektedir (Díaz & McClelland, 2017). Ebeveyn inançları ve uygulamaları, disiplin stratejileri, davranış beklentileri ve ebeveynlerin kültürel değerleri gibi çocuklarının ebeveyn-çocuk etkileşimleri yoluyla çocukların öz düzenleme becerilerini etkileyen etkenler olarak karşımıza çıkmıştır (Colman, Hardy, Albert, Raffaelli & Crockett, 2006). Literatür incelendiğinde; ebeveynlerin ve annelerin çocuklarının öz düzenleme davranışlarına olan etkilerinden bahsedilmektedir. Fakat literatürde babaların otantikliğinin çocukların öz düzenleme becerilerine etkisi olup olmadığı hakkında bir çalışmaya rastlanamamıştır. Bu çalışma doğrultusunda; otantiklik olgusu, farklı değişkenler ile babalar üzerinden değerlendirilecek; çocuklarının öz düzenleme becerileri ile ilişkisi olup olmadığına bakılacaktır. Bu durumda mevcut araştırmanın amacı, okul öncesi çocuklarının babalarının otantiklik düzeyleri ile çocuklarının öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu genel amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki sorulara yanıtlar aranacaktır.

1. Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ve alt boyutları, çocukların yaşlarına ve cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
2. Araştırmaya katılan babaların otantiklik düzeyleri ve alt boyutları, aylık hane gelirin, babaların yaşlarına, babaların öğrenim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?

3. Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ve alt boyutları, babaların öğrenim durumlarına, aylık hane gelirine, babaların çocuklarına ayırdıkları zamana, babaların çocuklarıyla geçirdikleri sürelerle göre farklılaşmakta mıdır?

4. Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ve alt boyutları ile babalarının otantiklik düzeyleri ve alt boyutları arasında bir ilişki var mıdır?

1.3.Araştırmanın Önemi

Öz düzenleme, duyguların, davranışların ve bilişlerin düzenlenmesini içeren çok boyutlu bir yapı olarak tanımlanmıştır (McClelland, Cameron Ponitz, Messersmith ve Tominey, 2010). Yapılan araştırmalara bakıldığında; gerekli öz düzenleme becerilerine sahip olmayan çocuklar, anaokuluna girmek gibi önemli geçişler sırasında zorluk yaşayabilirler (Blair ve Razza, 2007; Galindo ve Fuller, 2010; McClelland, Acock ve Morrison, 2006). Birçok etken öz düzenleme gelişimini etkilemektedir. Yapılan çalışmalar, öz düzenlemeyi etkileyen faktörlerden bahsederken; aynı zamanda öz düzenlemeyi etkileyen ebeveynlerinin tutum ve davranışlarından da bahsetmektedirler. Bunun yanında yapılan çalışmalara bakıldığında bir çocuğun hayatının çok büyük bir kısmını etkileyen baba figürünün çocuklar için ne derecede önemli olduğu vurgulanmakla birlikte; kişilik özelliklerinden biri olan otantiklik ve baba figürünün, kişinin tüm hayatını etkilerken, çocuğunun öz düzenlemesine etkili olup olmadığını, etkili oldu ise ne derecede etkili olduğu yeterince araştırılmamıştır.

Erken çocukluk eğitiminde uzmanlaşmış öğretmenlere, araştırmacılara ve ebeveynlere; otantikliği, kişinin otantikliğini etkileyen değişkenlerin neler olabileceği ve babanın otantikliğinin çocuğun öz düzenlemesine ne derecede katkı sağlayabileceği yapılan bu çalışmada verilerle sunulmuştur. Bu çalışma ile elde edilen bulgularla alana farklı bir bakış açısı getirmek umulmaktadır.

1.4.Araştırmanın Varsayımı

- Uygulanan ölçekler araştırmanın amaçlarını ortaya koyabilecek niteliktedir.
- KGÖÖ-KF ölçeğini dolduran babaların ölçekteki soruları kendilerini yansıtacak şekilde cevaplandırmışlardır.
- Öz Düzenleme Becerileri Ölçeğini dolduran öğretmenlerin, ölçekteki soruları çocukların öz düzenleme becerilerini yansıtacak şekilde cevaplandırmışlardır.

1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

- Araştırmada kullanılan “Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği” ile “Kernis-Goldman Özgünlük (Otantiklik) Ölçeği- Kısa Formu” nda yer alan maddeler ile sınırlıdır.

1.6.Tanımlar

- **Otantiklik:** Kişinin, başkalarının baskısı altında kalmadan, kendi kişiliğini özgürce yansıtabilme yetisi olarak tanımlanabilir. Bu çalışmada babaların otantiklik durumlarını belirlemek amaçlanmıştır.
- **Öz düzenleme:** Kişinin iradesi, duygularını kontrol edebilmesi, dikkat ve dikkatini sürdürebilmesi için gerekli olan bilişsel, duyuşsal ve sosyal beceriler olarak tanımlanabilir. Bu çalışmada okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerilerinin kontrol ve düzenleme becerilerini belirlemek amaçlanmıştır

1.7.Kısaltmalar

- **KGÖÖ-KF:** Kernis-Goldman Özgünlük (Otantiklik) Ölçeği- Kısa Formu

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde kuramsal açıdan otantiklik ve öz düzenleme kavramlarına yönelik, tanımlamalar, değerlendirmeler ve açıklamalara yer verilmiştir.

2.1. Otantikliğin Tanımı

Türk Dil Kurumu'na bakıldığında “Otantik” sözcüğü “orijinal, eskiden bu yana mevcut olan özellikleri taşıyan” olarak tanımlanmıştır (<http://sozluk.gov.tr>). Otantik (authentic) kelimesinin kökenine bakıldığında, İngilizce'ye Yunanca “authentikos” kelimesinden girdiği görülmektedir. “Aynı, kendinden” anlamındaki “autos” ile “yaratıcı, yapıcı, yetkili” anlamındaki “auctor” kelimelerinin bir araya gelmesi ile “authentic” kelimesi ortaya çıkmıştır (akt: Avcı, 2018). Otantiklik kelimesi ise; “otantik olma durumu” olarak ifade edilmiştir (<http://sozluk.gov.tr>). Otantiklik kelimesi derinlemesine incelendiğinde; temellerini sosyal bilimler ve psikolojiden alan; etnik, toplumsal ve etik değerler ile bağlantılı derin felsefi yönleri olan bir terime karşılık geldiği görülmektedir (Avcı, 2018).

İlk olarak Antik Yunanda ortaya çıktığı düşünülen otantiklik (özgünlük) kavramıyla (Kernis ve Goldman, 2006), ilk çağ düşünürlerinin kendi felsefeleri içerisinde özgün olmayı vurguladıkları görülmektedir. Örneğin, Sokrates "Sorgulanmamış hayat yaşanmaya değmez" sözüyle, otantikliğe vurgu yaparken; Türk kültüründe tasavvuf anlayışı felsefesinde, Yunus Emre, “Bir ben vardır bende benden içeri” sözüyle, Mevlâna Celaleddin Rumi de, “Ya olduğun gibi görün, ya da görüldüğün gibi ol” sözüyle kişinin özünü bulma çabasının değerine ve önemine değinmişlerdir (Aydoğan, Özbay, Büyüköztürk, 2017). 17. yüzyılın en önemli düşünürlerinden biri olan Spinoza'nın felsefesi incelendiğinde de; otantiklik kavramı karışımıza çıkmaktadır. Bu felsefeye göre; otantiklik kavramı, ülkelerin özgürlüğüne benzetilmiştir. Nasıl bir ülke başka bir ülkenin yönetimi altında olmadığına özgür sayılıyorsa; birey de başka grupların veya kişilerin etkisi ve baskısı altında olmadığı ölçüde özgür ve özgün sayılmaktadır (Arıcan, 2000). Kişinin tüm grup ve kişilerden bağımsız özgür olması anlatılmaktadır. Tüm bu felsefi düşüncelerin alt mesaj olarak verildiği “otantiklik” kavramı, 19.yy. ve sonrasında tanımlanmaya başlanmış ve bu kavram sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır (Sarıçam & Erdemir,2019). Bu ölçüde otantiklik kavramının, alan yazında tek bir açıklaması olmadığı kabul edilmiş, dolayısıyla birçok bilim insanı bu kavramı farklı yorumlamıştır.

Otantiklik kavramı ilk kez Heidegger tarafından bir terim olarak kullanılmıştır (Cengiz & Çarıkçı, 2019). Kernis (2003) otantiklik kavramını, kişinin kendi ilişkilerinde gerçek ve öz benliğini özgür bir şekilde, zaman ve mekan fark etmeksizin, ortaya koyabilmesi olarak tanımlarken; Harter (2002), otantikliği bir kişinin arzuları ve duyguları ile eylemlerinin ve ifadelerinin birbirleriyle uyumlu ve tutarlı olabilmesi şeklinde tanımlamıştır. Bu tanıma bakıldığında Harter (2002), “gerçek benliğe uygun davranmayı” vurgulamaktadır. Bunun yanında Harter (2002), özgünlüğün “kişinin kendini bilmesi” olarak tanımlanabileceğini de belirtmektedir (akt: Tangör & Curun, 2016). Burks (2009)’a göre otantiklik, bireyin başkalarından etkilenmeden hareket edebilmesi olarak tanımlanırken; Horney (1950), otantikliği başkasının etkisinde kalmama olarak değerlendirmiştir (akt: Sarıçam & Erdemir,2019). Hümanistik Kuramcılarında olan Rogers (1961), otantikliği bireyin, bütün potansiyeliyle var olabilmesi olarak tanımlarken; Maslov (2001), otantiklik kavramını, bireyin kendi ihtiyaçlarını farkında olması ve bu ihtiyaçları karşılayabilmesi şeklinde yorumlamıştır (Akt: Sarıçam & Erdemir,2019).

Literatür incelendiğinde; yapılan tanımlamaların içinde sıkça kişinin kendi benliğinden söz edilmektedir. Bu durumda benlik; kısaca kişinin kendini algılaması olarak görülüp, davranışın en önemli belirleyicisi olarak tanımlanmaktadır (Özcan, Subaşı, Budak, Çelik, Gürel, Yıldız, 2013). Kişinin içinden gelen otantik düşünceleri ile davranışları, kişinin kendi benliğini oluşturur (Harter, Marold, Whitesell ve Cobbs, 1996). Dolayısıyla benlik ve otantiklik kavramları iç içe geçmiş kavramlar olarak düşünülebilir. Harter (2002) otantikliği, kişinin kendi benliğine sadık kalması ve kendini bilmesi; kişinin kendisine ulaşabilmesi şeklinde tanımlamıştır.

Özetle; otantiklik, kişinin kendisi olması, gerçek benlik (true self) olarak (Yalom, 2000), ruhsal sağlık ile psikolojik kabulün bir ögesi olarak da tanımlanabilir (Lopez ve Rice, 2006).

Harter (2002), otantiklik kavramına ait bu farklı yorumları ve bakış açılarını tek bir bakış açısı olarak ele almak yerine çok boyutlu ve çok geniş bir kavram olarak ele almanın daha doğru olacağından bahsetmektedir. Çalışmanın literatür bilgileri kapsamında bölüm 2.2’ de otantikliğin modellerine değinilmiştir.

2.2 Otantiklik Modelleri

Otantikliğin çok boyutlu kavramsallaştırıldığı yaklaşımlar incelendiğinde; otantikliğin doğuştan gelen bir eğilim kabul edildiği; bu eğilimi açıklayan yaklaşımlardan iki tanesinin ön plana çıktığı göze çarpmaktadır. (Öksüz & Karalar,2019). Bunlardan ilki “Çok Bileşenli Otantik Model (Multi-Component Conceptualization of Authenticity)’dir. Kernis ve Goldman (2006) otantikliği, öz-belirleme (Ryan ve Deci, 2000) ve hümanistik yaklaşımdan (Rogers, 1980) yola çıkarak birbirleriyle ilişkili dört farklı bileşenden oluşan “Çok Bileşenli Otantik Model” olarak açıklamaktadırlar (Akt: İlhan & Özdemir, 2013).

2.2.1. Çok Bileşenli Otantik Model

Harter’ın (2002) kavramsallaştırmasının yanı sıra (Tangör & Curun, 2016) Kernis ve Goldman (2006), bu yapının dört bileşenden oluştuğunu söylemiştir. Bu çok boyutlu modellemenin çekirdeğini öz belirleme kuramının “kişinin ancak kendisi gibi olduğunda gerçeği yansıttığı ve otantik olduğu” düşüncesi oluşturmaktadır (Arıcı, 2019). Kernis ve Goldman (2006), bu dört bileşeni *yansızlık*, *farkındalık*, *otantik davranış* ve *ilişkisel otantiklik* olarak adlandırmışlardır (Öksüz & Karalar,2019). Her bileşen birbirinden ayrı olsa da, otantik işlevselliği yakalamak için iç içe geçen bir yapıdan söz etmişlerdir. (Burks, 2009)

İlk boyut olan *farkındalık*, kişinin kendisini iyi tanıyıp analiz ederek kendisinin güçlü ve zayıf yönlerini bilmesi, kendisinin olumlu ve olumsuz kişilik özelliklerinin farkında olabilmesi, bireyin tüm değerlerini içselleştirerek, bir bütün olarak kabul etmesi ve kendisinin farkında olduğu kadar çevresinin de farkında olabilmesidir (Kernis & Goldman; 2006; Öksüz & Karalar,2019; İlhan & Özdemir, 2013; Sarıçam & Erdemir, 2019).

İkinci boyut olan *yansızlık*, kişinin kendisine ilişkin değerlendirmelerinde gerçekleri abartmadan ya da çarpıtmadan, bir bütün olarak herhangi olumsuz veya olumlu bakış açısı oluşturmadan, kendi duygularını ve diğer içsel deneyimlerinde tarafsız ve objektif olarak değer vermesidir (Kernis & Goldman; 2006; Öksüz & Karalar,2019; İlhan & Özdemir, 2013; Sarıçam & Erdemir, 2019). Genel olarak yansızlık boyutu, kişinin kendini tamamen tarafsız bir gözle değerlendirdiği ve kendisini kabul edici bir tutum içinde olduğu şeklinde açıklanmaktadır (Arıcı, 2019).

Üçüncü boyut olarak *ilişkisel otantiklik* bir diğer adıyla *ilişkisel oryantasyon* ise; kişinin başka kişilerle kurduğu iletişimlerde kendisini olduğu gibi göstererek, kişinin açık, içten, karşısındaki insana yalan söylemeden, kişinin şeffaf, sahte olmayan davranışlar

göstermesi ve bireyin “gerçek kişiliğini” başkalarına yansıtabilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Kernis & Goldman; 2006; Öksüz & Karalar,2019; İlhan &Özdemir, 2013; Sarıçam & Erdemir, 2019).

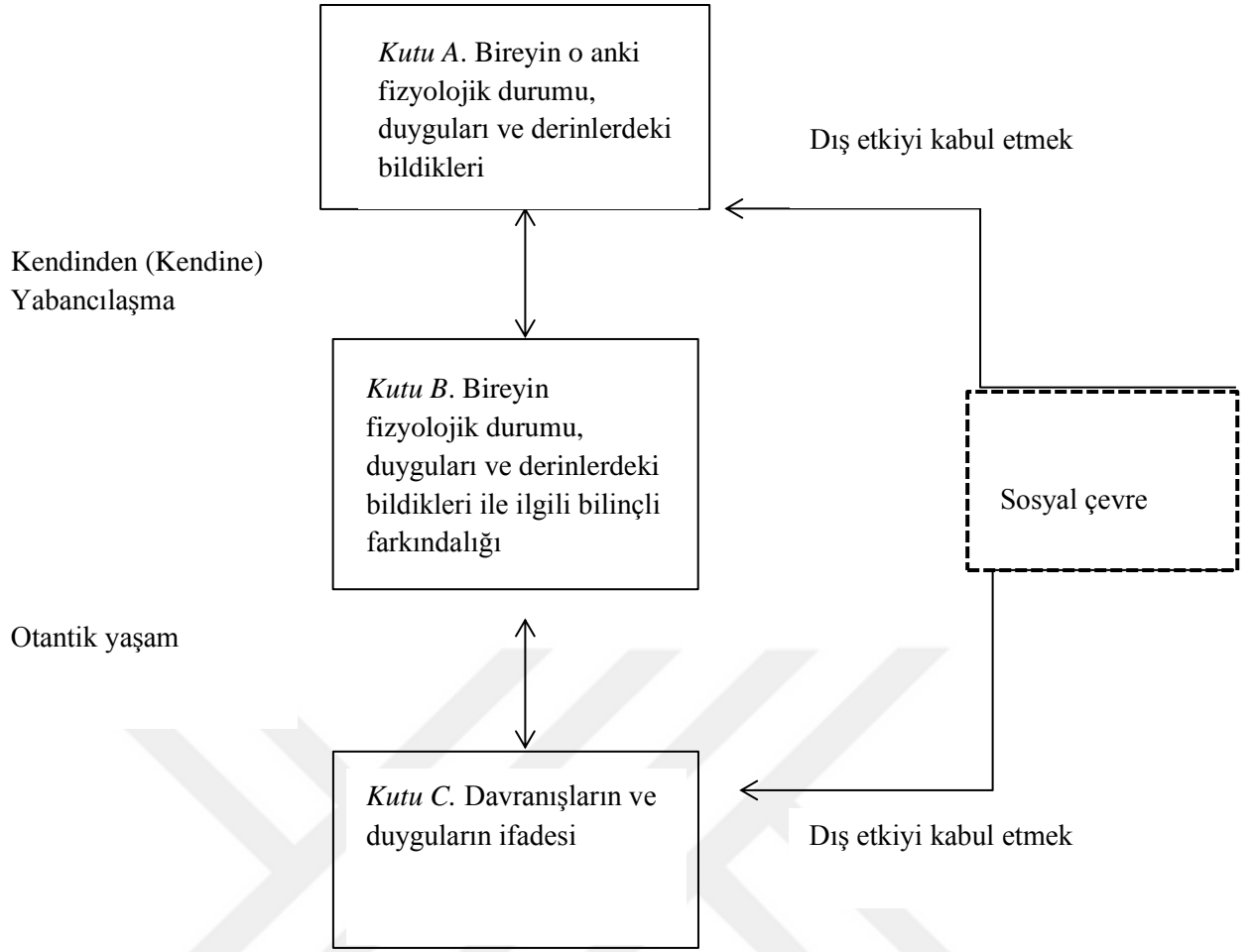
Dördüncü boyut olan *otantik davranış*; bireyin kendi tercihleri ve ihtiyaçları doğrultusunda hareket etmesidir. Bu durumda kişi; cezadan kaçmak ya da ödül kazanmak amacıyla sahte davranışlar göstermenin aksine, kendi değerleri doğrultusunda hareket etmeye çalışır. Kernis ve Goldman (2006) otantik davranış boyutunu; bireyin başkalarıyla ilişkisel uyumu ile bilinçli farkındalığı arasındaki uyumun bir ürünü olarak tanımlamaktadır (Öksüz & Karalar, 2019; İlhan & Özdemir, 2013; Sarıçam & Erdemir, 2019).

Özgünlük üzerine mevcut nicel araştırmaların çoğunu yapmış olan Kernis ve Goldman (2006), önerdikleri dört kavramsallaştırılmış bileşeni yansıtan dört alt ölçek arasında 45 maddelik bir ölçek (Otantiklik Envanteri) geliştirmişlerdir.

Otantikliğin doğuştan gelen bir eğilim olarak kabul edilen yaklaşımlardan bir diğeri ise Hümanistik (İnsancıl) Yaklaşımı merkezine alarak, Wood, Linley, Maltby, Baliasis, ve Joseph (2008) tarafından Barrett Lennard’ın(1998) modelinden yola çıkılarak oluşturulan ‘Kişi Merkezli Otantiklik Modeli (Person-Centered Conception of Authenticity)’dir. (İlhan&Özdemir, 2013; Sarıçam&Erdemir; 2019; Öksüz&Karalar;2019)

2.2.2. Kişi Merkezli Otantik Model

Bu modele göre; otantiklik, bireyin daha önceki deneyimleri (Şekil 1. Kutu A. bireyin o anki duyguları, derinlerdeki bildikleri, fizyolojik durumu); bireyin deneyimlerinin sembolleştirilmiş farkındalığı (Şekil 1. Kutu B. bireyin fizyolojik durumu, duyguları ve derinlerdeki bildikleri ile ilgili bilinçli farkındalığı) ve bu öncelikli deneyimlerin dışarıya vuran davranışları ve tüm iletişimleri (Şekil 1. Kutu C. davranışların ve duyguların ifadesi) arasındaki tutarlılığı ifade eden üçlü bir yapıdır (İlhan & Özdemir; 2013). Şekil 1’de de görüldüğü gibi Kutu A; bireyin deneyimleri, Kutu B; bireyin bilinçli farkındalığı, Kutu C ise bireyin davranış ve duygularının ifadesi olarak kişinin iletişimini ve davranışını kapsamaktadır. Kişinin üçüncü yönü olan dış etkiyi kabul etme, otantik yaşama ve kendine yabancılaşmayla ilgili bütün duyguları etkiler (akt: Wood ve diğ., 2008). Kendinden (kendine) yabancılaşma ve otantik yaşam sosyal çevreden etkilenirken; dış etkiyi kabul etme boyutu diğer iki boyutu etkilemektedir (Wood vd, 2008).

Şekil 1. Kişi merkezli otantiklik anlayışı

(Wood, Linley, Maltby, Balioussis, ve Joseph, 2008)

Bu üçlü yapının birbiri ile ilişkisinden; kendine yabancılaşma (self-alienation), otantik yaşam (authentic living) ve dış etkileri kabul etme (accepting external influence) alt boyutları şekillenmiştir (Tangör & Curun,2016).

Modelin ilk boyutu olan *kendine yabancılaşma (self-alienation)*; kişinin o andaki mevcut duygu, biliş ve fizyolojik durumu (Şekil 1. Kutu A.) ile bireyin duyguları, derinlerdeki bildikleri ve kişinin fizyolojik durumu ile ilgili bilinçli farkındalığı (Şekil 1. Kutu B.) arasındaki bariz uyumsuzluk veya çatışma olarak tanımlanmaktadır. Bu uyumsuzluğun veya çatışmanın artması bireyin kendine yabancılaşması (self-alienation) anlamına gelir (Ekşi, Sayın & Çelebi, 2016; Taşçıoğlu & Tosun, 2018; Cengiz & Çarıkçı, 2019; Öksüz & Karalar; 2019). Bireyin önceki deneyimleri ile bireyin bilinçli farkındalığı arasında mükemmel uyum asla mümkün değildir. Birey kendine yabancılaşp çevresindeki insanların kendisi üzerindeki etkisini kabul ettiğinde, kendi olmaktan vazgeçerek otantik yaşayıştan uzaklaşabilir

(Taşçıoğlu & Tosun, 2018). Hatta bu çatışmanın fazla olması psikopatolojiye yol açabilir (Wood, Linley, Maltby, Baliousis & Joseph, 2008).

Modelin ikinci boyutu olan *otantik yaşam (authentic living)*; bireyin düşünce, duygu ve inanışlarına ilişkin bilinçli farkındalığı (Şekil 1. Kutu B) ile davranışların ve duyguların (Şekil 1. Kutu C.) arasındaki uyumu ifade etmektedir (Taşçıoğlu & Tosun, 2018). Otantik yaşam, fizyolojik durumların, duyguların, inançların ve bilişlerin bilinçli farkındalığıyla tutarlı bir şekilde davranmayı ve ifade etmeyi içerir. Başka bir deyişle, otantik yaşam, çoğu durumda kendine dürüst olmayı, kişinin değerlerine ve inançlarına göre yaşamayı içerir (Wood, Linley, Maltby, Baliousis, ve Joseph, 2008).

Modelin üçüncü boyutu olan *dış etkileri kabul etme (accepting external influence)*; bireyin çevresindeki insanların duygu, değer, inanç ve davranışlarından ne derece etkilendiği ve bireyin üzerindeki etkisini kabul ederek, başkalarının beklentilerine uygun davranma eğilimi hissetmesidir (Öksüz & Karalar, 2019; Taşçıoğlu & Tosun, 2018). İnsanlar temelde sosyal varlık olduklarından bu modelde bahsi geçen hem kendi kendine yabancılaşma boyutu hem de otantik yaşam boyutu sosyal çevreden etkilenir (Schmid, 2005). Başkalarının görüşlerini tanıtmak ve dış etkiyi kabul etmek hem kendi kendine yabancılaşma duygularını hem de otantik yaşam deneyimini etkiler (Wood, Linley, Maltby, Baliousis, ve Joseph, 2008).

Bireylerin otantik düzeylerini belirlemek amacıyla Wood vd. (2008)'nin geliştirdikleri ölçeğin üç alt boyutu vardır. Bu üç alt boyut yukarıda açıklandığı gibi *kendine yabancılaşma, otantik yaşam, dış etkileri kabul etme*'dir. (Şanlı & Koç, 2019). Yukarıda bahsedilen modeli test etmek için hazırlanan "Otantiklik Ölçeği"nde, kendine yabancılaşma ve dış etkiyi kabul etme puanlarının yüksek olması bireylerin otantiklik düzeyinin düşük olması anlamına gelmektedir. İkinci boyut olan otantik yaşam puanının yüksek olması ise bireyin kendi öz değerlerine uygun yaşamayı ve kişinin kendi olması anlamındaki otantikliğine vurgu yapmaktadır (Wood & ark, 2008).

2.3. Otantiklik Kavramının Kuramsal Temelleri

Önceki bölümlerde "otantiklik" kavramının bir tane tanımının mümkün olmadığından; kavramın birçok ve farklı yönlerde değerlendirilmeleri olduğuna değinilmiştir.

Özgünlüğün felsefi önemi, ilk olarak Yunan Stoacıları tarafından, azalan sivil ve dini değerlere ahlaki bir tepki olarak savunulmuştur (Baumeister, 1987). Ortaçağda gerçek ve ideal zihin ve ruh arasındaki farklılıkların kavramsallaştırılmasında kendiliğin teolojik görüşü,

özgünlüğün temelini vurgulamışlar (Danzinger, 1997; akt: Novicevic & Harvey, 2006). Fakat sadece varoluşçu felsefenin ortaya çıkmasıyla birlikte benlik ve otantikliğin zihin ve ruh kavramlarından ayrı olarak psikolojik bir varlık olarak yorumlandığı görülmüştür (Harbus, 2002).

2.3.1. Varoluşçu Kuram

Varoluş kuramı; temelini varoluş felsefesine dayandırır. Varoluş felsefesi incelendiğinde, düşünürlerin benzer temaları merkeze alarak farklı yorum ve değerlendirmelerde buldukları, derin ve çok boyutlu bir felsefi akım olarak karşımıza çıkmaktadır (Çelik, 2017). Etkisinin, özellikle 20. yüzyılda gösterdiği görülmektedir (Avcı, 2018). Bu felsefi akım, kendinden önceki felsefi akımların ele aldığı konulara ilişkin farklı yorumlamalar ve açıklamalar getirirse de birincil olarak insanın varoluşuna ve insana yönelmiştir. (Çelik, 2017). İnsanın kendi özünü seçebilmesine bağlı olan özgürlük ve sorumluluk, ölüm, anlam, otantiklik, burada ve şimdiye odaklanmak bu temaların temelini oluştururken aynı zamanda varoluşçu kuramın odak noktalarıdır (Çelik, 2017; Eryılmaz, 2017). Varoluşçu kuram; ölüm, özgürlük, anlam, otantiklik gibi konulara odaklanırken aynı zamanda insanların potansiyellerinin ve yeteneklerinin geliştirilmesi, güçlü yanlarının ortaya çıkartılması üzerinde durmakta ve olabildiğince olumluya odaklanmaktadır (Seligman, 2004). Varoluşçu kurama göre insan, o anda ne yaşıyorsa ona ve tüm olumlu davranış ve oluşlara odaklanan, kendi varlığını kendi yaratarak yaşamına anlam katandır (Arıcı, 2019). Varoluşçu kurama göre; otantiklik/özgünlük insanı kurtuluşa götüren en iyi yoldur (Çelik, 2017).

Varoluşçular, otantiklik kavramını felsefeye etkili bir şekilde kazandırmışlardır. Bu kavram, onların felsefesinin en önemli problemi hatta felsefelerinin temelidir. Varoluşçular için otantiklik kavramı başlı başına varoluştur ki varoluş zaten insanın özgür bir şekilde var olma tarzıdır. Sartre'in görüşüne göre; otantiklik fikri olumludur, çünkü kişinin psikolojik iradesinin tanınması ve alternatifleri seçerken ve hedefler belirlerken özel çıkarları ve kamu sorumluluğunu dengeleme yeteneğini ifade eder (Novicevic & Harvey, 2006). Kierkegaard, özgünlüğün motivasyonel ve bilişsel temellerini duygusal temelleriyle harmanlayan ilk filozoftur (Perkins, 1990; akt: Novicevic & Harvey, 2006). Kierkegaardian bakış açısına göre; otantiklik, kişinin duygusal olarak maddi yaşam biçimini yansıtan “kişinin dünyaya karşı duygusal yönelimi” olarak anlaşılabilir (Furtak, 2003). Kierkegaard (2013) varoluşçu düşünce içerisindeki otantiklik kavramını, etrafımızdaki hiçbir şeye benzemeden özgürce evrendeki yalnızlığımızı ifade ederek önemli ölçüde açıklamıştır (akt: Avcı, 2018)

2.3.2. Hümanistik Kuram

Otantiklik kavramını hümanist psikologlar, kişinin davranışları ve öz benliği arasındaki uyumun yansıması (Rogers, 1961) ve bireyin potansiyelini tam yansıtabilmesi, kendini gerçekleştirmenin kazanılması (Maslov, 1968) olarak yorumlamaktadırlar (Akt: Ekşi, Sayın & Çelebi, 2019).

Søren Kierkegaard (1849), otantikliği, “gerçek olan bir kişi olmak” olarak ön plana çıkarmıştır (akt: Schmid, 2001). Rogers’ e (1961) göre, gerçek bir insan, kim olduğunu derinden yaşar: sürekli değişen organizma deneyimi anı tam olarak kendisi hakkındaki farkındalığı veya bilinci ile temsil edilir. Kişi kendisine açıktır. Kendini gerçekleştirme eğilimi içerisindedir. Farkındalık ve kişi, benlik ve kişi arasında bir uyum vardır. Bireyselliğin önemli yönüne atıfta bulunan gerçekliğin bu iç boyutu, kendisine açıklık olarak adlandırılabilir. Bireyselliğin bu boyutu açıklık olarak adlandırılırken bunun ilişkisel boyutu, başkalarına karşı deneyim ve iletişimin yazışmalarını ifade eden şeffaflık ve otantiklik terimleri ile adlandırılır. Otantik olmak, sahte değil, gerçek olarak güvenilir olarak kabul veya inanma hakkına sahip olmak anlamına gelir. Otantik bir kişi, kendisi ya da kendi hayatının yazarı olan bir insandır. Kendi kendine yazarlık, Carl Rogers (1961) tarafından “gerçek” veya “uyumlu” olarak adlandırılan bir kişinin gerçek bir karakterini yaratması olarak tanımlanmıştır. Bu nedenle, gerçek bir kişi, hem kendisiyle hem de diğerleriyle olan ilişkisinde kendi “yazarı”dır (Schmid, 2001).

Maslov (1968) benliği anlamak için kendini gerçekleştirmenin önemine vurgu yapmıştır. Maslov (1968)’in genel şeması Heidegger’in (1927) çalışmasından türetilmiştir. Buna göre mevcut benlik gelecekteki varlık için bir dizi potansiyele sahiptir; bunlardan bazıları yerine getirilirken bazıları gerçekleşmez. Potansiyel tatmin kavramını yönlendiren mevcut benlik için anlam ve amaç verir (Baumeister, 1987). Maslov (1968), özgünlük kavramını Rogers (1961)’den farklı olarak bireyin içten gelen dürtüleriyle ilişkilendirmiştir. Kişinin kendisi için neyin doğru neyin yanlış ya da neyin uygun neyin uygun olmadığını bilmesi olarak otantiklik kavramını tanımladığı göze çarpmaktadır (Akt: Kalkan, 2018). Maslov’un (1968) felsefesine göre, bireylerin gerçek iç doğasını daha üst düzey psikolojik ihtiyaçları yeterince karşılayarak keşfettiklerinde ortaya çıkar. Yani, fizyolojik ihtiyaçlarını tatbik ettikten sonra, bireyler “varlıklarını” veya ruhsal büyümeye yönelik ihtiyaçlarını karşılamaya yönelirler. Ruhsal anlamda büyüme ve gelişime odaklı ihtiyaçlara odaklanmak,

muhtemelen daha doğru bilgi ve kişinin gerçek ya da içsel doğasının kabulü ile sonuçlanır ve bu da kendini gerçekleştirme yolunda ilerler (Maslov, 1968; akt: Goldman & Kernis, 2002).

Özet olarak; Rogers (1961), otantiklik kavramını kişinin eylemleri ile bireyin davranışları arasındaki uyum olarak tanımlarken (Öksüz & Karalar, 2019); Maslov, bu kavramı bireyin içten gelen dürtüleriyle ilişkilendirmiş; bireyin kendisi için neyin doğru ve neyin yanlış olduğunu özgür olarak seçerken, kendini gerçekleştirebilmesi konusunda vurgu yapmıştır.

2.3.3. Öz-Belirleme Kuramı

Öz-belirleme kuramını savunanlar; bir kişinin, kendi uyacağı yasayı kendisinin koymasının evrensel bir ihtiyaç olduğunu, her kültür bu ihtiyacın karşılanmasına fırsat vermesi gerektiğini öne sürmektedirler (Ryan & Deci, 2000). Bu kuram; birey, ancak özerk ve temel ihtiyaçları karşılanmış olduğunda bireyin otantik olabileceğini savunmaktadır. Bu durumda bu kuramda bireyin özerkliği, otantik olabilmesi için önem arz etmektedir (Öksüz & Karalar, 2019). Deci ve Ryan (2000), bireylerin kendi hayatlarını seçme özgürlüklerinin olması gerektiğini ve kişilerin seçtikleri hayatı kimsenin baskısı altında kalmadan kendi inanç ve değer yargılarına göre yaşamalarının önemini ve değerini vurgulamışlardır. Buna göre; otantiklik ve özerklik arasında ilişki bulunmaktadır. Öz-belirleme kuramına göre; insanların davranışları asıl veya gerçek benliklerini yansıttığı takdirde bireylerin özgün olabilecekleri ileri sürülmektedir (Deci ve Ryan, 1995; akt: Aydoğan, Özbay, Büyüköztürk, 2017).

Kültürlerarası bazı araştırmalara bakıldığında; öz-belirleme kuramının aksine bireylerin otantikliklerinin, bireyci kültürler nazaran, toplulukçu kültürlerde önemli bir ihtiyaç olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Çünkü toplulukçu kültürlerde yine öz-belirleme kuramının aksine kişilerin başkalarına daha çok bağımlı olduğu, başkalarının beklentilerine göre hareket etme eğilimlerinin daha fazla olduğu dikkat çekmektedir (Markus ve Kitayama, 1991). Fakat Türk öğrencilerle yapılan bir araştırmada; otantikliğin her birey için ihtiyaç olduğu, bireyin yaşadığı kültürden bağımsız olduğunu sonucuna ulaşılmıştır (İmamoğlu, Günaydın & Selçuk, 2011). Bu bulgulara bakıldığında öz-belirleme kuramının özerklik ve otantiklik görüşlerini desteklediği görülmektedir (İlhan & Özdemir, 2013). Kısaca; öz-belirleme kuramının insanların yeterlilik, özerklik ve başkalarıyla ilişki kurma gibi doğuştan gelen ihtiyaçları olduğu ve bu ihtiyaçları karşılayan faaliyetleri kapsadığı görülmektedir.

Bunun yanında, kendi kaderini tayin etme teorisinin, bir yönüyle öz düzenleme kavramını da kapsadığı görülmektedir. Öz-belirleme kuramında kişi, ihtiyacı olan faaliyetleri başlatabilmesi ya da sürdürebilmesi için içsel motivasyonunu kendisi sağlamalıdır. Bu da bir bakıma dış düzenleme değil, iç düzenleme anlamına gelmektedir. Öz-belirleme kuramı; içsel motivasyonun dışsal motivasyondan ayırt edilmesi gerektiğini savunur. Kişi kendisini ne kadar çevreye ve kendisine karşı düzenleyebilirse o kadar yüksek bir kişisel değerinin olduğu (otantik olduğu) anlamına gelmektedir (Deci & Ryan, 2000).

2.3.4 Pozitif Psikoloji

Pozitif psikoloji akımı; 1990'lı yıllarda ortaya çıkan ve yapılan araştırmalarla hızla gelişen yeni bir psikoloji akımıdır (Eryılmaz, 2017). Pozitif psikoloji akımını savunanlar; bireylerin hayatında gerçekleşecek refahın, bireylerin, özerklik, yeterlilik ve ihtiyaçlarının karşılanmasıyla bağlantılı olduğunu göstermek için son zamanlarda çeşitli çalışmalar yapmışlardır (Deci & Ryan, 2000). Pozitif psikoloji akımı; çağlar boyunca bilim adamlarını ilgilendiren refah, psikolojik sağlık ve yaşam doyumu deneyimi ile ilgilidir. Bununla birlikte, birçok psikoloji bakış açısında, özgünlük refahın en temel yönü olarak görülmektedir. Pozitif psikoloji akımını savunan araştırmacılar, otantikliği sadece refahın bir yönü ya da öncüsü olarak değil, aynı zamanda refah ve sağlıklı çalışabilmenin bir özü olarak görürler. Bu nedenle, özgünlükten kopmaların artan psikopatolojiyi içerdiği görülmektedir. Bununla birlikte, bu yaklaşımların çoğu deneysel doğrulamaya tabi tutulmamıştır ve özgünlük ile refah arasındaki ilişkiye dair var olan deneysel kanıtlar çoğunlukla dolaylıdır ve öncelikle özgünlüğün üç yönünden birine veya diğerine odaklanmaktadır. (Wood, Linley, Maltby, Baliousis, ve Joseph, 2008).

2.4. Otantik Kişilerin Özellikleri

Otantikliğin birçok yorumunun olmasının yanı sıra, otantik bir kişinin nasıl olması gerektiği konusunda farklı yorumlardan da söz edilebilir.

Kişinin otantik olabilmesi için; öncelikle kişinin bağımsız olması, temel psikolojik ve fizyolojik ihtiyaçlarının karşılanmış olması ve bireyin kendini özerk bir biçimde ifade edebilmesi gerekmektedir (Deci & Ryan, 2000). Oshana (2007), otantik kişiyi; kendi üzerinde bir çeşit otoriteye sahip olabilen, çevreden bağımsız olarak kendisi için belirlediği kurallarla yaşam sürebilen bireyler olarak tanımlamaktadır. Oshana (2007), aynı zamanda bir kişinin özerk (otonom) olabilmesi için özgün (otantik) olmasının gerektiğini de vurgulamıştır. (Akt: Ekşi, Sayın, Liman; 2019)

İdeal bir otantiklik; zayıf iradeden kaçınmak, çevredeki diğer insanların standartlarını özümsememek; kendisini, belirlemiş olduğu samimi bir amaç için adanmış olmak olarak da tanımlanabilir. Otantiklik; benlikle ilgili bir şeyler yapmayı fakat bunu samimi ve gerçekten yapmayı içerir (Bowens, 1999). Maslov, otantik kişilik tanımını kendini gerçekleştiren insan üzerinden yapmıştır (Feldman, 2014; akt: Ekşi, Sayın, Liman; 2019). Maslov'a göre kendini gerçekleştiren insanın özellikleri ise; *içten geldiği gibi davranabilme, gerçeği olduğu gibi algılayabilme, kendine yeterli olabilme, çevreden bağımsız olabilme, bir probleme dönük olabilme, insanlıkla özdeşleşme, takdir edebilme, demokratik bir karakter yapısına sahip olma, nüktedanlık, sosyal kalıplaşmaya karşı direnebilen bireyler* şeklinde tanımlanmaktadır. (Kuzgun, 1972). Diğer bir deyişle, özgün olan kişiler yeni yaşantılara açık, o anı yaşayabilen, kendine ve içsel deneyimlerine güvenen bireylerdir (Aydoğan, Özbay & Büyüköztürk, 2017).

Oshana (2007) ise; çevre ve benlik arasındaki dengeden bahsetmiştir. Sadece çevreyi düşünerek yaşandığında insanın kendine yabancılaşmasından ve çevreyi dikkate almadan kişi kendi benliğine odaklanarak yaşadığında da çevreye yabancılaşma endişesi olabileceğini dile getirmiştir. Bu denge kurulduğunda ideal bir otantiklikten söz edilebilir olduğunu vurgulamıştır. (Akt: Ekşi, Sayın & Liman; 2019) Bu durumda; bireyin kuracağı dengedeki "çevre" faktörüyle olan ilişkilerinde başkalarının bireyin üzerine kurduğu baskıdan veya cezadan kaçmak amacıyla kendi benliğini ortaya koyamaması; bireyin psikolojik sağlığını tehdit ederken geçek benliğini özgürce ortaya koyabilmesi de psikolojik olarak bireye olumlu katkı sağlamaktadır (Cengiz & Çarıkçı, 2019). Dolayısıyla, bu dengeyi kuramayıp, kişinin otantikliğini baskılamasıyla beraber daha fazla stres ve kaygı yaşadığı saptanmıştır (Wood vd, 2008). Bu durumda dengeyi kuran bireyin otantik düzeyi arttıkça insanın doyumunu ve öz saygısı artarak, kişide olumlu duyguların açığa çıktığı saptanmıştır (Goldman ve Kernis, 2002).

Kısaca, otantiklik başkalarının değerlerinin etkisinde kalmayıp, yaşamayı özgürce seçmektir. Bu seçimlerde kişinin kendi değerleri, duyguları ve yorumları kişiye rehberlik eder. Bu seçimlerin farkında olmak ve sorumluluğunu almak, otantikliği yansıtır. Aynı zamanda kişiler kendilerini özgürce ifade ettiklerinde ve kendi koydukları kurallara uyduklarında daha kendilerini otantik hissederler. Tüm bunları benimseyen bireyler, otantik bireylerdir. (Sheldon, Ryan, Rawsthorne & Iardi, 1997)

2.5. Öz Düzenleme Kavramının Tanımı

Öz düzenleme kavramı da otantiklik kavramı gibi birçok kuramcı ve araştırmacı tarafından özellikle eğitim, nörobilim ve psikoloji alanlarında, pek çok çalışma yapılan kavramlardan biri olduğundan öz düzenleme kavramının tek bir tanımını yapmak mümkün değildir (Tanrıbuyurdu & Yıldız, 2014).

Öz düzenleme; genel anlamda kişinin dürtülerini, duygularını, düşüncelerini, davranışlarını ve dikkatini kontrol edebilmesi ve düzenleyebilmesi olarak tanımlanabilir (Bronson, 2000; Pintrich & De Groot, 1990; Vohs & Baumeister vd, 2011; Zimmerman, 2008). Zimmerman (2008) öz düzenlemeyi “Çocuk kendi öğrenme sürecinde davranışsal, güdüsel ve üstbilişsel olarak ne kadar aktif katılım gösteriyorsa o düzeyde öz düzenleyebilir.” şeklinde yorumlamıştır. Başka bir deyişle, öz düzenlemenin kişinin çevresiyle en uygun düzeyde etkileşim halinde olmasını ve ilişki kurmasını sağlamak amacıyla kişinin kendi davranışlarını gözlemleyerek davranışlarını kontrol etmesine olanak veren; dikkat, duygu ve davranıştan oluşan birbiriyle bağlantılı ve ilişkili bir beceri olduğu belirtilmektedir (Shields & Cicchetti, 1998).

Pintrich’e (2000) göre; öz düzenleme, bireylerin belirlediği amaçlara ulaşabilmek adına planlı ve döngüsel olarak uyarlanmış, kişinin yarattığı düşünceleri, duyguları ve davranışları ifade eder. Pintrich (2000) bu tanımın, kişinin inanç ve motiflerine dayanan eylemler, tekil bir özelliği, yeteneği veya yeterlilik aşamasını vurgulayan tanımlardan farklı olduğunu savunmaktadır. Bir bakıma, öz düzenlemenin bireylerin dışarıdan empoze edilmek yerine içsel olarak geliştirmeleri gerektiği davranışlar olması inancını yansıtır (Papatheodorou, 2005). Boekaerts, Pintrich, Zeidner, (2000), öz düzenlemenin önemini, atalarımızın hayatta kalmalarında ve yaşama koşulları değiştirirken ve bu koşullar diğer türlerin neslinin tükenmesine yol açmasına rağmen insanların kendilerini bu koşullara göre düzenlemesi ve kendilerinin gelişmelerini sağlayan uyarlayıcı bir avantaj olarak yorumlamışlardır. Düzenleyici becerimiz, benlik algımızın özünde yatan kişisel temsilcimiz olarak görülebilir. Öz düzenleme kavramı, kendini izleme, kendi kendini sorgulama, yargulamaları savunma gibi üst düzey düşünme becerilerini de kapsamaktadır (Boekaerts, Pintrich, Zeidner, 2000).

2.6. Öz Düzenlemenin Boyutları

Öz düzenlemenin tanımında da bahsedildiği üzere, öz düzenleme becerisi; her biri birbiriyle ilişkili ve bağlantılı olan davranış düzenleme, duygu düzenleme ve dikkat kontrol becerilerinin birleşiminden oluşmaktadır (Posner ve Rothbart, 2000; Raikes, Robinson, Bradley, Raikes ve Ayoub, 2007).

2.6.1. Davranış Düzenleme

Davranış düzenleme, genellikle bireylerin amaçlara ulaşabilmesi için gerekli eylemlerde bulunabilmesi, toplum tarafından onaylanan davranışlarda bulunabilmesi, çocukların “yasaklanan oyuncağa dokunmaması” (Posner ve Rothbart, 2000) gibi kontrollü eylemleri içerir (Blair, 2003). Davranış düzenleme; hazzı erteleme, çaba gerektiren kontrol, engelleyici kontrol, dürtü kontrol ve dürtüsellik olarak belirlenen bir süreçten meydana gelmektedir. Hazzı erteleme süreci; “bireyin amacına yönelik davranışı sergilemek için anlık bir hazzı erteleyerek istemli olarak çaba gösterebilmesi” olarak tanımlanabilir (Yıldız, vd, 2018). Çaba gerektiren kontrol; yürütücü dikkatin bir parçası olarak görülür. Çaba gerektiren kontrol becerisi, fikirlerin, duyguların, gönüllü olarak kontrol altında tutulması, uyuşmazlıklardan kaynaklanan çatışmaların çözümü, hataları düzeltme ve yeni eylemler planlama gibi üst düzey beceriler olarak tanımlanabilir (Eisenberg, 2005). Engelleyici kontrol ise; yerine getirilmesi gereken görev ya da belirlenen amaçla ilişkili olmayan bütün davranışların ve düşüncelerin engellenmesi ya da baskılanması olarak tanımlanmaktadır (Rothbart ve Posner, 1998). Engelleyici kontrol becerilerine sahip olan çocukların, dürtü kontrol becerilerine de sahip olmaları gerekmektedir. Dürtü kontrolü; çocukların davranışlarını kontrol edebilme, planlayarak, düşünerek eylemde bulunabilme davranışlarını içermektedir (Yıldız vd, 2018).

2.6.2. Duygu Düzenleme

Duygu düzenleme, kişinin duygularının yörüngesini ayarlamak veya değiştirmekle ilgilenen öz düzenlemenin bir yönüdür (Leach & Weick, 2020). Öfke, korku, üzüntü, sevinç gibi duygu durumların yoğunluğunun kontrol edilmesi olarak açıklanabilir (Yıldız, vd., 2018). Duygular; biliş ve davranış arasındaki etkileşim, kendini düzenleme için temel kabul edilen duygusal ve sosyal yetkinliklerin gelişmesinde önemli bir faktör olmuştur (Papatheodorou, 2005). Bu bağlamda öz düzenleme; çocuğun kendi sosyal duygularını, düşüncelerini ve eylemlerini çeşitli sosyal veya fiziksel bağlamlarda uyarlayabilmesi ve esnek bir şekilde yönetme becerisi olarak görülebilir. Aynı zamanda duygu düzenleme; çocukların dikkat

gerektiren durumlarda bilişsel ve sosyal olarak iyi bir performans gösterebilmelerini, yetişkinlerle ve akranları ile başarılı bir şekilde etkileşime girmelerini sağlar (Eisenberg vd., 2001). Öz düzenleme, kişinin düşüncelerini, duygularını veya eylemlerini arzu edilen bir son durumla uyumlu hale getirmek için bir uyum sürecini tanımlar.

2.6.3.Bilişsel Düzenleme

Bilişsel düzenleme ise; dikkat düzenleme, yürütücü dikkat, işleyen bellek, yürütücü işlevler olarak birbirini tamamlayan bir yapıya sahiptir. Bilişsel düzenlemeyi anlayabilmek için, bu öğelerin bir arada açıklanması gerekir.

Dikkat düzenleme; öz düzenlemenin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır ve beynin prefrontal korteksi ile bağlantılıdır. Dikkat kontrolü, işleyen bellek, dikkatin düzenlenmesi, motor aktiviteler, yaratıcılık, ilişkisel öğrenme gibi faaliyetlerden sorumludur (Arnsten ve Li, 2005; Kane ve Engle, 2002). Beynin bu bölümü (prefrontal korteks) bireyin yaşamının ilk yıllarında çok hızlı gelişmektedir. Bundan dolayı, gelişim açısından kritik bir öneme sahiptir (Posner ve Rothbart, 1998). Yapılan araştırmalara göre; dikkat kontrolü gelişmiş çocukların, öz düzenleme becerilerinde daha başarılı oldukları saptanmıştır (Posner ve Rothbart, 2000). Yürütücü dikkat; dikkatin bir uyarana odaklanması ve ihtiyaç duyulduğunda yön değiştirebilmesi gibi üst düzey dikkat becerileri olarak adlandırılmıştır (Yıldız, vd., 2018). Bununla birlikte yürütücü dikkat; dikkatini yöneltme, sırasını bekleme ve dikkatini bir eylemden diğerine kaydırma davranışlarında görünmektedir. Yürütücü dikkat; hareketleri seçme ve sürdürmeye, harekete geçmeden önce plan yapabilme, dış destek olmadan plana göre harekete başlama ve tamamlanana kadar görevde kalmaya devam edebilme, hedefler ve kurallar çerçevesinde davranışları yönlendirmeye olanak sağlamaktadır (Klenberg, 2015). İşleyen bellek; bilginin depolandığı bir alan olmasının yanısıra dikkat kontrolü ve bilginin yönetilmesini de kapsamaktadır (Yıldız, vd., 2018.) İşleyen bellekte; planlama, çocuğun davranışlarında engelleme ya da ket vurma gibi kavramlar bulunmaktadır (Chan, Shum, Touloupoulou & Chen, 2008). Yürütücü işlevler içerisinde, uygun olmayan düşünce ya da davranışa ket vurulması, düşüncenin ya da dikkatin odaklanması, planlanması, etkili bir biçimde davranışın birbirini izlemesi ve sürdürülmesi gibi becerileri yer almaktadır (Mahone vd., 2002). Çocukların öğrenmeyi öğrenmelerini, öz düzenleme becerilerine sahip olabilmek için yürütücü işlev becerilerine sahip olmaları gerekmektedir (Klenberg, 2015; Willoughby vd., 2016).

2.7. Öz Düzenleme Kavramının Kuramsal Temelleri

Öz düzenlemenin, genellikle birbirleriyle örtüşen ve birbirini etkileyen duygu, biliş ve davranış olmak üzere üç sistemi bünyesinde barındırdığı düşünülmektedir (Denham, 1998). Bu da birçok farklı kuramcı tarafından öz düzenlenmenin açıklanması gerekliliğine neden olmuştur. Yakın zamanda yapılan çalışmalarda öz düzenleme kavramıyla ilgili olarak psikonalitik, sosyal öğrenme teorisi, Vygotsky, Piaget ve bilgi işleme geleneği gibi birçok kuramın bu kavrama farklı açılardan baktığı görülmüştür (Bronson, 2000). Bu yaklaşımların her biri çocukların duygularını düzenleme yeteneğini ve bir ölçüde düşünce süreçlerini nasıl başardıklarını açıklamayı amaçlamaktadır (Rueda, Posner & Rothbart, 2004).

2.7.1. Psikoanalitik Kuram

Kişiliğin yapısı hakkındaki detaylı görüşlerini ileri sürdüğü yapısal kişilik kuramında Freud; kişiliğin İd, Ego ve Süperegö olmak üzere üç farklı sistemden oluştuğunu dile getirmiştir. Bireyin davranışlarını yönlendiren bu sistemin, sürekli birbirleriyle etkileşim halinde olduğunu belirtmektedir. Bu durumda bu sistemleri detaylıca anlamlandırmak gerekmektedir. İd; bireyin içsel dürtülerinin doyurulması doğrultusunda istek ve işlevlerde bulunurken; daima haz ilkesine göre hareket etmektedir. Süperegö; İd'in tam tersi işlev görmektedir. Bu durumda gelenekleri, görenekleri, ahlak ve toplumsal kuralları ön plana koyarak bireyin istek ve arzularını denetleyerek çalışmaktadır. Ego ise; İd'in gerçek dışı istekleri ile Süperegö'nun bu isteklere karşı yasaklayıcı tutumları arasında bir ara bulucu işlevi görmektedir (Dağgöl, 2016; Yıldız, Fındık & Kara, 2018). Akıl modelinde "ego", bilinçten ve davranışların uyarlanabilir kontrolünden sorumlu zihinsel mekanizmadır. Ego, temel tahriklerin ve eylemlerin enerji deposu olan "id" e hizmet eder. Freud'un teorisine göre id, biyolojik gelişmeyle bebeklikten ergenliğe bir dizi "psikoseksüel aşamada" evrimleşmektedir. Ego; gerçek dünyadaki bu dürtüleri, süperegö olarak içselleştirilen, toplumun ahlaki taleplerini ihlal etmeyecek şekilde tatmin etmeyi öğrenmelidir. Bu açıdan bakıldığında; çocuklar için birincil gelişimsel görev, uygun olmayan dürtüleri kontrol edebilen ve hem temel dürtülerin hem de sosyal hakların gereklerini yerine getirmek için gerçeklikle etkin bir şekilde başa çıkabilen güçlü bir Egonun gelişimidir. (Bronson, 2000)

Freud'a göre öz düzenleme; id, süperegö ve ego arasındaki bu çatışmalı ve gergin ilişkide yatar. Öz düzenleme; gerçek dünyanın gerekliliklerini yerine getirebilmesini ve bireyin uyarılma düzeyini kontrol altında tutmasını sağlayan bir mekanizmadır. Öz düzenlemenin gelişimi, egonun olgunlaşması ve gelişimiyle paralel bir süreç izler (Bronson,

2000). Tüm bu açıklamalara bakıldığında, erken çocuklukta öncelikli gelişimsel görev, uygun olmayan dürtüleri kontrol edebilen ve gerçek dünyayla baş edebilen güçlü bir süperego geliştirmektir (Yıldız, Fındık & Kara, 2018). Böylece çocukta güçlü bir öz düzenleme yetisi olacaktır.

2.7.2. Bilişsel Kuram

Yapılandırmacı yaklaşımın duayeni olan Piaget, çocuğu, dünyayı anlamak için deneyler yapan, bilgiyi kazanmada etkin role sahip bir bilim insanı olarak görmektedir. Çocuklarla yaptığı küçük deneylerin sonuçlarında özünde “şema” olan bir düzenden bahsetmiş ve “Şema” yı bireyin dış dünyaya ilişkin uyarıcıları, zihninde nasıl organize ettiğini gösteren bilgi yapısı olarak açıklamıştır. Dolayısıyla şemalar, yeni bilgiyi dönüştürme, anlamlandırma, yerleştirme kılavuzudur, Fakat öğrenme, uyum ve denge kavramları ile beraber açıklanmaktadır (Küçükkaragöz, 2006).

Piaget'e göre; uyumun özümleme ve düzenleme olmak üzere iki farklı ama birbirinden bağımsız olmayan yönü vardır. Özümleme; bireyin kendisinde var olan bilişsel yapılarla yani şemalarla, çevresine uyumunu sağlayan bilişsel bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Düzenleme; öğrenilen durumları şemalara aktarılmasıdır. Birey, öğrenilen yeni durumlara cevap vermek için yeterli ve uygun değilse, yeniden düzenleme yapılır. Piaget; bireyin, özümleme ve düzenleme yoluyla çevreye uyum sağlayarak durağan olmayan bir dengeye ulaşma sürecine ise dengeleme ismini vermektedir (Senemoğlu, 2013).

Piaget, öz düzenlemeyi tamamen zihinsel süreçlerle ele almaktadır (Bronson, 2000). Ona göre öz düzenleme “dengeleme” ile iç içe geçmiş bir yapıdadır. (Fındık Tanrıbuyurdu, 2012) Öz düzenleme; zihinsel çelişkileri ya da dengesizlikleri çözümlenme yoluyla zihinsel dengeyi sağlamadır. Fiziksel ve sosyal çevreye ilişkin zihinsel anlayışın artmasına ve mantıksal düşünmenin -çevredeki insanlar ve nesnelere etkileşim kurma gibi- gelişmesine bağlı olarak öz düzenleme de gelişmektedir (Bronson, 2000).

2.7.3. Davranışçı Kuram

Davranışçı geleneğin kuramcıları öz düzenlemeyi öğrenilmiş öz denetim olarak görürler. Bu öğrenme, büyük ölçüde, çocuk yetiştirme ve açık eğitimdeki ödül olasılıkları gibi çocuğun etkin olmadığı ve çocuğun dışında kalan faktörlere atfedilebilir. Pavlov'un erken çalışmalarına dayanarak, davranışçı araştırmacılar, birleştirici öğrenmenin hem hayvanlarda hem de insanlarda otomatik tepkileri "şartlandırma" olduğunu göstermiştir. Thurndike, Hull

ve Skinner'in çalışmaları bunlara örnek olarak gösterilmiştir. Davranış kuramcıları genel olarak dış vrenin, bireylerin davranışlarını kontrol etmelerinden ziyade, bireylerin davranışlarını kontrol etme yöntemlerine odaklanmışlardır (Bronson, 2000). Bu durumda, davranışçı kuramlar öz düzenlemeyi, kişinin drtselliğini kontrol altında tutmasını sağlayan öğrenilmiş davranışlar olarak tanımlamaktadırlar. Bu kurama göre; kişi, davranışlarını kendisi kontrol edemez bunun yerine ödül ve ceza yoluyla dışsal vrenin belirlediği davranışları gösterme konusunda öğrenilmiş bir öz kontrol gösterir. Davranışçı kurama göre öz düzenlemenin temel bileşenleri amaç belirleme, öz izleme, öz eğitim, öz pekiştirmedir. z düzenlemenin gelişim sürecinde kişiye, öz düzenleme gelişim sürecinde kişiye, belirli durumlarda ona en büyük dl getirecek olan açık ve uygun amaçları seçmesi (*amaç belirleme*), nasıl davrandığına dikkat etmesi (z izleme), öğrendiği bilgileri kendi kendini tekrar etmesi (z eğitim) ve kendini büyük ödüle ulaşma yolunda başarı sağladıkça ödüllendirmesi (z pekiştirme) ğretilmektedir. (Yıldız vd, 2018)

2.7.4. Sosyal Bilişsel Kuram

Bandura tarafından 1960'larda ortaya konan sosyal bilişsel kuram; öğrenmenin kişi, vre ve davranışı karşılıklı etkileşimleri yoluyla sosyal bir vre içinde gerçekleştiğini kabul etmektedir. Temel özelliği; sosyal etkiye, içsel ve dışsal sosyal teşviğe vurgu yapmasıdır. (Yıldız vd, 2018). Bu durumda tüm öğrenmeler gibi, öz düzenleme de insanların davranışları davranışçı kuramların savunduğu gibi sadece dışsal pekiştirenler ve cezalarla kontrol edilemezler. Sosyal bilişsel kurama göre; birey davranışlarını büyük lde kendi kendine düzenler ve bunu da doğrudan ya da dolaylı yaşantılar sonucunda, kendi kendini pekiştirip, kendi kendini cezalandırarak veya davranışta yeniden düzenlemeye giderek yapabilir. z düzenlemede, içselleştirilmiş davranışlar kadar öz yeterlilik kavramı da önemlidir (Senemoğlu,2018). z yeterlilik kavramını Bandura (1991), insanların davranışlarına olan inançları ile verilen çabayı, zorluklar karşısında ne kadar devam ettirip ettiremedikleri olarak tanımlamıştır. Bu durumda bireyin öz yeterlilik kavramı gerçek yeterliliğine uygun ise öz düzenleme en st düzeyde gerçekleşir (Senemoğlu,2018).

Sonuç olarak sosyal öğrenme kuramına göre; birey kendi davranışlarını gözleyip, kendi ltleri ile karşılaştırarak değerlendirebilir ve kendini pekiştirerek ya da cezalandırarak davranışlarını düzenleyebilir. İnsan kendi davranışını etkili olarak kontrol edebilir. Dışarıdan başkalarının kontrolüne ihtiyaı yoktur (Senemoğlu,2018).

2.7.5.Vygotsky'e Göre Öz Düzenleme

Vygotsky sistemine göre oluşturulan Kültürel Tarihsel Kuramda öz düzenleme; bireyin yaşadığı toplumdaki sosyal kültürel değerler ile gereksinimleri arasında dengeyi kurmasını sağlayan bir yapı olarak tanımlanmaktadır (Bronson, 2000). Vygotsky yaklaşımını benimseyenler, bilişsel ve sosyal-duygusal öz düzenlemenin birbirine bağlı olduğuna ve birinin gelişiminin diğerinin gelişimini de etkilediğine inanmaktadırlar .(Yıldız, 2018).

Vygotsky, bireyin öz düzenleme becerisinin “kendine yönelik konuşma”, “diğerlerini düzenleme”, “kuralları içselleştirme” gibi bir dizi süreci takip ederek ortaya çıkabileceğini savunmuştur. Kendine yönelik konuşma süreci; çocuğun, başkalarına veya diğer kişilere değil kendisine yönelik öz düzenleyici yorumları içermektedir (Bodrova & Leong, 2017). Bu kurama göre; toplumsal etkileşimlerde önemli bir işlevi olan dilin, öz düzenlemenin gelişimi için de oldukça önemli olduğu savunulmaktadır. Vygotsky'e göre; düşünce ve eylemleri yönlendiren içselleştirmiş içsel konuşma sayesinde kişi, öz üzerinde beyinde hedefi olan düşünme ve davranışlarını istemli olarak kontrol edebilmektedir (Bronson, 2000). Diğerlerini düzenleme davranışının temelinde ise; çocuğun çevresindekilerle kendini içselleştirmesi yatmaktadır. Çocuk, öncelikle kendisini çevresindekilerle ilişkilendirir ve daha sonra çevresindekilerin davranışlarını düzenlemeye çalışır. Kuralların içselleştirilme sürecinde küçük çocuklar zorlanmazlar. Çünkü çocuklar, üç-dört yaşlarında kuralların bozulmasını kabul etmeyebilir; bu kurallara çok fazla bağlı olabilirler. Bundan dolayı sık sık kuralları bozan bireyleri şikâyet etmeye meyilli olabilirler. Çeşitlenen problemler, karşılaşılan durumlar ve edinilen deneyimler zamanla kuralların çocuk tarafından içselleştirilmesine yardımcı olur. Kuralları içselleştirildiklerinde, çocuklar kendisi için düzenleme yapmaları gerektiğini fark ederler; başkalarının bir önemi kalmaz (Bodrova & Leong, 2017)

Vygotsky'e göre; anasının sonunda, küçük çocuklar davranışlarının çoğunu bilinçli ve planlı bir şekilde yönetme yeteneği olan öz düzenleme yapabilmeli, fiziksel ve duygusal davranışlarını ve bazı bilişsel davranışlarını düzenleyebilmelidirler. Çocuklar bilinçli bir şekilde düşünür ve planlarlar, dikkat dağıtıcıları görmezden gelerek dikkatlerini amaca odaklayabilirler. Heyecan verici olmasa da program tarafından gerekli olan öğrenme bilgilerini bilinçli bir şekilde hatırlarlar. Hazzı erteleyebilir, saldırgan davranışı bırakabilir ve duygularını kontrol altına alarak o zaman o yönde hareket edebilirler. (Bodrova & Leong, 2017). Bunun yanında Vygotsky, çocukların bir yetişkin yardımı olmadan öğrenebileceklerini ve öğrendiklerini dış uyaranlar dışında içsel olarak, kendiliğinden uygulayabileceklerini ve

düşünme süreçlerini yapılandırabileceklerini savunmuştur. Bunun için çocuğun çevresindeki etkileşimler çok önemlidir (Meuwissen & Carlson, 2015).

Çocuğun kişilerarası etkileşime girebileceği en önemli ve birincil kişiler aileleridir. Vygotsky'nin teorisi, ebeveynlik davranışlarının çocuğun öz düzenleme gelişimini nasıl etkilediğine dair açıklamalar sunmaktadır. Başlangıçta ebeveynler bebeklerinin davranışlarını açlık, uyku, duygular gibi birçok alanda düzenlemekten sorumludur. Bu bir dış düzenlemedir. Çocukların yürütücü belleklerinin ve öz düzenleme becerilerinin gelişmesi için, bu dış düzenlemenin süreç içerisinde ve ebeveyn-çocuk etkileşimiyle orantılı ve kademeli olarak iç düzenlemeye doğru gittiği savunulabilir (Meuwissen & Carlson, 2015). Ebeveyn-çocuk etkileşimleri, çocukların ortaya çıkan öz düzenleme becerilerini etkileyen önemli bir bağlamdır. (Giesbrecht, Müller ve Miller, 2010). Sıcak ve duyarlı bakım verme, çocuklarda çeşitli bilişsel ve sosyal gelişimleri açığa çıkarır. Aile-çocuk etkileşimleri ve iletişimleri, çocukların öz düzenleme becerilerinin gelişiminde önemli bir erken adım olduğu görülmüştür (Carlson, 2003).

2.8. Okul Öncesi Dönemde Öz Düzenlemeyi Etkileyen Faktörler

Okul öncesi dönem çocukların gelişimlerini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerden biri çevredir. Çevre; duygusal, davranışsal, prososyal ve bilişsel kontrolün büyümesini sürdürmektedir. Fiziksel çevre, çocukların keşfetmelerine, davranışlarında ustalaşmalarına yardımcı olabilir veya çocukların gelişimlerini engelleyebilir (Bronson, 2000).

Okul öncesi dönem tüm gelişim alanlarının hızla geliştiği bir dönemdir. Dolayısıyla çocukların davranışlarını ve duygularını düzenleyebilmelerinde önemli olan öz düzenleme becerisi; bebeklik ve çocukluk döneminden yetişkinliğe kadar ciddi bir artış göstermektedir. Bronson (2000), okul öncesi çocuklarının, hem sosyal hem de bilişsel alanlarda kendi kendini düzenleme becerisine sahip olduğunu dile getirmiştir. Özellikle yaşamın ilk üç yılında başarılı bir öz düzenleme zeminin oluşturan çocuğun; bu süreçte farklı beceriler kazanmasında kalıcı etkilere sahip olduğu gözlenmiştir. Fonagy ve Target (2002), öz düzenlemeyi genetik yatkınlık, erken deneyim ve yetişkinlerle olan etkileşim arasındaki anahtar araç olarak görmektedirler. Bu açıdan bakıldığında çocukların öz düzenleme becerileri zaman içerisinde yenilenebilmekte, gelişimsel düzeylerine göre değişmekte ve bu konuyla ilgili bireysel çabaların sonucunda artmakta ya da azalabilmektedir (Blair, 2002; Carlson, 2005; Jones, Rothbart ve Posner, 2003; Kochanska, Coy ve Murray, 2001).

Bu dönemde çocuk, duygusal tepkilerini yönetebilir, yaşa uygun kural ve talimatlara uyabilir, problem çözme ve ustalık görevlerini bağımsız olarak yerine getirebilir (Bronson, 2000). Tüm gelişim alanlarının yanı sıra, bilişsel beceriler de gelişmektedir (Rothbart ve Posner, 2005). Kopp (1982), öz düzenlemenin gelişimini destekleyen bilişsel olguları bilişsel fenomenler, ertelenmiş taklit, dil gelişimi ve kuralları ve yönergeleri benimseme olmak üzere dört küme halinde sıralamıştır. Bilişsel fenomenler; Oyun, taklit, nesne kalıcılığı aşamaları ve dil kullanımı deneyimleri, temsili düşünme ve hatırlama belleğinin ortaya çıkmasına destek sağlar. Ertelenmiş taklit; daha önce görülen bir olayı veya olay dizisini doğru bir şekilde üretme yeteneğidir. Öz düzenleme ve öz kontrolü destekleyen olgulardan biridir. Dil gelişimi; duyguların sözlü kontrolünün bulunduğu ve sözlerle ifade edildiği okul öncesi dönemde yaşanmaktadır. Kuralları ve yönergeleri benimseme; önceki bölümlerde anlatıldığı gibi çocuğun kuralları ve yönergeleri belleğinden geri çağırabilmesi ve davranışa dönüştürebilmesidir (Bodrova & Leong, 2017). Bu dönemde çocuklar, sosyal kuralları ve tutumları içselleştirirler ve prososyal ya da antisosyal eğilimler de dahil olmak üzere tutarlı etkileşim tarzları geliştirirler (Bronson, 2000)

Okul öncesi dönem, sosyal değişiklikler açısından da çok önemlidir. Öz düzenleme; bakıcılar, öğretmenler ve çocuklarla çalışan diğer kişiler tarafından görülen normal sosyalleşmenin bariz bir özelliğidir (Fonagy & Target, 2002). Okul öncesi yaşlarda çocuğun duygusal durumunu ve öz düzenleme becerileri oyunda ya da yeni durumlarda kendisini ifade etmesiyle görülür (Cole ve ark., 1994). Çocuğun hayatında gerçekleşen yeni sosyal aktiviteler, durumlar ve etkiler; toplumsal beklentiler ve duygu düzenleme konusunda ebeveynlere, öğretmenlere ve bu konuda uzmanlaşmış kişilere önemli bilgiler sağlamaktadır (Cole ve ark., 1994). Okul öncesi çocukları diğer çocuklarla etkileşim halindedirler. Bu etkileşimde başarılı, işbirliğine dayalı sosyal etkileşim için kendi kendini düzenleyen stratejiler geliştirebilirler (Bronson,2000). Bu gibi durumlar çocuğun öz düzenleme mekanizmalarında gerçekleşen bilişsel gereksinimlerini doyurmaktadır. Bu durumda, çocuğun davranışlarını kontrol edebilme yetisinin gelişmesi, kişiliğinin gelişmesine ve çocuğun sosyalleşmesine katkı sağlar. (Rueda ve ark., 2004). Kendini kontrol eden çocuk, yemek yerken, oynarken, giyinirken, mağazaya giderken veya kısa bir süre kendi başına kalırken davranışı yönettiğinin farkındadır. İki yaş civarındaki çocukların gözlemleriyle, bakıcılarının ya da ailelerinin rutinlerini anladıklarını, ebeveynlerinin kendisinden nerede oynaması beklediğini ve hangi nesnelere oynanabileceğini anlayabildikleri görülmüştür. Çocuğun, bir mağazada, oyun alanında veya

arkadaşlarının ya da akrabalarının evlerinde ne yapması gerektiği hakkında bilgi sahibi olabildikleri görülmektedir. (Kopp, 1982).

Ebeveynlerin duygularının, çocukların ilk yıllarda öz düzenlemelerinin gelişiminde önemli bir rol oynadığını destekleyen güçlü çalışmalar bulunmaktadır (Frankel vd., 2012). Ebeveynlik davranışlarının çocukların öz düzenlemeleri ile ilişkisi ve öz düzenleme gelişimi üzerindeki etkisinin araştırıldığı görülmektedir (Bernier, Carlson, & Whipple, 2010). Ailenin duygusal iklimi ve ebeveynlerin ve diğer yetişkinlerin rehberlik stratejileri, beklentileri ve öğretim stratejileri merkezi öneme sahiptir (Bronson, 2000). Çocuk ilk yıllarında, fiziksel ortamındaki bireylerin güdülenme, belirli stratejileri kullanma ve hedef belirleme gibi belirli öz düzenleme davranışlarını gözlemler ve yukarıda bahsedildiği üzere kendi öz düzenleme stratejileri geliştirir. Bunun sonucunda ailelerin öz düzenleme konusunda model ve rehber olmaları oldukça önemlidir (Üredi ve Erden, 2009). Örneğin; çocukların olumsuz durumlarla uyumlu bir şekilde mücadele etme çabalarını destekleyici veya teşvik edici ebeveyn uygulamaları, çocuktaki duygu yeterliliklerini artırabilir veya çocuğa olumsuz duyguları düzenlemek için somut bir araç sağlayabilir (Eisenberg, Fabes & Murphy, 1996 Williams ve ark. (1985); yaşamın erken dönemlerinden başlayarak, ebeveynlerin çocukların gözlemleyebileceği ve taklit edebileceği davranışları modellediklerini dile getirmişlerdir (akt: Wenzel & Lucas-Thompson, 2012). Bu durumda; çocuğun kendini kontrol edebilmesi, ebeveynin çocuğu desteklemesiyle mümkündür. Bu düşünceye uygun olarak, çocuğun kendini kontrol edebilmesi için özerklik desteği alabilmesi demek bir yetişkinin görevi devralması ve kontrol etmesi anlamına gelmemektedir. Çocuğun başarısını kolaylaştıran bir ailesinden rehberlik alabilmesi anlamına gelmektedir (Deci ve Ryan, 2000; Grolnick ve Farkas, 2002). Ebeveynler, çocukların bakış açısından bakarak ve onların görevi tamamlamada aktif rol oynamalarını sağlayarak çocuklarının öz düzenleme becerilerini desteklerler. Yetişkinler ayrıca çocuklar adına karar vermek, onlara talimat vermek ve çocuğa verilen görevi yönlendirmek yerine; çocukların kendi yaklaşımlarını kullanabilmeleri için seçenekler, öneriler ve fırsatlar sağlamalıdır. (Matte-Gagné ve Bernier, 2011; Stefanou, Perencevich, DiCintio, Turner, 2004).

Öz düzenlemeyi destekleyen ebeveynlik tutumları ve çocuğun öz düzenleme becerileri ile ilgili önceki çalışmaların neredeyse tamamı sadece anneleri veya anne-babayı içermektedir. Sadece babaların çocukların öz düzenleme becerileri üzerindeki etkisi ve babalığın anneliğe kıyasla nasıl benzer veya farklı etkileri olabileceği konusunda literatürde bir boşluk bulunmaktadır (Meuwissen & Carlson, 2015). Fakat yapılan çalışmalara bakıldığında baba

etkileşimlerinin çocuklara anne-çocuk etkileşimlerinde olmayan farklı deneyimler sağladığı görülmüştür (Grossmann, Grossmann, Kindler ve Zimmermann, 2008). Babalar çocukları için daha çok oyun arkadaşı olurken annelerin çocukları için bakıcı olma eğiliminde oldukları görülmektedir. Babaların çocuklarıyla oynadıkları oyunlar, daha fiziksel ve kuvvet gerektiren oyunlar olup, bu oyunlar kendine özgü ve öngörülemez olma eğilimindeyken, annelerin oyunları ise daha fazla görsel uyarım ve öngörülebilir etkinlikler içermektedir (Lamb, 2004). Babaların çocukları ile oynadıkları oyunlar veya beraber geçirdikleri nitelikli zamana bakıldığında çocukların öz düzenleme becerilerini farklı boyutta geliştirdiği öngörülebilir (Meuwissen & Carlson, 2015).

Tüm bu faktörlere bakıldığında, çocuğun öz düzenleme becerisinin her anlamda iyi desteklenmesi, çocuğun tüm gelişim alanlarını olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Bu faktörlerin öz düzenlemeyi ne derecede ve nasıl etkilediği ilgili araştırmalar bölümünde ayrıntılı incelenmiştir.

2.9. Baba ve Çocuk

Toplumun en küçük birimi ve temel taşlarından biri ailedir. Çocuk, dünyaya anne ve babasından aldığı kalıtsal özelliklerle gelir. Toplum yaşamına uymasına yardımcı olacak ilk temel davranış örneklerini bizzat ailesi içinde kazanır. Bu açıdan aile, hayatın ilk yıllarında çocuğun bakımı ve eğitiminden sorumlu başlıca sosyal kurumdur. Günümüz toplumlarında çeşitli tipteki aileleri bir arada bulmak mümkündür. Bu durum, ailenin sosyo-ekonomik ve kültürel özelliklerine, çalışma ve yaşam şartlarına göre değişiklik göstermektedir. Özellikle sanayi devriminden sonra kadınların da çalışma hayatına katılmaları kadın-erkek arasında eşitliğe dayalı bir işbirliğini gündeme getirmiştir. Kadının meslek sahibi olması, aile içinde kadın ve erkeğin geleneksel olarak kabul edilen bazı rollerinde farklı değişimler meydana getirmiştir (Oktay, 1999). Geçmişte anne, çocuğun bakımını ve eğitimini tek başına üstlenirken; günümüz şartlarında annenin de çalışma yaşamına katılması, siyasal ve ekonomik değişimlerde meydana gelen farklılaşmanın anne-baba görevlerini değiştirmesi, boşanmış erkeklerin artması, geniş aile yapısından çekirdek aile yapısına doğru bir geçiş yaşanması babalık rolünde farklı beklentilere neden olmakta ve babayı çocuğun eğitimine ve bakımını zorunlu kılmaktadır (Cabrera vd, 2000; Saygılı & Çankırılı,2020; Şölen, 2020). Tüm bunlara bakıldığında; sanayi devrimi sadece annelerin değil, babaların da ailedeki rollerinin değiştiğini göstermektedir. Babaların artık sadece “ekonomik gelir” veya katı bir “otorite” olarak değil; ailede arkadaş rolü, bakıcı rolü, eş rolü, rehberlik rolü, öğretmen rolü olarak bir

dizi rol alan bireyler olduğu görülmektedir. Kısaca babalık kavramı geçmişten günümüze oldukça değişmiştir. Geçmişte “baba” kavramı daha çok ekonomik bir sağlamlık ve “otorite” olarak görülürken, günümüzde babalardan istenen, çocuğu büyütmede ve çocuğun sorumluluğunda eşit hisseye sahip olduğunu anlayabilmesidir (Yeung vd, 2001; Yavuzer, 2021).

Özellikle son yıllarda, babaların bugünün aile hayatında hangi rollerde olduğunu ve babaların çocuklar için ne kadar süre ayırdığını, bu geçirilen sürenin ne derecede nitelikli olduğunu anlamak için birçok çalışma yapılmıştır. Lamb (1987), baba katılımını *katılım*, *erişebilirlik* ve *sorumluluk* olarak üç ana başlık etrafında şekillendirmiştir. Katılım; çocukla birebir etkileşimde olmayı içermektedir. Çocuk parkına gitmek, çocukla sohbet etmek, çocuğunun elinden tutup açık havada dolaşmak, çocuğuna masal anlatmak gibi etkinlikler katılım ya da doğrudan çocukla temas kapsamına girmektedir. Erişebilirlik; babanın fiziken varlığından ziyade, çocuğun ihtiyaç duyduğu anda psikolojik ve fiziksel açıdan babasına ulaşabilmesi anlamını taşımaktadır. Son olarak sorumluluk; çocuk adına bazı plan ve programları yapabilmek ve bunları hatırlamayı içermektedir. Örneğin; çocuğu doktora götürmek, arkadaşlarıyla buluşmasını sağlayabilmek, sosyal etkinlikler düzenleyebilmek veya çocuğun katılım göstermesini sağlayabilmek gibi etkinlikler sorumluluk kapsamına girmektedir. Bunun yanında babanın, anneye yardımcı olması da babanın sorumluluk alanına girmektedir (Lamb, 1987; Uzun & Baran, 2019; Saygılı & Çankırılı, 2020).

Çocukların hayatında babalar önemli bir yere sahiptir. Erken çocukluk dönemindeki çocuklar özellikle babalarının kendilerine fikir vermelerinden, onları izlemelerinden, onlardan yeni şeyler öğrenmelerinden, onlarla oyun oynamaktan son derece keyif alırlar. Bu dönemde babalarıyla kaliteli zaman geçiren çocuklar gelişimleri için gerekli olan birçok bilgiyi, beceriyi ve duygusal desteği elde ederler (Saygılı & Çankırılı, 2020). Babaların, çocuğun gelişimindeki rolleri birçok kuramcı tarafından ele alınmıştır. Örneğin, davranışçı açıdan bakıldığında babanın çocukla geçirdiği sürenin anneye beraber geçirdiği süreyle kıyasla kısmen kısa olması nedeniyle babanın rolünün daha önemsiz olduğu sonucu çıkarılabilir. Ancak, babaların “uygun davranış” konusundaki tavırları daha belirginse, bu davranışlar arasında kesin çizgiler çizmişlerse, kız ve erkekler arasındaki davranış farklarını oluşturma ve güçlendirmedeki rolleri anneninkinden daha önemli yer tutar. Sosyal öğrenme teorisinde ise; çocuğun aynı cinsten yetişkin modelini gözleme süreci vurgulanmakla birlikte gözlemenin yanı sıra ebeveynin kız çocuk ile erkek çocuğa karşı farklı bir muamele yapmalarının önemi üzerinde durulmaktadır. Psikoanalitik teoride ise; Freud, çocuğun 4-5 yaşına gelene kadar

babaların öneminden ziyade annelerin önemini vurgulamaktadır. Freud bu dönemde çocuklarının cinsiyet farketmeksizin anneleriyle özdeşleştiklerini savunur (Yavuzer, 2021). Freud dışında Bowlby (1969) de bağlanma stillerini açıklarken; bebek ile anne bağlanmasından yola çıkmış, babaları ise sadece anneyi destekleyici ikinci bir faktör olarak ele almıştır (Koçak, 2004). Fakat, Brown ve diğerlerinin (2007) yaptığı araştırmaya göre; kaliteli zaman, oyun oynamak gibi daha fazla ebeveynlik davranışı sergileyen babalar ile bebeklerinin bağlanma düzeyi arasında bir ilişki bulamasalar da daha az ebeveynlik davranışı sergileyen babaların çocuklarında daha düşük güvenli bağlanma davranışlarına rastladıkları görülmüştür. Bu durumda baba-çocuk bağlanma ilişkisinde ebeveynlik kalitesi önemli bir rol oynamaktadır (Akt: Palkovitz, 2019). Bunun yanında İkinci Dünya Savaşından sonra yapılan çalışmalara bakıldığında; Batı kültürünün, babanın çocuğun gelişiminde ve eğitiminde etkin rol aldığı; babaların çocuklarını giydirme, besleme, uykuya yatırmaya ve oyun oynama gibi faaliyetlerde kendi arzularıyla yardımcı oldukları görülmektedir. Lamb (1977), bebeklerin ilk yıllarında anne-bebek ve baba-bebek etkileşimine bakmış; annelerin bebekleriyle daha fazla zaman geçirmesine rağmen bebekleriyle iletişimde çoğunlukla “bakıcılık” rolünü üstlendiklerini, babaların ise annelere göre daha az zaman geçirmesine rağmen bebekleriyle iletişimde daha fazla “oyun oynadıklarını” gözlemlemiş ve çocukların kişilik gelişiminde anne ve babanın çocukta farklı etkiler yaratacağı sonucuna ulaşmıştır.

Yapılan çalışmalara bakıldığında; babanın çocuğun kişilik gelişiminde özdeşim modeli olması sebebiyle büyük bir önem taşıdığı görülmektedir. Başarılı bir baba-çocuk iletişimde, çocuğun babayı özdeşim olarak alması çocuğun yüksek benlik saygısı ve kendi kendini disipline edebilme gibi özelliklerinin kazanılmasında etkili olduğu görülmektedir (Yavuzer, 2021). Çalışma sonuçlarında; erken dönemde babalarıyla yakın ilişkiler geliştiren çocukların kendilerine daha güvenli, psikolojik olarak etraflarıyla daha uyumlu, etraflarında olan bitenleri araştıran, sorgulayan ve büyüdükçe daha iyi sosyal ilişkiler kuran, daha az antisosyal davranışlar sergileyen çocuklar olduğu saptanmıştır (Saygılı ve Çankırılı, 2020; Koçak, 2004). Bunun yanı sıra; babalarıyla yakın ilişkisi olan çocukların bilişsel gelişim ve okul başarısında olumlu açıdan etkilendikleri görülmüştür (Saygılı ve Çankırılı, 2020; Yavuzer, 2021). Yine; babalarıyla yakın ilişkisi olan çocukların problem çözme ve dil gelişimi testlerinde de babalarıyla yakın ilişkisi olmayan çocuklara göre daha yüksek puanlar aldıkları görülmüştür (Saygılı ve Çankırılı, 2020). Benzer şekilde; babasıyla etkili iletişimi olan çocuğun psiko-sosyal uyumunun olumlu etkilendiği ve daha çok içsel odaklı kontrol geliştirdiği; daha olgun ve bağımsız davranışlar sergilediği görülmektedir (Akt: Taşkın, 2011). İlgili babalarla

büyüyen çocuklar; çevrelerindeki dünyayı daha rahat keşfederler ve özdenetim ve sosyal yanlısı davranış sergileme olasılıkları daha yüksektir. Okul çağındaki çocuklar üzerinde yapılan araştırmalara göre; babalarıyla iyi ilişkileri olan çocukların daha az yıkıcı davranışlar sergiledikleri; yalan söyleme, depresyon yaşama ve prososyal davranış sergileme olasılıklarının ise daha düşük olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır. Kısacası babalar, çocukların gelişimi ve sağlığı üzerinde güçlü ve olumlu bir etkiye sahiptirler (Rosenberg & Wilcox, 2006).

2.10. İlgili Araştırmalar

Çalışmanın bu kısmında otantiklik ve öz düzenleme ile ilgili yapılmış yurt içi ve yurt dışı çalışmalardan bahsedilmiştir.

2.10.1. Otantiklik ile İlgili Araştırmalar

Özgünlük (authenticity), özellikle son yıllarda pozitif psikoloji çalışmalarında öne çıkan bir kavramdır (Aydoğan, Özbay & Büyüköztürk, 2017). Yurtiçi ve yurtdışı literatürdeki araştırmalara bakıldığında otantiklik; yaşamın anlamı, yaratıcılık, dindarlık, özgecilik, aracı rol, ruh sağlığı, yaşam doyumu, iyi oluş gibi çoğu psikolojiyle alakalı olan birçok farklı değişkenle bir arada incelenmiştir. Pozitif psikolojinin yanında otantiklik ile öz düzenleme becerilerinin boyutları olan duygu düzenleme, bilişsel düzenleme ve davranış düzenleme gibi beceriler arasındaki ilişki de son yıllarda araştırmalara konu olmuştur.

Çetin ve Çelik'in (2021) yaptıkları araştırmada; anne-babaların özgünlük düzeylerinin sosyal onay ihtiyacı, kendini beğenme ve öz-yeterlik ile yordayıp yordamadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya, çocukları anaokulu ve ilkokula devam eden 223'ü anne, 85'i baba olmak üzere toplamda 308 ebeveyn katılmıştır. Yapılan araştırmada; ebeveynlerin otantiklik düzeylerinin sosyal onay ihtiyacı; kendini beğenme ve öz yeterlilik ile yordadığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca anne babaların özgünlük düzeylerinin cinsiyet, eğitim düzeyi ve çocuğunu paylaşma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

Sarıçalı ve Türküm (2021); 660 üniversite öğrencisi üzerinde yapmış oldukları çalışmada; özgünlük ve olumlu mizah kullanımı arasındaki ilişkide bilişsel esneklik ve psikolojik kırılabilirliğin aracı rollerini incelemişlerdir. Yapılan analizlerin sonucunda; olumlu mizah kullanımının, bilişsel esneklik ve psikolojik kırılabilirlik yoluyla hem doğrudan hem de dolaylı olarak özgünlüğü yordadığı ortaya çıkmıştır.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde farklı bölümlerde eğitim gören 789 katılımcıyla yapılan bir başka çalışmada; bilişsel esnekliğin ve otantikliğin öz duyarlılık yeteneğini ne derecede yordadığına bakılmış ve çalışmanın sonucunda bilişsel esnekliğin ve otantikliğin, öz-duyarlılığı olumlu yönde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın devamında ulaşılan sonuçlarda ise; bilişsel esnekliğin alt boyutları öz-duyarlılığı olumlu yönde yordadığı fakat otantikliğin alt boyutlarından kendine yabancılaşma ve dış etkileri kabullenme boyutlarının öz-duyarlılık kabiliyetini olumsuz yönde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır (Özdemir, 2020).

İstanbul'daki bir vakıf üniversitesinin çeşitli bölümlerinde lisans ve lisansüstü eğitim gören 120'si kadın, 64'ü erkek; toplam 184 öğrenci ile yapılan başka bir araştırmaya göre; duygu düzenleme güçlüklerinin hem olumlu duygulanım ile özgün kişilik, hem de olumsuz duygulanım ile özgün kişilik arasındaki ilişkilerde kısmi aracı role sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmanın sonucunda, yüksek düzeyde olumlu duygulanıma sahip bireylerin, olumsuz duygulanım düzeyi yüksek olan bireylere göre özgün kişiliğe ulaşma açısından avantajlı oldukları saptanmıştır. Araştırmacılar; öz düzenleme becerisinin içinde barındırdığı duygu düzenleme güçlüklerinin azaltılmasını amaçlayan müdahale programlarının uygulanmasıyla, kişilerin özgün kişiliklerinin desteklenmesinde imkân sağlayabileceği önerilerinde bulunmuşlardır. (Curun, Tangör & Kaya, 2020).

Yaş ortalaması 21,5 olan 391 üniversite öğrencisi ile yapılan başka bir araştırmada; özgünlük (otantiklik) değişkeninin öz düzenlemenin bir boyutu olan duygu düzenleme stratejilerinin (yeniden değerlendirme, bastırma ve olumlu duygulanımı artırma) yordayıcısı olup olmadığına bakılmıştır. Araştırmanın sonucunda; yeniden değerlendirme stratejisi kişinin otantiliğini pekiştirerek psikolojik rahatsızlığı negatif yönde yordadığı görülmüştür. Bunun tersinde ise; bastırma stratejisinin, otantikliği azaltarak psikolojik rahatsızlıkları pozitif yönde yordadığı görülmüştür. Yine; özgünlüğün iki boyutunun (ilk boyut olan öz-farkındalık ve ikinci boyut olan özerk davranış boyutu) ile duygu düzenleme ve psikolojik sağlık arasında olumlu yönde ve pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür. Kişinin, öz farkındalık puanı ve özerk davranış puanı arttıkça duygu düzenleme puanlarının da arttığı görülmüştür. Yine kişinin, öz farkındalık ve özerk davranış puanları arttıkça kişinin psikolojik sağlık puanlarının da arttığı görülmüştür. Kısaca sonuçlar; gerçekte oldukları gibi davranmaya yönelten öz düzenlemenin alt boyutu olan duygu düzenleme stratejilerinin, kişilerinin psikolojik sağlıklarını koruduğunu göstermiştir (Yücel, Karanfil & İnan, 2020).

Arıcı (2019); örneklemini, İzmir İl merkezinde yer alan alt-orta-üst sosyoekonomik düzeydeki MEB'e bağlı anaokulları ve anasınıflarına kayıtlı 120 çocuğun ve onların anneleri ve babalarının oluşturduğu çalışmada; okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin otantiklik düzeyi ile çocuklarının yaratıcılıkları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma sonucunda; ebeveynlerin otantiklik düzeyleri ile çocuğunun yaratıcılığı arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunurken; ebeveynlerin otantiklik düzeyleri öğrenim düzeylerine göre farklılaşmamıştır. Fakat ebeveynlerin otantiklik düzeylerinin, gelir düzeyine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Bununla beraber çocuğun yaratıcılığı, anne-babanın öğrenim ve gelir düzeylerine göre farklılıklaştığı gözlemlenmiştir.

124 üniversite öğrencisinin ve 31 lise öğrencisinin oluşturduğu başka bir araştırmada; çocukların ebeveynlerle ilişkilerindeki özgünlük düzeyleri ve genel özgünlük düzeylerini etkileyen faktörler incelenmiştir. Çalışma sonucunda; çocuklarının ebeveynlerini algılama şekline göre; çocuklarını daha fazla eleştiren ebeveynlerle düşük düzey özgünlük ilişkisi çıkarken; çocuklarına daha fazla destek veren ebeveynlerle yüksek düzey özgünlük ilişkisi çıktığı saptanmıştır. Bunun yanı sıra; sonuçlarda özgünlük düzeylerinde duygu düzenleme stratejilerinden biri olan bastırma ile otantiklik arasında da negatif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır. Araştırmada ilişkilerde özgünlüğü teşvik etme ve sürdürmede ergenler ve genç yetişkinler için ebeveyn desteğinin önemi vurgulanmıştır (Abel, 2014).

Wenzel, Lucas-Thompson (2012); 18 ile 22 yaşları arasında değişen kolej ve üniversitelere kayıtlı, çevrimiçi anketleri dolduran 318'i kadın, 158'si erkek olmak üzere toplam 470 ABD'li üniversite öğrencisi ile özgünlük anlayışını genişletmek, eğilimsel özgünlükle ilişkili olabilecek çeşitli sosyal-çevresel faktörleri belirleyerek literatürdeki önemli bir boşluğu doldurmak ve bu faktörlerin erkekler ve kadınlar için farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Çalışma sonucunda; her iki cinsiyetin de annelerini daha özgün algıladıkları, bunun yanında her iki cinsiyetin "özgünlük" kavramını daha yüksek benlik saygısı ve daha az depresyon belirtisi olarak algıladıkları görülmüştür.

Pinto, Maltby, Wood ve Day (2012)'in 62 lisans ve lisansüstü öğrenciyle yapmış olduğu bir çalışmada; yaş, cinsiyet, sürekli öfke, uyumluluk ve başa çıkma boyutları kontrol edildiğinde, özgünlük düzeyleri yüksek çıkan bireylerin haksız durumlarda saldırılara ve karşı saldırılara daha az agresif tepki verdikleri gözlemlenmiştir. Çalışmada özgün olmamanın

duygusal düzenleme eksikliklerinden biri olan saldırgan davranışın güçlü bir yordayıcısı olduğu sonucu vurgulanmıştır.

Yapılan başka bir araştırmada; özgünlüğün ve bireysel farklılıkların, bireylerin öz düzenleme becerilerini, motivasyonel ve duyuşsal durumlarını nasıl etkileyebileceği araştırılmıştır. Araştırmada, 25-40 yaş aralığında olan 86 kişi, 63-84 yaş aralığında ise 50 kişi olmak üzere toplam 136 yetişkin ile çalışılmıştır. Araştırma; otantikliğin, depresyon ve kaygıyı öngördüğü sonucuna ek olarak, otantiklik ile kendi kendini düzenleme arasında anlamlı bir sonuç ortaya koymuştur. Bu araştırmada, daha yüksek otantiklik düzeyinde olan insanların, kendilik farkındalıklarının ve öz düzenleme becerilerinin yüksek olmasından dolayı olumsuz duygusal sonuçlara karşı kendilerini daha fazla koruyabileceği sonuçlarına ulaşılmıştır (Franzese, 2011).

Otantiklik kavramıyla ilgili farklı değişkenlerle yapılmış yurt içi ve yurt dışı birçok araştırma mevcut olmasına rağmen, otantiklik ve öz düzenleme arasındaki ilişki yeterince araştırılmamıştır.

2.10.2. Öz Düzenleme ile İlgili Araştırmalar

Öz düzenleme kavramıyla ilgili farklı değişkenlerle bağlantılı birçok araştırma yapılmıştır. Her ne kadar çocuğun yaşamında olan bireylerin benlikleri, otantiklikleri ile çocuğun öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara çok rastlanmasa da, çocuğun benlik algısı ve öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiye bakan araştırmaların olduğu da görülmektedir.

Örneğin; okul öncesi çocuklarının benlik algıları ile öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla, devlete bağlı okul öncesi eğitim kurumunda öğrenim gören 220 çocuk ile yapılan araştırmanın sonucunda; çocukların öz düzenleme becerilerinin, çocukların cinsiyeti, yaşı, okul öncesi eğitim kurumunda eğitim görme süresi gibi değişkenlere göre farklılık gösterdiği görülmüştür. Okul öncesi çocuklarının benlik algılarının ise okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim görme süresi ve anne-baba öğrenim durumu gibi değişkenlere göre farklılaştığı saptanmıştır. Buna ek olarak; okul öncesi dönem çocuklarının benlik algıları ile öz düzenleme becerileri arasında da pozitif yönde, istatistiksel anlamda anlamlılık bulunmuştur (Tuzcuoğlu, Küsmüs, Cengiz, 2019).

Yapılan bir araştırmada; okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim gören beş-altı yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerinin okula uyum becerilerine olan etkisine bakılmıştır.

Araştırma sonucunda; çocukların öz düzenleme becerilerinin, çocuğun yaşına göre anlamlı olarak farklılaştığı; okula uyum becerisinin ise çocuğun hem cinsiyetine hem de yaşına göre anlamlı farklılaştığı görülmüştür. Bunun yanı sıra; okula uyum becerisi ile öz düzenleme becerileri arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkinin olduğu da görülmüştür (Şepitci Sarıbaş, Gültekin Akduman, 2019).

Bir başka araştırmada; ebeveyn tutumları ile dört-altı yaş çocukların öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla 100 annenin ve çocuklarının katılımcı olduğu araştırmanın sonucunda; ebeveynlerin öğrenim düzeyleri, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi ve okul öncesi eğitime ayrılan süre gibi değişkenlerin hepsinin çocukların öz düzenleme becerileri ve ebeveyn tutumları üzerinde etkili olduğu sonucu bulunmuştur. Bunun yanı sıra; “demokratik” ebeveyn tutumu arttıkça çocuğun öz düzenleme becerilerinin arttığı; “otoriter” ebeveyn tutumu arttıkça da çocuğun öz düzenleme becerilerinin azaldığı saptanmıştır (Uykan & Akkaynak, 2019).

Öztabak ve Özyürek (2018), anasınıflarına devam eden 79 kız 76 erkek olmak üzere toplam 155 çocuk ve bu çocukların anne-babaları ile yaptıkları bir çalışmada; anne/baba tutumunun çocuğun öz düzenleme becerisini etkileyip etkilemediği araştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda; Dikkat/Dürtü Kontrolü ve Olumlu Duygu alt boyutları puanı ile Aile Tutum Envanteri alt boyutları ve toplam puanları arasında anlamlı bağlantı bulunmamıştır. Fakat çalışma grubundaki anne/babaların, çocuklarıyla özdeşim kurma davranışlarının en yüksek düzeyde olduğu ve bunu; sosyal hareketlilik, demokratik tutum ve uyma davranışının izlediği görülmüştür.

Yurtdışı kaynaklı bir araştırmada; düşük gelirli Meksikalı Amerikalı çocukların ebeveynlerinin ebeveynlik uygulamaları ve inançları, çocukların öz düzenlemelerini etkileyip etkilemediği araştırılmıştır. Çalışma, ebeveyn uygulamaları ve inançlarının çocuklarının üzerindeki etkilerinin önemi üzerinde durmaktadır. Karma yöntem yaklaşımı kullanılan bu çalışmanın örnekleme; düşük gelirli Meksikalı Amerikalı çocuklarından (n= 44) oluşmaktadır. Yapılan nicel analizlerin sonucunda; aile eğitim ortamının ve ebeveyn kontrolü ile çocukların öz düzenleme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Nitel görüşmeler, “saygı” ve “iyi eğitilmiş” olmanın, ebeveynlerin çocuklarının davranış ve disiplin beklentilerini yönlendiren kilit faktörler olarak ortaya çıktığını göstermiştir. Buna ek olarak, bu sonuçlar ebeveynlerin çocuklarının ev öğrenme ortamını zenginleştirmek için ek eğitim materyalleri sağlamakta zorlandıkları da görülmüştür (Díaz & McClelland, 2017).

Yapılan başka bir araştırmada da; Afrika kökenli Amerikalı annelerin otoriter tutumları, sınır belirleme ve çocukların öz düzenlemeleri arasındaki ilişkiye bakılmış ve Avrupa kökenli Amerikalı ailelerle karşılaştırma yapılmıştır. Çalışmanın rneklemini 50 Afrikalı Amerikalı anne ve 3 yaşındaki çocukları oluşturmaktadır. Araştırmada; annenin otoriter tutumları, gözlemlenen annenin sınır koyma stratejileri ve çocukların sınır belirleme etkileşimi sırasında öz düzenlemeleri arasındaki ilişkilere bakılmış, Afrikalı Amerikalı annelerin Avrupalı Amerikalı annelerden daha otoriter tutumlara sahip olduklarını, ancak otoriter tutumların çocukların öz düzenleme becerileri üzerindeki etkisi yönünden her iki etnik grupta da aynı olduğu grlmştir. Yapılan çalışmada; daha düşük otoriter tutumlar, otoriter sınır koyma davranışı (genel sıcaklık vb.) gibi davranışlar gösteren annelerin çocuklarında daha yüksek öz düzenleme becerilerinin olduğu grlmştir (LeCuyer & Swanson, 2017).

Tutkun, Tezelşahin ve Işiktekiner (2017), dört-beş yaş çocukların öz düzenleme becerilerini farklı değişkenler açısından incelemişlerdir. Araştırma, okul öncesi eğitim kurumunda öğrenim gören 4 yaş grubu olarak 59 ocuk ve okul öncesi eğitim kurumunda öğrenim gören beş yaş grubu olarak 67 ocuk; toplamda 126 çocukla yrtlmştir. Yaptıkları araştırma sonucunda yaş, kardeş sayısı, cinsiyet, babaların öğrenim durumu gibi değişkenlerin okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerilerini etkilediği grlmştir. Yaptığı araştırmanın sonucunda baba öğrenim durumlarının çocuklarının öz düzenleme becerilerini etkilese de, bu değişkenin çocukların öz düzenleme becerilerinin gelişimi için tek bir yordayıcısı olmadığı belirlenmiştir.

Ebevenlik uygulamalarının ve erken öz düzenleme becerilerinin çocukların okula başladıklarında olumlu sosyal davranış üzerindeki rolünü ele alan ve 2-3 yaş aralığında olan 4.007 ocuk ve onların ebeveynleri üzerinde yapılan başka bir araştırmada; ebeveynlerin çocuklarına yakınlıkları ve uzaklıklarını tespit etmek amacıyla anne ve babalar için hazırlanmış gözlem formları kullanılmıştır. Çocuklar 6-7 yaşlarına ulaştıklarında sınıf ğretmenlerinin doldurabilecekleri ölçekler kullanılmıştır. leklerde ocukların duygusal ve dikkat düzenleme becerilerinin ve olumlu sosyal davranış becerilerinin ölçüldüğü maddeler yer almaktadır. Anne ve babadan alınan gözlem formları ve çocukların sınıf öğretmenlerinden aldıkları ölçekler karşılaştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda anne ve babanın çocuklarına olan yakınlıkları, çocukların öz düzenleme davranışlarını doğrudan; sosyal olumlu davranışlarını ise dolaylı olarak etkilediği grlmştir (Williams & Berthelsen, 2017).

Okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerilerinin gelişimi birçok değişkene ve koşula bağlıdır. Bu değişkenlerin saptanması için birçok araştırma yapılmıştır. Örneğin; Bayındır (2016), geliştirmiş olduğu “okul öncesi dönem çocukları için öz düzenleme beceri ölçeği”ni kullanarak, çocukların öz düzenleme becerilerini etkileyebilecek faktörleri araştırmak amacıyla, İstanbul ilinde yaşları 48-72 aylar arasında olan toplam 447 çocuk ile yaptığı araştırma sonucunda; okul öncesi dönem çocuklarının yaşları arttıkça öz düzenleme becerilerinin de arttığı sonucunu bulmuştur. Bununla beraber; cinsiyetin ve ailelerin sosyo-ekonomik durumlarının çocuklarının öz düzenleme becerileri düzeylerine herhangi bir etkisinin olmadığı da görülmüştür.

Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile ebeveynlerinin çocuk yetiştirme tarzları arasındaki ilişkinin incelendiği 122 çocuk ve 122 ebeveyninden oluşan bir çalışmadan elde edilen verilerin analizleri sonucunda; çocukların öz düzenleme becerilerinin cinsiyete göre farklılaştığı saptanmıştır. Ebeveyn tutumlarının ise; ebeveynlerin öğretim durumlarıyla, çocuk yetiştirme konusunda karşılaştıkları problemlerle baş etme yeterlilik algılarıyla ve ebeveynlerin birbirleriyle uyum düzeyleri algılarıyla ilişkili olduğu görülmüştür. Çocukların öz düzenleme becerileri ve ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri arasında ise ilişki bulunmamıştır (Dağgöl, 2016).

Ertürk Kara ve Gönen (2015) tarafından 120 okul öncesi çocuğu ile yapılan bir araştırmada ise; öz düzenlemeyi etkileyen farklı faktörler araştırılmıştır. Çalışma; 48-72 aylık çocukların öz düzenleme becerilerinin doğum sırası, cinsiyet, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu gibi değişkenleri açısından anlamlı farklılık yaratıp yaratmadığına bakmak amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda; okul öncesi çocukların öz düzenleme becerilerinin dikkat/dürtü kontrolü ve olumlu duygu alt boyutlarında yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra; öz düzenleme beceri puanlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı; anne öğrenim durumu yüksek olan çocukların dikkat/dürtü puanlarının yüksek olduğu görülürken baba öğrenim durumu yüksek olan çocukların; hem dikkat/dürtü puanlarının hem de olumlu duygu puanlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çok kültürlülük ve cinsiyetin çocuklardaki öz düzenleme becerilerine olan etkisini incelemek amacıyla Fransa, Almanya, İzlanda ülkelerinden gelen ortalama 74,5 aylık 260 çocuk ile yapılan boylamsal bir araştırmanın sonucunda; sadece İzlandalı kız çocukların, erkek çocuklara göre öz düzenleme becerileri bakımından daha yüksek başarı elde ettikleri görülmüştür (Gestsdóttir, vd. 2014)

Sadece cinsiyet ve etnik kökenin çocukların öz düzenleme becerilerini etkileyip etkilemediğini saptamak amacıyla ABD, Tayvan, Güney Kore ve Çin olmak üzere dört farklı etnik kökenden olan 3-6 yaş arası 814 çocukla yapılan bir araştırma sonucunda; ABD’li kızların erkeklerden daha yüksek öz düzenleme becerilerine sahip oldukları görülürken; Asya toplumlarında önemli cinsiyet farklılıklarının olmadığı saptanmıştır (Wanless, vd. 2013).

Yaş değişkeninin öz düzenleme becerileri üzerinde etkisi olup olmadığını tespit etmek amacıyla 4 yaşa kadar olan 108 çocuk ile yapılan boylamsal bir çalışmada; annelerin, çocuklarına verdikleri tepkiler incelenmiş ve çocuklar 14, 22, 33 ve 45 aylıkken paralel değerlendirmeler yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda; ay değişkeninin çocukların öz düzenleme becerilerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür (Kochanska, Coy & Murray, 2001).

Yapılan başka bir çalışmada ise; Şilili ebeveynlerin çocuklarını sohbetlere dahil etme biçimleri ve çocukların bu sohbetlere katkıları ile çocukların öz düzenleme becerileri arasındaki ilişki incelemiştir. Toplam 210 düşük gelirli Şilili ebeveyn-çocuğun katıldığı çalışmada; çocukların öz düzenleme becerileri (dikkat ve dürtü kontrolü), anaokulunun başında ve sonunda öğretmen derecelendirmeleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Yapılan çalışmanın sonucunda; ebeveynlerin yaşadıkları olumsuz duyguları çocuklara yansıtma biçimlerinde uyarıcı tarzı benimsedikleri takdirde, dikkat ve dürtü kontrolü, göreve odaklanma gibi çocukların öz düzenleme becerilerinde artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Leyva & Nolivós, 2015).

Yapılan araştırmalar incelendiğinde, ebeveynlik tutumları ya da ebeveynlik inançları gibi farklı değişkenler ile çocuklarının öz düzenleme becerileri ile ilişkisinin farklı boyutlarda olduğu görülmüştür. Aile dışında başka değişkenler de okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerilerini etkilemektedir. Örneğin, “Ekonomik Anlamda Dezavantajlı Çocuklarda Başarıyı Belirleyen Motivasyon ve Öz Düzenleme” adlı makale; genç, ekonomik olarak risk altında olan çocukların motivasyonları ve öz düzenleme becerileri ile genç, ekonomik anlamda risk altında olmayan çocukların motivasyon ve öz düzenleme becerileri arasındaki farkı saptamak amacıyla yazılmıştır. Risk altında olan 4-5 yaşında 43 çocuk ile 7-8 yaşında 42 çocuk üzerinde yürütülen çalışmanın sonuçları; çocuk ve öğretmen tarafından bildirilen motivasyon düzeylerinin risk altında olan ve risk altında olmayan çocuklar arasında karşılaştırılabilir olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, risk altındaki çocukların dikkat

düzenleme becerilerinin, risk altında olmayan çocuklarından daha zayıf olduğu görülmüştür (Howse, Lange, Farran & Boyles, 2003).

Öz düzenlemenin isminden kaynaklanan “öz” kısmına bakıldığında ne kadar bireysellik akla gelse de görüldüğü gibi aslında öz düzenlemeyi etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Yapılan araştırmalara göre; çevre ve ailenin, çocuğun öz düzenlemesi üzerinde farklı etkileri söz konusudur. Bunun yanında, yapılan çalışmalar incelendiğinde, babaların da çocuklarının tüm gelişim alanları üzerinde farklı etkileri söz konusudur.

Örneğin, Uzun ve Baran (2019)’un yaptığı çalışmada babaların okul öncesi dönem çocuklarıyla olan ilişkilerine bakılmış; araştırmada babanın öğrenim durumu, babanın yaşı ve evlilik süresi gibi değişkenlere odaklanılmıştır. Çalışmada betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini Kilis ilinde yaşayan ve anaokullarına devam eden 3, 4 ve 5 yaşlarında çocuğu olan 158 baba oluşturmuştur. Çalışma sonucuna göre çocukların cinsiyeti ile babaların Çocuk Ebeveyn İlişki Formu ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılıkların olmadığı görülmüştür. Fakat babanın eğitim durumundaki artışın babanın çocukla olan ilişkisinde olumlu etki ettiği görülmüştür. Babaların, öğrenim durumları arttıkça çocuklarıyla daha olumlu ilişkiler geliştirdikleri tespit edilmiştir. Bir diğer değişken olan babanın yaşına bakıldığında, genç babaların çocuklarıyla olan iletişimi yaşlı babaların çocukları ile olan iletişimine kıyasla daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Bunların yanında uzun evlilik ilişkisi olan babaların çocuklarıyla olan iletişimlerinde olumsuz etkiler bulunduğu saptanmıştır.

Tezel Şahin, Akıncı Coşgun ve Kılıç Aydın (2017)’in okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden okul öncesi çocuklarının babalarının çocuklarıyla vakit geçirme durumlarına ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla yaptıkları araştırmada 2013-2014 eğitim öğretim yılında anaokuluna devam eden üç-altı yaş aralığında çocuğu olan 80 baba ile görüşülmüştür. Araştırmaya katılan babaların yaşları, öğrenim durumları, çocuk sayısı ve çocuklarının cinsiyetleri babaların demografik bilgilerini oluşturmaktadır. Yapılan araştırmanın sonucunda babalar çocuklarıyla en fazla oyun oynayarak vakit geçirdikleri; bunun yanı sıra sohbet etme, hayvanat bahçesine, pikniğe, parka gitme, sinemaya ve tiyatroya gitme, deney yapma, resim yapma, kitap okuma, alışveriş yapma, spor yapma etkinliklerini gerçekleştirdikleri görülmüştür. Bunun yanında babaların çocuklarıyla günde 1-2 saat arasında vakit geçirdiklerini ve bu süreyi de yeterli bulmadıklarını; bunların nedeni olarak çalışma şartları, iş yoğunlukları gibi nedenler olduğunu araştırmacılara belirtmişlerdir.

Yapılan başka bir araştırmaya göre okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48-72 ay çocukların baba-çocuk ilişkileri ile motivasyon düzeyleri incelenmiştir. Baba- çocuk ilişkisinin babanın yaşı, babanın öğrenim durumu ve mesleği değişkenlerine göre incelenmiştir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmış olup; örneklemini ise Diyarbakır Silvan ilçesinde bulunan MEB'e bağlı anaokulları ve anasınıflarında eğitim gören 331 okul öncesi çocuğu oluşturmaktadır. Çalışmanın sonucunda babaların yaşının, baba-çocuk ilişkisine etki etmediği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın bir diğer değişkeni olan babaların öğrenim durumu ile baba-çocuk ilişkisi arasındaki ilişkiye bakılmış ve anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yapılan araştırmada çocukların motivasyon düzeyleri ile baba-çocuk ilişkisi arasında pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç ortaya çıkmıştır. Araştırmanın sonucunda baba ile sağlıklı bir etkileşim ve iletişim halinde olan çocuğun kendisiyle daha barışık, sosyal ilişkilerinde başarılı, yüksel benlik saygısı olduğu, iletişim becerilerinde başarılı ve kendisini iyi ifade edebilen bireyler olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Gözübüyük & Özbey, 2020).

Can (2017); Anaokuluna devam eden 4-5 yaş çocuklarının akran ilişkileri ve benlik algılarının baba katılım boyutlarına göre babanın öğrenim durumu, çalışma durumu, yaşı, eşin çalışma durumu, ailedeki çocuk sayısı, araştırmanın yapıldığı çocuğun cinsiyeti, doğum sırası, gibi değişkenler açısından incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 2016-2017 yılında eğitim ve öğretim gören, İstanbul Sultanbeyli ilçesindeki okul öncesi kurumlarına devam eden 172 çocuk ve onların babaları oluşturmaktadır. Araştırmada çocukların babalarına Kişisel Bilgi Formu ve Baba Katılım Ölçeği; çocukların akran ilişkilerini ve benlik algılarını tespit edebilmek amacıyla çocukların öğretmenlerine Ladd- Profilet Çocuk Davranış Ölçeği dağıtılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre erkek sahibi olan babaların çocuklarının temel bakım ihtiyaçlarına (çocuğun günlük ihtiyaçlarının giderilmesi, fiziksel bakımının sağlanması ve sağlıkla ilgili durumlarda babanın çocuklarıyla ilgilenebilmesi gibi) yardım etme oranlarının; kız çocuk sahibi olan babaların çocuklarının temel bakım ihtiyaçlarına yardım etme oranları istatistiksel olarak daha anlamlı ve yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırmanın bir diğer sonucu babaların çocuklarına karşı ilgi ve yakınlıkları ile çocukların saldırgan davranışlar sergileme eğilimleri arasında anlamlı fakat düşük düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Babalar çocukları ile ne kadar yakınsa çocukların o kadar daha az saldırgan oldukları, baba ile çocuk arasındaki ilişki ne kadar uzaksa çocukların daha fazla saldırgan olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşılık babaların çocuklarının temel bakım ihtiyaçlarına yardım etme

durumları ile çocuklarının saldırganlık davranışına bakılmış ve anlamlı, aynı yönde ve yüksek düzeyde ilişki tespit edildiği görülmüştür.

Yapılan başka bir araştırmada baba tutumları ile çocuğun yaşı, cinsiyeti, doğum sırası gibi değişkenler incelenmiş ve çalışma grubunu Muş ilinde MEB'e bağlı il merkezinde bulunan altı anasınıfında eğitim gören ve ilkokul birinci sınıfa devam eden toplam 294 baba oluşturmuştur. Bu çocukların 124'ü anasınıfı çocuklarından oluştuğu; 170'inin ise birinci sınıfta olduğu görülmüştür. Araştırmada Baba Destek Programı (BADEP) Tutum Envanteri babalara dağıtılmıştır. Araştırma t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve değişkenler arasındaki farklıları belirlemek amacıyla Sheffe ve LSD testleri kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda anasınıfına devam eden çocuklarının babalarının tutum puanlarının, ilkokul birinci sınıfa devam eden çocukların tutum puanlarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında anasınıfına devam etmekte olan çocukların babalarının tutum puanları çocuğun yaşı, doğum sırası, cinsiyeti gibi değişkenlerle anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir (İnci & Deniz,2015).

Anne ve babası ile yaşayan ve baba yoksunu olan çocukların kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan bir araştırmada ilkokul düzeyinde olan çocuklar ile çalışılmıştır. Araştırma; alt, orta ve üst sosyoekonomik düzeydeki ilköğretim okullarına devam eden, basit tesadüfi örneklem yoluyla seçilen, 300 ilkokul çocuğu ile yürütülmüş; Ankara ilinde bulunan 29 okul ile çalışılmıştır. Araştırmada Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri uygulanmıştır. Elde edilen veriler çift yönlü ve tek yönlü varyans analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda baba yoksunluğu çeken çocukların sosyo-ekonomik düzey, cinsiyet değişkenleri, yaş gibi değişkenler açısından sürekli kaygılarının, baba yoksunluğu çekmeyen çocuklara göre daha yüksek olduğu ortaya konmuştur (Özdal & Aral, 2005).

Yurt dışı kaynaklı başka bir araştırmanın amacı; babaların olumlu davranışlarının, 5-18 yaş grubundaki çocuklarının davranış problemlerine etkisi olup olmadığını; etkisi olduysa da ne derecede olduğunu saptamaktır. Bunun yanında anne-çocuk ilişkilerini de incelemiştir. Araştırma; 994 anne-baba ve onların çocukları ile yapılmıştır. Babaların, çocukların davranış problemlerindeki etkilerini araştırırken; babaların üvey ya da biyolojik baba olup olmadıkları, farklı ırk gibi değişkenleri de göz önünde bulundurmışlardır. Yapılan araştırmanın sonucunda; babaların katılımı ile çocukların davranış sorunları arasında anlamlı bir ilişki çıktığı; baba katılım oranı arttıkça çocuktaki davranış sorunlarının azaldığı görülmüştür. Bunun yanında yapılan araştırmada, ebeveynlerin çocuklarına ayırdıkları zaman

incelendiğinde; annelerin çocuklarına ayırdıkları zamanın, babaların çocuklarına ayırdıkları zamana göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna ek olarak, üvey baba değişkeni ile ebeveyn-çocuk ilişkisine bakılmış; üvey baba etkeni olan ailelerde, hem annenin hem de babanın çocukla daha az ilgilendiği saptanmıştır (Amato & Rivera, 1999).

Bir diğer araştırma ise, ebeveynlerin problemlere karşı verdikleri tepkiler ve çocuklarına gösterdikleri yakınlıkları ile çocuklarının duygu düzenleme ve empati becerileri ve akran kabulü arasındaki ilişkileri araştırmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 6 ve 8 yaş arasında olan 106 ilkokul çocuğu ve onların ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırmaya başlamadan önce anne ve babalara birbirlerinden bağımsız olarak Çocuk Yetiştirme Uygulamaları ve Çocukların Olumsuz Duygularıyla Başa Çıkma Ölçeği olmak üzere iki ölçek doldurtulmuştur. Anne ve babanın da izniyle doldurulan ölçekler, çocuklarının öğretmenlerine de yollanmıştır Bunun yanında annelere, çocuklarının annesi olmaları onları nasıl hissettirdiğini anlatan bir paragraf yazmaları istenmiş; bu şekilde araştırmacılar anne ve çocuğun yakınlık düzeyini tespit etmişlerdir. Çocukların öğretmenlerine de Öğretmen Tarafından Bildirilen Akran Kabulü adlı ölçek dağıtılmıştır. Çalışmanın devamında araştırmacılar, anne ve babalarla laboratuvar ortamında görüşmeler gerçekleştirmiştir. Yapılan analizler sonucunda babaların yaşadıkları sıkıntılara verdiği tepkilerin; çocuklarının kendi olumsuz duygularını düzenlemesinde önemli bir yordayıcısı olduğu görülmüştür. Bunun yanında annelerin erkek çocuklarıyla olan yakınlıklarının, çocuklarının akran kabullerinde önemli bir yordayıcısı olduğu da saptanmıştır (Davidov & Grusec, 2006).

Yapılan başka bir araştırmaya göre babaların 24, 36 aylık anaokulu çağındaki ve ilkokul çağındaki çocuklarının dil ve bilişsel gelişimine etkisi olup olmadığına bakılmıştır. Bunun yanında çalışmada babaların, küçük çocuklarıyla nasıl ilişki kurdukları, babaların psikolojik ve finansal durumları, eş ilişkilerinin kaliteleri, çocukların özellikleri, babaların çocuklarıyla olan etkileşimlerindeki kalitesi gibi değişkenlerin çocukların dil ve bilişsel gelişimlerine olan etkisine bakılmıştır. Araştırmanın örneklemini Head Start Programına kayıtlı 2-3 yaşında 1.685; ilkokul çağındaki olan 2.115 çocuk ve onların anne, babaları oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda eşleri ve çocuklarıyla destekleyici ilişkilere sahip olan eğitilmiş babaların çocuklarının dil gelişim puanları, bilişsel gelişim puanları ve duygusal düzenleme puanlarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmanın sonucunda baba destek programlarının ve eğitimlerinin çocuklarının gelişimleri için büyük faydalar sağlayacağı kanısına ulaşılmıştır (Cabrera, Sahannon, Tamis,-LeMonda, 2007).

Yapılan başka bir araştırma, baba-çocuk ilişkisinin kalitesinin yordayıcıları ve bu ilişki kalitesinin nesiller boyunca aktarılıp aktarılmadığı incelemiştir. Araştırma 2970 ABD’de yaşayan aile ile yapılmıştır. Araştırmada yapısal eşitlik modeli kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda baba katılımı ve kalitesinin nesiller boyunca aktarıldığı ortaya çıkmıştır. Bu durumda babaların, kendi babalarıyla olan ilişkisi ve ilişki kaliteleri nasılsa kendi çocuklarıyla olan ilişkilerinin de bundan etkilendiği, hem eğlence etkinliklerinin (oyunlar oynama, şarkılar ve tekerlemeler söyleme, oyuncaklarla veya bloklarla oynama) hem de besleyici bakımın (sarılma, sevgi gösterme, çocuğu yatağa koyma) baba-çocuk ilişki kalitesinin yordayıcıları olduğu görülmüştür. Babalar ve çocuklar, çocuğun gelişim sürecinde bu tür etkinliklere katıldıkça, duygusal bağlar kurabildikleri sonucuna ulaşılmıştır (Jessee & Adamsons, 2018).

Yapılan bir araştırmada babanın katılım düzeyinin (babaların çocukları ile zaman geçirme durumları, babaların çocukları için sorumluluklar alabilmesi) 13-72 ay aralığındaki okul öncesi çocuklarının akran etkileşimlerini, anne-çocuk bağlanma kalitesini ne ölçüde etkileyeceği araştırılmıştır. Yapılan araştırmaya 30 okul öncesi çocuk ve onların babaları katılmıştır. Araştırmanın sonucunda baba-çocuk ilişkilerinin daha düşük seviyede olan çocukların daha yüksek akran saldırganlığına maruz kaldıkları, baba-çocuk ilişkileri yüksek düzeyde olan çocukların anne-çocuk bağlanma kalitesini ise olumlu etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır (Kennedy, Betts, Dunn, Sonuga-Barke, & Underwood, 2015).

Baba-çocuk ilişkisinin kalitesi ile gençlerin suç işleme ilişkileri hakkında bir araştırma yapılmıştır. Veriler toplanmadan önce düşük gelirli mahallelerde yaşayan 40.000 aile; gelir düzeyi, ırk / etnik köken ve 0-4 yaş veya 10-14 yaş arasındaki bir çocuğun varlığı değişkenlerine göre taranmıştır. Yapılan tarama sonucunda araştırmanın örneklemini 367 erkek, 432 kız olmak üzere; yaş ortalamaların 12,0 olan toplamda 799 genç ve onların babaları oluşturmuştur. Yapılan araştırmada suça karışan çocukların, baba yoksunluğu çektikleri ve babaları ile aynı evde yaşamadıkları görülmüştür. Suça karışmış gençlerin, baba-çocuk ilişkisindeki beklentileri öfke ve yabancılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Yoder, Brisson & Lopez, 2016).

Bilindiği üzere; ailenin sosyo-ekonomik durumu, ebeveyn öğrenim düzeyi, dil kullanımı, ebeveyn davranışları gibi birçok değişken çocukların yürütücü işlevlerinde önemli rol oynamaktadır. Okul öncesi çocuklarının hedefe yönelik davranışlara izin veren engelleme, işleyen bellek ve zihinsel esneklik gibi üst düzey düşünme becerileri yani yürütücü işlevleri ile baba özerkliği/esnekliği ne derecede ilişkili olduğunu araştırmayı amaçlayan ve 35 ve 41

ay arasında 110 çocuk ve onların babalarıyla yapılan bir araştırmanın sonucunda; babaların özerkliği ile çocukların yürütücü işlevleri arasında bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Babaların, çocuklarını sürekli denetlemesi ve çocuklarına hata fırsatı tanımamaları ile çocuklardaki öz düzenleme becerileri arasında negatif yönlü bir ilişki çıkarken; baba özerklik desteği ile aile geliri ve çocukların gelişimsel olarak sözel yetenekleri üzerinde pozitif yönlü bir ilişki çıktığı gözlemlenmiştir. Özerkliği daha fazla destekleyen babaların çocuklarıyla daha olumlu etkileşimde buldukları, baba ebeveynlik kalitesi ile çocukların yürütücü işlevleri arasında pozitif yönlü ve güçlü bir ilişki bulunduğu görülmüştür (Meuwissen & Carlson, 2015).

Ülkemizde baba katılımının çocuk üzerine olan etkisi henüz yeni araştırılmaya başlanmışken; bu konuda yukarıda da belirtildiği gibi, yapılan pek çok araştırma sonuçları; babaların çocuğun üzerinde farklı etkilerinin olduğu sonuçlarını ortaya koymaktadır. Ancak, yapılan tüm bu çalışmalara rağmen babaların otantiklik düzeyleri ile çocuklarının öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik düzenlenen bir çalışmaya alan yazınında rastlanılmamıştır. Bu nedenle; diğer araştırmalar ışığında yapılan bu çalışmada; babaların otantik düzeylerinin ile çocuğun öz düzenleme becerileri arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılacaktır. Bir sonraki bölümde, bu araştırmanın yöntemi detaylıca açıklanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, veri toplama süreçleri ve toplanan verilerin analizlerine dair bilgiler verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada okul öncesi dönem çocuğu olan babaların otantiklik düzeyleri ile çocuklarının öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Bu ilişki ile çocuğun yaşı, çocuğun cinsiyeti, aylık hane geliri, babanın çalışma durumu, babanın yaşı, babanın öğrenim durumu, babanın çocuk ile geçirdiği süre gibi değişkenlerle olan farklılaşmalarına bakmak amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını veya derecesini belirlemek amacıyla kullanılan bir tarama modelidir (Karasar, 2017). Bu araştırma boyunca, değişkenlere herhangi bir müdahalede bulunmayıp, çocukların öz düzenleme becerileri ile babaların otantiklik düzeyi arasındaki ilişki incelenmiştir.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, 2020-2021 yılında Gaziantep ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olan bağımsız anaokullarına ve anasınıflarına devam eden dört ve beş yaş okul öncesi dönem çocukları ve onların babaları oluşturmaktadır. Araştırma, pandemi sürecinde gerçekleştiği için, bu süreçte araştırmacıyı kabul eden okullar ile çalışılmıştır. Bundan dolayı bu araştırmanın örnekleminde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Evrene uygun olarak 2020-2021 yılında Gaziantep İli merkezinde bulunan MEB'e bağlı iki anasınıfından ve altı bağımsız anaokulundan toplanan toplam 420 babadan ve 386 okul öncesi çocuktan veri toplanmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak baba-çocuk ikilileriyle çalışılmıştır. Bundan dolayı toplanan verilerden yalnızca 252 baba ve 252 çocuk birbirleriyle eşleşmiş olup, araştırmada 252 baba ve 252 çocuktan alınan verilerle analiz yapılmıştır. Yapılan analizlerde normallik değerlerine bakılmış, hatalı veya eksik olması gerekçesiyle, araştırmadan on babadan ve on çocuktan toplanan veriler çıkarılmıştır. Analizler toplamda 242 baba ve 242 çocuktan alınan verilerle yapılmıştır.

Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının yaş ve cinsiyete göre dağılımları Tablo 1’de; Araştırmaya katılan babalarının çalışma durumu, aylık hane geliri, yaş ve öğrenim durumlarına göre dağılımları ise Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Okul Öncesi Çocuklarının Yaş ve Cinsiyete Göre Dağılımları

Değişken	Grup	N	%
<i>Cinsiyet</i>	Kız	118	48,8
	Erkek	124	51,2
	Toplam	242	100
<i>Yaş</i>	4 yaş	30	12,4
	5 yaş	138	57,0
	Yaş Belirtilmeyen	72	30,6
	Toplam	242	100

Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının yaş ve cinsiyete göre dağılımlarını gösteren Tablo 1 incelendiğinde; okul öncesi çocuklarının %48,8’ini (N=118) kız çocuklar, %51,2’sini (N=124) erkek çocuklar oluştururken; okul öncesi çocukların %12,4’ünün (N=30) dört yaş grubu çocuklardan, %57,0’sinin de (N=138) beş yaş grubu çocuklardan oluştuğu görülmektedir. Bunun yanında çocukların %30,6’sının (N=72) yaşı belirtilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Babaların Çalışma Durumu, Aylık Hane Geliri, Yaş ve Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları

Değişkenler	Grup	N	%
<i>Çalışma Durumu</i>	Evet	215	88,8
	Hayır	26	10,7
	Belirtmeyenler	1	0,4
	Toplam	242	100
<i>Aylık Hane Geliri</i>	2799 TL ve altı	18	7,4
	2800 TL- 4999 TL	77	31,8
	5000 TL -9999 TL	73	30,2
	10.000 TL ve üstü	46	19,0
	Belirtmeyenler	28	11,6
	Toplam	242	100
<i>Babanın Yaşı</i>	20-29	16	6,6
	30-39	160	66,1
	40-49	59	24,4
	50 ve üzeri	4	1,7
	Belirtilmeyenler	3	1,2
	Toplam	242	100
	İlkokul	33	13,6

Baba Öğrenim Durumu	Ortaokul	35	14,5
	Lise	49	20,2
	Üniversite	95	39,3
	Lisansüstü	29	12,0
	Belirtilmeyenler	1	0,4
	Toplam	242	100

Araştırmaya katılan babaların çalışma durumu, aylık hane geliri, babanın yaşı ve öğrenim durumlarını gösteren Tablo 2 incelendiğinde; babaların %88,8'i (N=215) halen aktif olarak çalışmaktayken, %10,7'sinin (N=26) çalışmadıkları; aylık hane gelir dağılımına bakıldığında babaların %7,4'ünün (N=18) aylık hane geliri 2799 ve altında iken; %31,8'inin (N=77) aylık hane gelirinin 2.800 TL ile 4.999 TL arasında olduğu; %30,2'sinin (N= 73) aylık hane gelirinin 5.000 TL ile 9,999 TL arasında olduğu; %19,0'unun (N=46) ise aylık hane gelirinin 10.000 TL ve üstü olduğu ve %7,4'ünün (N=18) aylık hane gelirinin asgari ücretin altında olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan 242 babanın %0,4'ünün (N=1) çalışma durumunu; %11,6'sının (N=28) da aylık hane aylık gelir durumunu belirtmediği görülmüştür. Araştırmaya katılan babaların yaş dağılımı incelendiğinde babaların %6,6'sının (N=16) 20-29 yaş aralığında olduğu; %66,1'nin (N=160) 30-39 yaş aralığında olduğu; %24,4'ünün (N=59) 40-49 yaş aralığında olduğu; %1,7'sinin (N=4) ise 50 yaş ve üzeri olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan 242 babanın %1,2'sinin (N=3) yaşını belirtmediği tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan babaların öğrenim durumları incelendiğinde, babaların %13,6'sının (N=33) ilkokul mezunu olduğu; %14, 5'nin (N=35) ortaokul mezunu olduğu; %20,2'nin (N=49) lise mezunu olduğu; %39,3'nün (N=95) üniversite mezunu olduğu; %12,0'sinin (N=29) lisansüstü programlarından mezun oldukları görülmüştür. Araştırmaya katılan 242 babanın %0,4'ünün (N=1) öğrenim durumunu belirtmediği görülmüştür.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak araçları olarak Bond, Strauss ve Wickham (2018) tarafından geliştirilen; Sarıçam ve Erdemir (2019) tarafından uyarlanan “Kernis-Goldman Özgünlük (Otantiklik) Ölçeği-Kısa Formu (KGÖÖ-KF)” (Ek-1) ile Bayındır & Ural (2016) tarafından geliştirilen “Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği” (Ek-2) kullanılmıştır. Ayrıca araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formu kullanılarak, araştırmadaki alt problemlere yönelik değişkenler belirlenmiştir.

3.3.1. Kernis-Goldman Özgünlük (Otantiklik) Ölçeği-Kısa Formu

Bond, Strauss ve Wickham (2018) tarafından geliştirilen ölçek, Sarıçam ve Erdemir (2019) tarafından “Kernis-Goldman Özgünlük (Otantiklik) Ölçeği Kısa Formu” (KGÖÖ-KF) olarak uyarlanmıştır. Kişilerin otantiklik düzeylerini ölçmek amacıyla kullanılan ve toplam 20 maddeden oluşan ölçek; farkındalık, yansızlık, davranış ve ilişkisel oryantasyon olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek; beşli derecelendirmeli likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik sonuçlarına bakıldığında; KMO örneklem uygunluk katsayısı .80; ölçeğin bütünü için Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı $\alpha=.80$; yansız işlem alt boyutu için $\alpha=.66$; farkındalık alt boyutu için $\alpha=.63$; ilişkisel oryantasyon alt boyutu için $\alpha=.74$; davranış alt boyutu için $\alpha=.67$ olarak bulunmuştur. Bu çalışma için yapılan geçerlik ve güvenilirlik sonuçlarına bakıldığında; KMO örneklem uygunluk kat sayısının .80 olduğu görülmüştür. Ölçeğin bütünü için değerlendirme yapıldığında; Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik kat sayısı $\alpha=.79$; farkındalık alt boyutu için $\alpha=.50$; yansız işlem alt boyutu için $\alpha=.64$; davranış alt boyutu için $\alpha=.41$ ve ilişkisel oryantasyon alt boyutu için $\alpha=.81$ olarak bulunmuştur. Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı .40 ile .60 arasında, ölçeğin kabul edilebilir düzeyde güvenilir; .60 ile .90 arasında ölçeğin oldukça güvenilir; .90 ile 1.00 arasında ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğu kabul edilmektedir (Can, 2017).

3.3.2. Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği

Whitebread ve arkadaşları (2009) ile Eisenberg ve arkadaşlarının (2010) öz düzenleme ile ilgili kavramsal tanımlar temel alınarak Bayındır & Ural (2016) tarafından geliştirilen ölçek; 48-72 aylık okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerilerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Toplam 33 maddeden oluşan Öz Düzenleme Becerileri ölçeği; düzenleme ve kontrol becerileri olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek; beşli derecelendirmeli likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik sonuçlarına bakıldığında; KMO örneklem uygunluk katsayısının .95 olduğu; ölçeğin bütünü için Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısının $\alpha=.96$; düzenleme becerileri için $\alpha=.96$ ve kontrol becerileri için $\alpha=.91$ olduğu görülmüştür. Bu çalışma için yapılan geçerlik ve güvenilirlik sonuçlarına bakıldığında; KMO örneklem uygunluk kat sayısının .93 olduğu; ölçeğin bütünü için Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik kat sayısının $\alpha=.91$; düzenleme becerileri için $\alpha=.95$ ve kontrol becerileri için $\alpha=.75$ olduğu görülmüştür.

3.3.3. Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından literatürdeki bilgiler ışığında hazırlanan bu formda babaların çalışıp çalışmadığı, aylık hane geliri, babaların yaşı ve öğrenim durumları, çocuklarına özel zaman ayırıp ayırmadıkları, çocuklarına ne kadar zaman ayırdıkları ve bunların nedenleri sorulmuştur. (Ek.1.) Çocukların demografik bilgilerinde ise sadece çocukların yaşı ve cinsiyeti sorulmuştur (Ek. 2).

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırma; 2020-2021 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde Gaziantep İl merkezinde bulunan Milli Eğitime bağlı olan bağımsız anaokullarına ve ilkokula bağlı anasınıflarında eğitim alan çocuklar ve babaları ile yürütülmüştür. Araştırmanın sağlıklı yürütülebilmesi için alınan etik kurul onayı ve yasal izinlerin ardından çocukların ve babalarının demografik özelliklerini içeren anketler okullara dağıtılmıştır. Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği'nin öğretmen tarafından doldurulması gerektiği için, öğretmenlere; çocuğa ait olan bilgileri kendilerinin dolduracakları, babalara ait olan Kernis-Goldman Özgünlük (Otantiklik) Ölçeği- Kısa Formu, çocukların babalarına dağıttıktan sonra babaların formları en geç 1 hafta içerisinde kendilerine teslim etmelerinin gerektiği bilgisi verilmiştir. Süre sonunda her iki formun dolumu tamamlandığında kontrol edilerek araştırmacı tarafından öğretmenlerden teslim alınmıştır. Çalışmada katılımcıların gönüllülüğü esas alınmıştır. Öz Düzenleme Becerileri Ölçeğinden toplam 386 tane form toplanırken; KGÖÖ-KF 'den toplam 420 tane form toplanmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak baba ve çocuklarıyla çalışmak adına formlar birbirleriyle eşleştirilmiş; Öz Düzenleme Becerileri Ölçeğinden 134; KGÖÖ-KF'den 168 form baba-çocuk olarak eşleşmediğinden çıkarılmıştır. Toplamda 252 baba ve çocuğundan toplanan formlarla araştırmaya devam edilmiştir. Bunlardan hatalı veya eksik olduğu gerekçesiyle hem babalardan hem de çocuklardan 10 veri, veri setinden çıkarılmıştır. Toplamda 242 okul öncesi çocuktan; 242 babalarından toplanan verilerle araştırmaya devam edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan verilerin çözümlenmesi için SPSS 22.0 Paket Programı kullanılmıştır. Baba ve çocuklarına ait verilerin girişinin ardından, analizde hangi testlerin uygulanacağına karar verebilmek adına; ilk olarak normallik varsayımlarını sağlayıp sağlamadığı Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiştir. Bu incelemenin nedeni ise; varyansların homojenliği durumunda kullanılan analiz teknikleri ile varyansların homojen

olmaması durumunda kullanılan analiz tekniklerinin birbirinden farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Yapılan Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda varyansların homojen olduğuna karar verilmiştir [-1 ile +1 arasında]. Verilerin analizinde alt problemlere uygun olarak yüzde, aritmetik ortalama, frekans ve standart sapma değerlerine bakılmıştır. Çocukların öz düzenleme becerilerinin incelendiği Öz Düzenleme Becerileri Ölçeğinde bulunan cinsiyet ve yaş değişkenlerinde iki grup bulunduğundan bağımsız örneklem için t-testi kullanılmıştır. Yine babaların otantikliklerinin ölçüldüğü KGÖÖ-KF ölçeğinde babaların çalışıp çalışmadığı ve çocuklarına ayırdıkları zaman gibi değişkenlerde iki grup bulunduğundan bağımsız örneklem için t-testi kullanılmıştır. Babaların otantikliklerinin ölçüldüğü KGÖÖ-KF ölçeğinde bulunan hanenin aylık geliri, babaların yaşı, öğrenim durumları, hafta içi ve hafta sonu ayrılan süre gibi değişkenlerde ise ikiden fazla grup bulunduğundan bu grupların ortalamalarını karşılaştırmak amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Farkın kaynağını bulabilmek adına çoklu grup karşılaştırmaları için “Tukey, LSD ve Tamhane” testlerine bakılmıştır. Bunun yanında istatistiksel anlamlılığın yanı sıra etki büyüklüğünün de bilinmesi gerektiği için etki büyüklükleri (Cohen d) de hesaplanmıştır. İki ölçek arasındaki ilişkinin ortaya konması ve düzeyini belirlemek amacıyla Pearson korelasyon katsayısı hesaplanmış ve anlamlılık düzeyi ,01 olarak kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUMLAR

Bu araştırmada okul öncesi çocuklarının babalarının otantiklik düzeyi ile çocuklarının öz düzenleme becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir.

Bu bölümde, araştırmanın ana problemi ve alt problemleri, nicel veri setine dayalı gerçekleştirilen istatistiksel analizi sonucunda elde edilen sonuçlar verilecek ve bu sonuçlar yorumlanacaktır. Araştırma problemleri sırasıyla ilgili bulgular, tablolar ve yorumlar kullanarak açıklanmıştır.

4.1. Birinci Alt Probleme Dair Bulgular

Bu bölümde “Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ve ölçeğin düzenleme ve kontrol alt boyutları toplam puanlarının, çocukların yaşlarına ve cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır.

Tablo 3’te; okul öncesi çocukların Öz Düzenleme Beceri Ölçeğinden ve ölçeğin alt boyutlarından aldıkları toplam puanların yaşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bağımsız örneklem T Testi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 3. Okul Öncesi Çocukların Öz Düzenleme Beceri Ölçeğinden ve Ölçeğin Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanların Yaşlarına Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına İlişkin Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Öz Düzenleme Ölçeği ve Alt Boyutları	Yaş	N	\bar{x}	ss	sd	T	p
<i>Düzenleme</i>	4 yaş	30	69,10	15,51	154	-5,83	,72
<i>Becerileri</i>	5 yaş	138	86,82	14,81			
<i>Toplam Puanı</i>							
<i>Kontrol Becerileri</i>	4 yaş	27	38,37	6,53	159	-,33	,27
<i>Toplam Puanı</i>	5 yaş	138	38,93	8,23			
<i>Öz Düzenleme</i>	4 yaş	30	107,20	17,53	166	-4,56	,28
<i>Becerileri</i>	5 yaş	138	124,93	19,64			
<i>Toplam Puanı</i>							

p>.05, önemsiz

Tablo 3 incelendiğinde; araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerilerine ait toplam puanlarında yaşlara göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [T=-4,56, p>,05]. Okul öncesi çocuklarının ölçeğin düzenleme becerileri alt boyutu toplam puanlarında yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür [T=-5,83, p>,05]. Benzer şekilde ölçeğin kontrol becerileri alt boyutu toplam puanlarında da yaşlara göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [T=-,33, p>,05].

Tablo 4’de; Okul öncesi çocuklarının öz düzenleme beceri ölçeğinden ve ölçeğin alt boyutlarından aldıkları toplam puanların cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bağımsız örneklem t testi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 4. Okul Öncesi Çocuklarının Öz Düzenleme Beceri Ölçeğinden ve Ölçeğin Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Cinsiyetlerine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına İlişkin Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Öz Düzenleme Ölçeği ve Alt Boyutları	Cinsiyet	N	\bar{x}	ss	sd	T	p
Düzenleme	Kız	113	86,06	14,32	226	2,56	,19
Becerileri	Erkek	115	80,88	16,10			
Toplam Puanı							
Kontrol Becerileri	Kız	114	39,13	7,56	229	1,22	,29
Toplam Puanı	Erkek	117	37,97	6,75			
Öz Düzenleme	Kız	118	125,11	18,07	240	2,91	,94
Becerileri	Erkek	124	118,25	18,51			
Toplam Puanı							

p>.05, önemsiz

Tablo 4 incelendiğinde; araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ölçeği toplam puanları cinsiyet değişkeni ile karşılaştırıldığında; aralarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [T= 2,91, p>,05]. Benzer şekilde; çocuklarının ölçeğin düzenleme becerileri alt boyutu toplam puanlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmazken [T=2,56, p>,05] , çocuklarının ölçeğin kontrol alt boyutu toplam puanlarında da cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır [T=1,22, p>,05].

4.2.İkinci Alt Probleme Dair Bulgular

Bu bölümde “Araştırmaya katılan babaların otantiklik düzeyleri ve farkındalık, yansızlık, davranış ve ilişkisel oryantasyon alt boyutları toplam puanlarının, aylık hane gelirine göre, babaların yaşlarına ve öğrenim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır.

Tablo 5’te; babaların otantiklik ölçeğinden ve ölçeğin alt boyutları olan farkındalık, yansızlık, davranış ve ilişkisel oryantasyon alt puanlarının hanenin aylık gelirine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 5. Babaların Otantiklik Ölçeğinden ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Aylık Hane Gelirine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Otantiklik Ölçeği ve Alt Boyutları	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	η ²	Anlamlı Fark
<i>Farkındalık Alt Boyutu</i>	Gruplar Arası	602,46	3	200,821	10,491	,00**	0,130	3 >1
	Gruplar İçi	4020,04	210	19,143				3 >2
<i>Toplam Puan</i>	Toplam	4622,50	213					4 >2
<i>Yansızlık Alt Boyutu</i>	Gruplar Arası	204,71	3	68,238	5,365	,00**	0,071	4 >2
	Gruplar İçi	2670,82	210	12,718				
<i>Toplam Puanı</i>	Toplam	4622,50	213					
<i>Davranış Alt Boyutu</i>	Gruplar Arası	227,05	3	75,684	6,888	,00**	0,089	3 >1
	Gruplar İçi	2307,33	210	10,987				3 >2
<i>Toplam Puanı</i>	Toplam	2534,39	213					
<i>İlişkisel Oryantasyon Alt Boyutu</i>	Gruplar Arası	60,76	3	20,255	1,460	,22		
	Gruplar İçi	2913,64	210	13,875				
<i>Toplam Puanı</i>	Toplam	2974,41	213					
<i>Otantiklik Düzeyi</i>	Gruplar Arası	3672,60	3	1224,201	11,554	,00**	0,141	4 >1
	Gruplar İçi	22250,83	210	105,956				4 >2
<i>Toplam Puan</i>	Toplam	25923,43	213					3 >1
								3 >2

*p< .05 , **p< .01, önemli

Aylık Hane Geliri...1=2799 TL ve altı, 2= 2800 TL - 4999 TL, 3=5000 TL – 9999 TL, 4=10000 TL ve üzeri

Tablo 5'te yer alan ANOVA testinin sonuçlarına bakıldığında araştırmaya katılan babaların otantiklik ölçeğinden aldıkları toplam puanın aylık hane geliri değişkenine göre anlamlı farklılaştığı görülmüştür [$F(3,210)=11,55$, $p<,01$]. Bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey testinin sonucuna göre aylık hane gelirinin 10.000 TL ve üzeri olan babaların otantiklik düzeylerinin ($\bar{x}= 80,93$), aylık hane gelirinin 2799 ve altı olan babaların ($\bar{x}= 72,22$) otantiklik düzeyinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Yine aylık hane geliri 10.000 TL ve üzeri olan babaların otantiklik düzeylerinin ($\bar{x}= 80,93$), aylık hane geliri 2800 TL – 4999 TL arasında olan babaların otantiklik düzeylerinden ($\bar{x}= 74,42$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında aylık hane geliri 5000 TL- 9999 TL arasında olan babaların otantiklik düzeylerinin ($\bar{x}= 82,61$), aylık hane geliri 2799 TL ve altı olan babaların otantiklik düzeylerinden ($\bar{x}= 72,22$) daha yüksek olduğu görülmüştür. Aylık hane geliri 5000 TL- 9999 TL arasında olan babaların otantiklik düzeylerinin ($\bar{x}= 82,61$), aylık hane geliri 2800 TL- 4999 TL arasında olan babaların otantiklik düzeylerinden ($\bar{x}= 74,42$) daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Test sonucunda hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=,14$) değerine göre aylık hane gelirinin otantiklik üzerinde geniş bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Otantiklik ölçeğinin alt boyutu olan farkındalık alt boyutunun da aylık hane geliri değişkenine göre anlamlı farklılaştığı görülmüştür [$F(3,210)=10,491$, $p<,01$]. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey testinin sonucuna göre aylık hane geliri 10.000 TL ve üzeri olan babaların farkındalık düzeylerinin ($\bar{x}= 19,93$), aylık hane gelirinin 2800 TL- 4999 TL arasında olan babaların farkındalık düzeylerinden ($\bar{x}= 17,07$) daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Testin bir diğer sonucuna göre aylık hane geliri 5000 TL- 9999 TL arasında olan babaların farkındalık düzeylerinin ($\bar{x}= 20,54$), aylık hane gelirinin 2799 TL ve altı olan babaların farkındalık düzeylerinden ($\bar{x}= 17,00$) daha yüksek olduğu görülmüştür. Bunun yanında aylık hane gelirinin 5000 TL- 9999 TL arasında olan babaların farkındalık düzeylerinin ($\bar{x}= 20,54$), aylık hane geliri 2800 TL- 4999 TL arasında olan olan babaların farkındalık düzeylerinden ($\bar{x}= 17,08$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Test sonucunda hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=,13$) değerine göre aylık hane gelirinin, farkındalık alt boyutu üzerinde orta düzeyde bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Yine ölçeğin bir diğer alt boyutu olan yansızlık alt boyutuna bakıldığında aylık hane geliri değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır [$F(3,210)=5,365$, $p<,01$]. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu tespit edebilmek amacıyla yapılan

Tukey testinin sonucuna göre aylık hane geliri 10.000 TL ve üzeri olan babaların yansızlık düzeylerinin ($\bar{x}= 18,71$), aylık hane geliri 2800 TL- 5000 TL arasında olan babaların ($\bar{x}= 17,23$) yansızlık düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Etki büyüklüğüne ($\eta^2=,07$) bakıldığında, aylık hane gelirinin, yansızlık alt boyutu üzerinde orta düzeyde bir etki olduğu söylenebilir.

Aylık hane geliri değişkeninin, otantiklik ölçeğinin diğer bir alt boyutu olan davranış alt boyutu üzerinde farklılaşp farklılaşmadığına bakılmış ve anlamlı farklılaştığı görülmüştür [$F(3,210)= 6,888, p<,01$]. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Tukey testinin sonucuna göre aylık hane geliri 5000 TL - 9999 TL arasında olan babaların davranış alt boyutunun ($\bar{x}= 20,80$), hanenin aylık geliri 2799 TL ve altı altında olan babaların davranış alt boyutundan ($\bar{x}= 17,88$) daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine, aylık hane geliri 5000 TL- 9999 TL arasında olan babaların davranış alt boyutunun ($\bar{x}= 20,80$), aylık hane geliri 2800 TL- 4999 TL arasında olan babaların davranış alt boyutundan ($\bar{x}= 18,82$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yapılan testin sonucunda hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=,08$) değerine göre aylık hane gelirinin, davranış alt boyutu üzerinde orta düzeyde bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Aylık hane geliri değişkeninin, otantiklik ölçeğinin diğer bir alt boyutu olan ilişkisel oryantasyon alt boyutu üzerinde farklılaşp farklılaşmadığına bakılmış ve istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmadığı görülmüştür [$F(3,210)=1,460, p>,01$].

Tablo 6'da; babaların otantiklik ölçeğinden ve ölçeğin alt boyutları olan farkındalık, yansızlık, davranış ve ilişkisel oryantasyon alt boyutlarından alınan puanlarının babaların yaşlarına göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 6. Babaların Otantiklik Ölçeğinden ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Babaların Yaşlarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Otantiklik Ölçeği ve Alt Boyutları	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
<i>Farkındalık Alt Boyutu</i>	Gruplar Arası	74,837	3	24,946	1,226	,30
	Gruplar İçi	4779,657	235	20,339		
	Toplam Puanı	4854,494	238			
<i>Yansızlık Alt Boyutu</i>	Gruplar Arası	19,496	3	6,499	,479	,69
	Gruplar İçi	3190,462	235	13,576		
	Toplam Puanı	3209,958	238			
<i>Davranış Alt Boyutu</i>	Gruplar Arası	33,010	3	11,003	,968	,40
	Gruplar İçi	2671,643	235	11,369		
	Toplam Puanı	2704,653	238			
<i>İlişkisel Oryantasyon Alt Boyutu</i>	Gruplar Arası	46,335	3	15,445	1,189	,31
	Gruplar İçi	3052,602	235	12,990		
	Toplam Puanı	3098,937	238			
<i>Otantiklik Düzeyi</i>	Gruplar Arası	555,678	3	185,226	1,659	,17
	Gruplar İçi	26242,640	235	111,671		
	Toplam	26798,318	238			

p>.05, önemsiz

Tablo 6’da yer alan ANOVA testinin sonucunda araştırmaya katılan babaların otantiklik ölçeğinden aldıkları toplam puanların babaların yaşlarına göre farklılaşp farklılaşmadığına bakılmış ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir [F(3,235)=1,659, p>.05]. Yine ölçeğin; farkındalık [F(3,235)=1,226, p>.05], yansızlık [F(3,235)=,479 p>.05], davranış [F(3,235)=,968 p>.05] ve ilişkisel oryantasyon [F(3,235)=1,189, p>.05] alt boyutlarından alınan puanlar ile babaların yaşları arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 7’de; babaların otantiklik ölçeğinden ve ölçeğin alt boyutları olan farkındalık, yansızlık, davranış ve ilişkisel oryantasyon alt puanlarının babaların öğrenim durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 7. Babaların Otantiklik Ölçeğinden ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Babaların Öğrenim Durumlarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Otantiklik Ölçeği ve Alt Boyutları	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	η^2	Anlamlı Fark
Farkındalık Alt Boyutu	Gruplar Arası	688,32	4	172,08	9,503	,00**	,161	4 >1
	Gruplar İçi	4273,64	236	18,10				4 >2
Toplam Puanı	Toplam	4961,97	240					4 >3
Yansızlık Alt Boyutu	Gruplar Arası	283,98	4	70,99	5,660	,00**	,095	4 >2
	Gruplar İçi	2960,49	236	12,54				5 >2
Toplam Puanı	Toplam	3244,48	240					
Davranış Alt Boyutu	Gruplar Arası	198,56	4	49,64	4,757	,00**	,080	4 >1
	Gruplar İçi	2462,90	236	10,43				
Toplam Puanı	Toplam	2661,46	240					
İlişkisel Oryantasyon Alt Boyutu	Gruplar Arası	112,10	4	28,02	2,221	,06		
	Gruplar İçi	2978,34	236	12,62				
Toplam Puanı	Toplam	3090,44	240					
Otantiklik Düzeyi	Gruplar Arası	3629,54	4	907,38	9,223	,00**	,156	4 >1
	Gruplar İçi	23218,52	236	98,38				4 >2
Toplam Puanı	Toplam	26848,07	240					4 >3

* $p < .05$, ** $p < .01$, önemli

Babaların Öğrenim Durumları... 1=ilkokul, 2=Ortaokul, 3=Lise, 4=Üniversite, 5=Lisansüstü

Tablo 7’de yer alan ANOVA testinin sonuçlarına bakıldığında araştırmaya katılan babaların öğrenim durumları değişkenine göre otantiklik ölçeğinden aldıkları toplam puanın anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür [$F(4,236)=9,223$, $p < ,01$]. Farklılaşmaların hangi grupların arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey testinin sonucunda üniversite mezunu olan babaların otantiklik düzeylerinin ($\bar{x}= 82,95$); ilkokul mezunu olan babaların otantiklik düzeylerinden ($\bar{x}= 73,18$) daha yüksek olduğu görülmüştür. Yine yapılan Tukey testinin sonucuna göre üniversite mezunu olan babaların otantiklik düzeylerinin ($\bar{x}= 82,95$); ortaokul mezunu olan babaların otantiklik düzeylerinden ($\bar{x}= 74,02$) daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer bir sonuç olarak, üniversite mezunu olan babaların otantiklik düzeylerinin ($\bar{x}= 82,95$); lise mezunu olan babaların otantiklik düzeylerinden ($\bar{x}= 73,32$) daha yüksek olduğu görülmüştür. Test sonucunda hesaplanan etki büyüklüğü değerine göre babaların öğrenim durumlarının, otantiklik düzeyleri ($\eta^2=,15$) üzerinde geniş bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan babaların öğrenim durumları değişkenine göre ölçeğin alt boyutu olan farkındalık alt boyutundan aldıkları toplam puanın, istatistiksel olarak anlamlı farklılaştığı tespit edilmiştir [F(4,236)=5,660, p<,01]. Farklılaşmaların hangi grupların arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey testinin sonucunda üniversite mezunu olan babaların farkındalık düzeylerinin (\bar{x} = 20,72); ilkokul mezunu olan babaların farkındalık düzeylerinden (\bar{x} = 17,12) daha yüksek olduğu görülmüştür. Testin bir diğer sonucu incelendiğinde yine üniversite mezunu olan babaların farkındalık düzeylerinin (\bar{x} = 20,72) ; ortaokul mezunu olan babaların farkındalık düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmüştür (\bar{x} = 16,28). Üniversite mezunu olan babaların farkındalık düzeylerinin (\bar{x} = 20,72); lise mezunu olan babaların farkındalık düzeylerinden (\bar{x} = 18,30) yüksek olduğu görülmüştür. Test sonucunda hesaplanan etki büyüklüğü değerine göre babaların öğrenim durumlarının; babaların farkındalık düzeyleri (η^2 =,16) üzerinde geniş bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Otantiklik ölçeğinin başka bir alt boyutu olan yansızlık alt boyutunun da babaların öğrenim durumuna göre anlamlı farklılaştığı görülmüştür [F(4,236)=5,660, p<,01]. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey testinin sonucunda üniversite mezunu olan babaların yansızlık düzeylerinin (\bar{x} =19,13); ortaokul mezunu olan babaların yansızlık düzeylerinden (\bar{x} = 16,17) daha yüksek olduğu görülmüştür. Lisansüstü mezunu olan babaların yansızlık düzeylerinin (\bar{x} = 18,92); ortaokul mezunu olan babaların yansızlık düzeylerinden (\bar{x} = 16,17) daha yüksek olduğu görülmüştür. Test sonucunda hesaplanan etki büyüklüğü (η^2 =,09) değerine göre babaların öğrenim durumlarının; babaların yansızlık düzeyleri üzerinde orta düzeyde bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Yine otantiklik ölçeğinin bir başka boyutu olan davranış alt boyutunun babaların öğrenim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmış ve istatistiksel olarak anlamlı farklılaştığı görülmüştür [F(4,236)=4,757, p<1]. Üniversite mezunu olan babaların davranış düzeylerinin (\bar{x} =20,65), ilkokul mezunu olan babaların davranış düzeylerinden (\bar{x} = 18,03) daha yüksek olduğu saptanmıştır. Test sonucunda hesaplanan etki büyüklüğü (η^2 =,08) değerine göre babaların öğrenim durumlarının davranış düzeyleri üzerinde orta düzeyde bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan babaların öğrenim durumları değişkenine göre otantiklik ölçeğinin başka bir alt boyutu olan ilişkiyel oryantasyon alt boyutundan aldıkları toplam puanın, istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmadığı görülmüştür [F(4,236)=2,221, p>,01].

4.3.Üçüncü Alt Probleme Dair Bulgular

Bu bölümde “Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ve ölçeğin düzenleme ve kontrol alt boyutları toplam puanlarının; aylık hane gelirine, babaların öğrenim durumlarına, çocuklarına ayırdıkları zamana, çocuklarıyla geçirdikleri sürelerle göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır.

Tablo 8’de; okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ölçeğinden ve ölçeğin alt boyutları olan düzenleme becerileri ve kontrol becerileri alt boyutlarından alınan toplam puanların, babaların öğrenim durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 8. Okul Öncesi Çocukların Öz Düzenleme Ölçeğinden ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Babababaların Öğrenim Durumlarına Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Öz Düzenleme Ölçeği ve Alt Boyutları	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	η ²	Anlamlı Fark
<i>Düzenleme</i>	Gruplar Arası	7001,90	4	1750,47	8,26	,00**	,129	3 >1
<i>Becerileri</i>	Gruplar İçi	47006,99	222	211,74				4 >1
<i>Toplam Puanı</i>	Toplam	54008,89	226					5 >1
<i>Kontrol</i>	Gruplar Arası	280,08	4	70,02	1,37	,24		
<i>Becerileri</i>	Gruplar İçi	11549,18	226	51,10				
<i>Toplam Puanı</i>	Toplam	11829,27	230					
<i>Öz düzenleme</i>	Gruplar Arası	9587,81	4	2396,95	7,68	,00**	,115	3 >1
<i>Becerileri</i>	Gruplar İçi	73621,16	236	311,95				4 >1
<i>Toplam Puanı</i>	Toplam	83208,97	240					5 >1

*p< .05 , **p< .01, önemli

Babaların Öğrenim Durumları... 1=ilkokul, 2=Ortaokul, 3=Lise, 4=Üniversite, 5=Lisansüstü

Tablo 8’de yer alan ANOVA tablosu incelendiğinde babaların öğrenim durumlarının, çocukların öz düzenleme becerilerinde anlamlı farklılaştığı görülmüştür [F(4,236)= 7,68, p<,01]. Farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey testinin sonucuna göre bu farklılaşmanın ilkokul mezunu olan babaların çocuklarının öz düzenleme becerilerinin (\bar{x} =108,45); lise mezunu olan babaların çocuklarının öz düzenleme becerilerinden (\bar{x} = 120,66), daha düşük olduğu yönünde sonucuna ulaşılmıştır. Yine Tablo 8 incelendiğinde ilkokul mezunu olan babaların çocuklarının öz düzenleme becerilerinin (\bar{x} =108,45); üniversite mezunu olan babaların çocuklarının öz düzenleme becerilerinden (\bar{x} =

126,85), daha düşük olduğu görülmüştür. İlkokul mezunu olan babaların çocuklarının öz düzenleme becerilerinin ($\bar{x}=108,45$); lisansüstü ($\bar{x}= 126,10$) mezunu olan babaların çocuklarının öz düzenleme becerilerinden daha düşük olduğu saptanmıştır. Test sonucunda etki büyüklüğü ($\eta^2= ,11$) bu farkın orta düzeyde olduğunu göstermektedir.

Yine öz düzenleme becerileri ölçeğinin alt boyutu olan düzenleme boyutuna bakıldığında, babaların öğrenim düzeylerinin çocuklarının düzenleme becerileri alt boyutunda anlamlı bir farklılık yarattığı sonucuna ulaşılmıştır [$F(4,222)=8,26$, $p<,01$]. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Tukey testinin sonucuna göre ilkökul mezunu olan babaların çocuklarının düzenleme becerilerinin ($\bar{x}= 71,22$); lise mezunu olan babaların çocuklarının düzenleme becerilerinden ($\bar{x}= 82,76$) daha düşük olduğu görülmüştür. Yine ilkökul mezunu olan babaların çocuklarının düzenleme becerilerinin ($\bar{x}= 71,22$); üniversite mezunu olan babaların çocuklarının düzenleme becerilerinden ($\bar{x}= 87,24$), daha düşük olduğu saptanmıştır. İlkokul mezunu olan babaların çocuklarının düzenleme becerilerinin ($\bar{x}= 71,22$); lisansüstü mezunu olan babaların çocuklarının düzenleme becerilerinden ($\bar{x}= 89,00$) daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Test sonucunda ortaya çıkan etki büyüklüğünün ($\eta^2= ,12$) bu farkın orta düzeyde olduğunu göstermektedir.

Babaların öğrenim düzeylerinin, öz düzenleme becerileri ölçeğinin bir diğer alt boyut olan kontrol becerileri alt boyutunda anlamlı farklılaşmadığı saptanmıştır [$F(4,226)=1,37$, $p>,05$].

Tablo 9’da; okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ölçeğinden ve ölçeğin alt boyutları olan düzenleme becerileri ve kontrol becerileri alt puanlarının, aylık hane gelirin e göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 9. Okul Öncesi Çocukların Öz Düzenleme Ölçeğinden ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Aylık Hane Gelirine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Öz Düzenleme Ölçeği ve Alt Boyutları	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	η^2	Anamlı Fark
<i>Düzenleme</i>	Gruplar Arası	2303,205	3	767,735	3,528	,01*	,050	4 >1
<i>Becerileri</i>	Gruplar İçi	43092,899	198	217,641				4 >2
<i>Toplam Puanı</i>	Toplam	45396,104	201					3 >2

Kontrol	Gruplar Arası	588,504	3	196,168	3,803	,01*	,053	3 >4
Becerileri	Gruplar İçi	10316,727	200	51,584				
Toplam Puanı	Toplam	10905,230	203					
Öz düzenleme	Gruplar Arası	3690,996	3	1230,332	3,865	,01*	,052	3 >2
Becerileri	Gruplar İçi	66847,957	210	318,324				
Toplam Puanı	Toplam	70538,953	213					

*p< .05 , **p< .01, önemli

Aylık Hane Geliri... 1=2799 TL ve altı, 2= 2800 TL- 4999 TL, 3=5000 TL – 9999 TL, 4=10000 TL ve üzeri

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerilerinin aylık hane gelir düzeyine göre anlamlı farklılaştığı görülmüştür [F(3,210)=3,865, p<,05]. Farklılaşmanın hangi gruplarda olduğunu belirlemek için yapılan Tamhane testinin sonucuna göre, aylık hane gelirin 5000 TL - 9999 TL arasında olan çocuklarının öz düzenleme becerilerinin (\bar{x} = 127,60), aylık hane geliri 2800 TL- 4999 TL arasında olan çocukların öz düzenleme becerilerinden (\bar{x} = 118,83) daha büyük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan testin etki büyüklüğü (η^2 =,05), aylık hane gelirin okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerilerinde küçük düzeyde etkili olduğunu göstermektedir.

Öz Düzenleme Beceri Ölçeğinin alt boyu olan düzenleme becerilerinin aylık hane gelir düzeyine göre anlamlı farklılaştığı görülmüştür [F(3,198)=3,528, p<,05]. Bu farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan LSD testinin sonucuna göre aylık hane geliri 10.000 TL ve üzeri olan çocukların düzenleme becerilerinin (\bar{x} = 87,69), aylık hane geliri 2799 TL ve altı olan çocukların düzenleme becerilerinden (\bar{x} = 79,12) daha yüksek olduğu görülmüştür. Yine yapılan LSD testinin sonucuna göre aylık hane geliri 10.000 TL ve üzeri olan çocukların düzenleme becerilerinin (\bar{x} = 87,69); aylık hane geliri 2800 TL -5000 TL arasında olan çocukların düzenleme becerilerinden (\bar{x} = 80,95) daha yüksek olduğu görülmüştür. Etki büyüklüğü değeri (η^2 =,05) incelendiğinde; aylık hane gelirin, ölçeğin alt boyutu olan düzenleme becerileri üzerinde küçük düzey bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Yine tabloya bakıldığında ölçeğin alt boyutu olan kontrol becerilerinde, aylık hane geliri, istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmıştır [F(3,200)=3,803, p<,05]. Farklılığı belirlemek için Tamhane testi uygulanmış ve testin sonucunda aylık hane aylık geliri 10.000 TL ve üzeri olan çocukların kontrol becerilerinin (\bar{x} = 36,75), aylık hane geliri 5000 TL-9999 TL arasında olan çocukların kontrol becerilerinden (\bar{x} = 40,91) daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan testin sonucunda etki büyüklüğü değeri ($\eta^2=,05$) hane aylık gelirinin, ölçeğin alt boyutu olan kontrol becerileri üzerinde düşük düzeyde bir etkisi olduğu görülmüştür.

Tablo 10’da araştırmaya katılan babaların, okul öncesi çocuklarına zaman ayırma durumları gösterilmiştir.

Tablo 10. Araştırmaya Katılan Babaların Çocuklarına Zaman Ayırma Durumları

Zaman Ayırma Durumu	N		Yarım saatten az	30 dk.- 1 saat arası	1-2 saat arası	2-3 saat arası	3 saatten fazla	N
Evet	220	H. İçi	8	58	72	44	36	218
		H.Sonu	-	14	48	49	108	219
Hayır	22							22

Tablo 10’da, araştırmaya katılan babaların çocuklarına ayırdıkları zaman incelendiğinde 220 babanın, çocuğuna özel olarak zaman ayırdığı fakat 22 babanın çocuğuna özel bir zaman ayırmadığı tespit edilmiştir. Özel olarak çocuğuna zaman ayıran babalara, hafta içi ve hafta sonu olmak üzere, çocuklarına ne kadar zaman ayırdıkları sorulduğunda 72 babanın hafta içi çocuğuna bir- iki saat arası zaman ayırdığı; hafta sonu ise 108 babanın, üç saatten fazla çocuğuna zaman ayırdığını ifade ettikleri görülmüştür. Yine hafta içi 8 babanın, yarım saatten az bir süreyi çocuklarına ayırdıkları görülürken; hafta sonu ise yarım saatten az bir süreyi çocuğuna ayıran babanın olmadığı; babaların hafta sonu çocuklarıyla daha fazla vakit geçirdikleri görülmüştür.

Tablo 11’de okul öncesi çocuklarının Öz Düzenleme Beceri Ölçeğinden ve ölçeğin alt boyutlarından aldıkları toplam puanların, babaların çocuklarına ayırdıkları zamana göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin ilişkisiz örneklem T Testi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 11. Okul Öncesi Çocuklarının Öz Düzenleme Beceri Ölçeğinden ve Ölçeğin Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanların Babaların Çocuklarına Ayırdıkları Zamana Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına İlişkin Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Öz Düzenleme Ölçeği ve Alt Boyutları	Zaman Ayırma Durumu	N	\bar{x}	ss	sd	T	p	Cohen d
<i>Düzenleme Becerileri</i>	Evet	208	84,0962	15,46792	226	2,047	,13	
	Hayır	20	76,7500	13,74533	23,876			
<i>Toplam Puanı</i>	Evet	209	38,8517	7,22722	229	2,013	,36	
	Hayır	22	35,6364	6,01225	27,809			
<i>Öz düzenleme</i>	Evet	220	122,5136	18,71768	240	2,445	,03*	,172

Becerileri	Hayır	22	112,4545	14,63761	28,357
Toplam Puanı					

*p<.05,**p<.01,önemli

Tablo 11’de araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerilerinin ve alt boyutlarının, babalarıyla geçirdikleri zamana göre anlamlı farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla ilişkisiz örneklem için t testi uygulanmıştır. Yapılan testin sonucuna göre çocukların öz düzenleme becerileri ölçeğinden aldıkları toplam puanların, babaların çocuklarına zaman ayırma durumlarına göre anlamlı olduğu görülmüştür [t(240)= 2,445, p< .05]. Çocuklarına zaman ayırdıklarını ifade eden babaların çocuklarının öz düzenleme becerilerinin (\bar{x} =122,51), çocuklarına zaman ayırmadıklarını ifade eden babaların çocuklarının öz düzenleme becerilerinden (\bar{x} =112,45), daha yüksek olduğu görülmektedir. Babaların çocuklarına ayırdıkları zamanın, çocukların öz düzenleme becerilerinde çok küçük bir etkiye (d=,17) sahip olduğu görülmüştür. Öz düzenleme becerileri ölçeğinin alt boyutları olan düzenleme [f(226)=2,047, p>,05] ve kontrol becerilerine [f(229)=2,013, p>,05] bakıldığında, babaların çocuklarıyla geçirdikleri zamana göre anlamlı farklılaşmadığı görülmektedir.

Tablo 12’de okul öncesi çocukların Öz Düzenleme Beceri Ölçeğinden ve ölçeğin alt boyutlarından aldıkları toplam puanların, babaların çocuklarıyla hafta içi geçirdikleri süreye göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları gösterilmiştir

Tablo 12. Okul Öncesi Çocukların Öz Düzenleme Ölçeğinden ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puanların Babalarının Çocukları ile Hafta İçi Geçirdikleri Süreye Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Öz Düzenleme Ölçeği ve Alt Boyutları	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Düzenleme	Gruplar Arası	790,496	4	197,624	,820	,51
Becerileri	Gruplar İçi	48470,494	201	241,147		
Toplam Puanı	Toplam	49260,990	205			
Kontrol	Gruplar Arası	438,853	4	109,713	2,142	,07
Becerileri	Gruplar İçi	10398,917	203	51,226		
Toplam Puanı	Toplam	10837,769	207			

Öz Düzenleme	Gruplar Arası	1164,982	4	291,245	,823	,51
Becerileri	Gruplar İçi	75366,743	213	353,834		
Toplam Puanı	Toplam	76531,725	217			

p>.05, önemsiz

Tablo 12 incelendiğinde çocukların öz düzenleme becerilerinin ve alt boyutlarının, babaların çocuklarıyla hafta içi geçirdiği süreye göre farklılaşıp farklılaşmadığı, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda çocukların öz düzenleme becerilerinde bu sürenin istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmadığı görülmüştür [F(4,213)=,823, p>.05]. Yine yapılan testin sonucuna bakıldığında Öz Düzenleme Becerileri Ölçeğinin alt boyutları olan çocukların düzenleme [F(4,201)=,820, p>.05] ve kontrol [F(4,203)=2,142, p>.05] becerilerinin de babalarının çocuklarıyla hafta içi geçirdiği süreye göre farklılaşmadığı görülmüştür.

Tablo 13'te okul öncesi çocukların Öz Düzenleme Beceri Ölçeğinden ve ölçeğin alt boyutlarından aldıkları toplam puanların, babaların çocuklarıyla hafta sonu geçirdikleri süreye göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları gösterilmiştir

Tablo 13. Araştırmaya Katılan Okul Öncesi Çocuklarının Öz Düzenleme Becerilerinin ve Alt Boyutlarının Babaların Çocuklarıyla Hafta Sonu Geçirdikleri Sürelere Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Öz Düzenleme Ölçeği ve Alt Boyutları	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Düzenleme	Gruplar Arası	342,442	3	114,147	,471	,703
Becerileri	Gruplar İçi	49166,775	203	242,201		
Toplam Puan	Toplam	49509,217	206			
Kontrol	Gruplar Arası	174,605	3	58,202	1,112	,345
Becerileri	Gruplar İçi	10674,891	204	52,328		
Toplam Puanı	Toplam	10849,495	207			
Öz düzenleme	Gruplar Arası	329,758	3	109,919	,310	,818
Becerileri	Gruplar İçi	76340,488	215	355,072		
Toplam Puanı	Toplam	76670,247	218			

p>.05, önemsiz

Tablo 13 incelendiğinde çocukların öz düzenleme becerilerinin ve alt boyutlarının, babaların çocuklarıyla hafta sonu geçirdiği süreye göre farklılaşıp farklılaşmadığı, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda, araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerilerinde; babaların çocukları ile hafta sonu geçirdikleri sürenin istatistiksel olarak olarak farklılaşmadığı görülmüştür [F(3,215)=,310, p>,05]. Yine yapılan testin sonucuna bakıldığında Öz Düzenleme Becerileri Ölçeğinin alt boyutları olan, okul öncesi çocuklarının düzenleme [F(3,203)=,471, p>,05] ve kontrol [F(3,204)=1,112, p>,05] becerilerinin, babalarının çocuklarıyla hafta sonu geçirdiği süreye göre farklılaşmadığı görülmüştür.

4.4. Dördüncü Alt Probleme Dair Bulgular

Bu bölümde “Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ve ölçeğin düzenleme ve kontrol alt boyutları toplam puanları ile okul öncesi çocuklarının babalarının otantiklik düzeyleri ve farkındalık, yansızlık, davranış ve ilişkisel oryantasyon alt boyutları toplam puanları arasında bir ilişki var mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır.

Tablo 14’te okul öncesi çocukların Öz Düzenleme Beceri Ölçeğinden ve ölçeğin alt boyutlarından aldıkları toplam puanlar ile babalarının KGÖÖ-KF’den ve ölçeğin alt boyutlarından aldıkları toplam puanlar arasındaki ilişkiyi tespit edebilmek amacıyla yapılan Pearson moment çarpım korelasyon işlemi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 14. Okul Öncesi Çocuklarının Öz Düzenleme Beceri Ölçeğinden ve Ölçeğin Alt Boyutlarından Aldıkları Toplam Puanlar ile Babalarının Otantiklik Ölçeği Toplam Puan ve Ölçeğin Alt Boyutlarından Aldıkları Puanlar Arasındaki İlişkiyi Tespit Edebilmek Amacıyla Yapılan Pearson Moment Çarpım Korelasyon Tablosu

	X	ss	1	2	3	4	5	6	7	8
1	122,7591	18,39	1							
2	78,6773	10,77	,344**	1						
3	18,9364	4,58	,317**	,755**	1					
4	18,1909	3,72	,318**	,678**	,449**	1				
5	19,8455	3,31	,178**	,717**	,334**	,256**	1			
6	21,7045	3,68	,129	,655**	,208**	,183**	,524**	1		

7	83,9455	15,13	,925**	,275**	,236**	,268**	,143*	,110	1	
8	38,8045	7,21	,607**	,312**	,312**	,249**	,153*	,099	,260**	1

*p< .05 , **p< .01,

Toplam Puanlar ve Alt Boyutlardan Elde Edilen Toplam Puanlar:

1= Öz Düzenleme Becerileri Toplam Puanı, 2= Otantiklik Düzeyi Toplam Puanı, 3= Farkındalık Alt Boyutu Toplam Puanı, 4= Yansızlık Alt Boyutu Toplam Puanı, 5= Davranış Alt Boyutu Toplam Puanı, 6=İlişkisel Oryantasyon Alt Boyutu Toplam Puanı, 7= Düzenleme Becerileri Toplam Puanı, 8=Kontrol Becerileri Toplam Puanı

Tablo 14 incelendiğinde araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ve alt boyutları ile babalarının otantiklik düzeyleri ve alt boyutları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla Pearson moment çarpım korelasyon işlemi uygulanmıştır. Yapılan testin sonucunda Öz Düzenleme Becerileri Ölçeğinden alınan toplam puan ile alt boyutlarından olan düzenleme becerileri [$r=,925$, $p<,01$] ve kontrol becerileri [$r=,607$, $p<,01$] toplam puanları arasında pozitif yönlü ve güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu durumda öz düzenleme becerilerinden alınan toplam puan arttıkça çocukların düzenleme ve kontrol becerilerinin de artacağı görülmüştür. Öz Düzenleme Beceri Ölçeğinin alt boyutları olan düzenleme ve kontrol becerileri arasında zayıf ancak pozitif yönlü bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. [$r=,260$, $p<,01$]

Otantiklik toplam puanı ile ölçeğin alt boyutu olan farkındalık toplam puanları arasında güçlü düzeyde ve pozitif yönlü ilişkinin olduğu görülmüştür [$r=,755$, $p<,01$]. Yine otantiklik ölçeğinden alınan toplam puan ile ölçeğin alt boyutu olan davranış puanı arasındaki ilişki incelendiğinde; güçlü düzeyde ve pozitif bir ilişki bulunduğu görülmüştür [$r=,717$, $p<,01$]. Otantiklik toplam puanı ile ölçeğin alt boyutu olan yansızlık alt boyutu arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür [$r=,678$, $p<,01$]. Yine otantiklik toplam puanı ile bu ölçeğin alt boyutu olan ilişkisel oryantasyon puanı arasında orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür [$r=,655$, $p<,01$]. Başka bir deyişle otantiklik ölçeğinden alınan puan arttıkça davranış boyutundan, farkındalık boyutundan, yansızlık boyutundan ve ilişkisel oryantasyon boyutundan alınan puanların da artacağı tespit edilmiştir. Ölçeğin iki alt boyutu olan yansızlık ve farkındalık alt boyutları toplam puanları arasında orta düzeyde ve pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır [$r= 449$, $p<,01$]. Yine veriler incelendiğinde otantikliğin iki alt boyutu olan davranış ve farkındalık alt boyutları arasında orta düzeyde ve pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır [$r= ,334$, $p<,01$]. Otantiklik ölçeğinin iki alt boyutu olan

davranış ve ilişkisel oryantasyon puanları arasında orta düzeyde ve pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır [$r=524$, $p<,01$]. Yine davranış alt boyutu ile yansızlık alt boyutu arasındaki ilişki incelendiğinde zayıf ancak pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir [$r=,256$, $p<,01$]. Otantiklik ölçeğinin alt boyutu olan ilişkisel oryantasyon ile yine ölçeğin iki alt boyutu olan farkındalık [$r=,208$, $p<,01$] ve yansızlık [$r=,183$, $p<,01$] alt boyutları arasında düşük fakat pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür.

Tablo 14 incelendiğinde; öz düzenleme toplam puan ile otantiklik alt boyutu olan yansızlık toplam puanı arasındaki Pearson moment çarpım korelasyon ilişkisi incelendiğinde; orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür [$r=,318$, $p<,01$]. Babanın yansızlık boyutu puanları arttıkça, çocuğunun öz düzenleme becerilerinin de arttığı söylenebilir. Yine öz düzenleme ölçeğinden alınan toplam puan ile otantiklik ölçeğinin alt boyutu olan farkındalık puanları arasındaki ilişkinin incelenmiş, aralarında orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. [$r=317$, $p<,01$]. Yine bu durumda babanın otantiklik alt boyutu olan farkındalık puanı arttıkça çocuğun öz düzenleme becerilerinde artış olacağı görülmektedir. Tablo 14'teki veriler incelendiğinde otantiklik toplam puanı ve alt boyutu olan farkındalık toplam puanları ile öz düzenleme ölçeğinin alt boyutu olan kontrol toplam puanları arasında orta güçlükte ve pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir [$r=,312$, $p<,01$]. Otantiklik toplam puanı ile öz düzenleme ölçeğinin alt boyutu olan düzenleme becerilerinden alınan toplam puan arasında zayıf düzeyde fakat pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir [$r=275$, $p<,01$]. Otantiklik ölçeğinin alt boyutları olan yansızlık [$r=268$, $p<,01$] ve farkındalık [$r=236$, $p<,01$] alt boyutlarının toplam puanı ile öz düzenleme ölçeğinin alt boyutu olan düzenleme becerileri arasında zayıf düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki söz konusudur. Verilerin analizinde yine otantikliğin alt boyutu olan yansızlık toplam puanları ile öz düzenleme becerilerinin alt boyutu olan kontrol becerileri arasında zayıf fakat pozitif bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir [$r=249$, $p<,01$].

Çalışmanın asıl amacı olan babaların otantikliği ile çocukların öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiye bakılmış, orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür [$r=,344$, $p<,01$]. Sonuç olarak babaların otantiklik düzeyleri arttıkça çocukların öz düzenleme becerilerinin arttığı görülmüştür.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgular kısmında bulunan sonuçlar yazılacak, literatür ışığında tartışılacak ve önerilere yer verilecektir.

5.1. Tartışma

Bu araştırma “Okul öncesi çocuklarının babalarının otantiklik düzeyleri ile çocuklarının öz düzenleme becerileri arasında bir ilişki var mı?” sorusuna cevap aramak amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda dört probleme cevap aranmıştır. Dört alt problemden ilki olan “Okul öncesi çocuklarının Öz Düzenleme Becerileri Ölçeğinin düzenleme ve kontrol alt boyutları toplam puanlarının, yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna cevap aranmış; okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ve ölçeğin alt boyutları çocukların yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılaşmadığı görülmüştür. Bu bağlamda literatür tarandığında yaş olgusunun, okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerilerinde, bu araştırmanın aksine, anlamlı olarak farklılaştığı çalışmaların çokluğu dikkat çekmektedir (Bayındır,2016; Şepitci Sarıbaş, Gültekin Akduman, 2019; Tuzcuoğlu, Küsmüs, Cengiz, 2019; Tutkun, Tezel Şahin, Işıktekiner, 2017). Fakat Kochanska, Coy ve Murray (2001), yaptıkları boylamsal çalışmada 14, 22, 33 ve 45 aylık çocuklar üzerinde veriler toplamış ve araştırma sonucunda ay değişkeninin çocukların öz düzenleme becerilerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Yine Ertürk Kara ve Gönen (2015), çocukların öz düzenleme becerilerini etkileyen faktörleri araştırmış; öz düzenleme ölçeğinden alınan dikkat dürtü puanlarında çocukların yaşlarının anlamlı farklılaşmadığı; olumlu duygu puanlarında ise küçük yaş grubunun büyük yaş grubuna göre puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Mevcut araştırmada yaş değişkeninin istatistiksel anlamda farklılaşmadığı görülse de küçük yaş grubunun, ölçekten ve ölçeğin alt boyutlarından biri olan düzenleme becerilerinden aldıkları puanların, büyük yaş grubunun ölçekten ve ölçeğin alt boyutlarından biri olan düzenleme becerilerinden aldıkları puandan düşük olduğu görülmektedir. Öz düzenleme becerilerinin yaşa göre istatistiksel olarak farklılaşmaması; küçük yaş grubundan toplanan verilerin, büyük yaş grubundan toplanan verilerden çok daha az olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmanın bir diğer sonucu; okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerilerinin ve alt boyutlarının, çocuklarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılaşmadığı yönünde olmuştur. Bu konu hakkında alanyazın tarandığında, araştırmacıların belli bir fikir birliğine varamadıkları dikkat çekmiştir. Tuzcuoğlu, Küsmüs ve Cengiz (2019)'in yaptıkları araştırmada, okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ile benlik algıları arasındaki ilişkiye bakmışlar; bu iki kavramı farklı değişkenler açısından incelemişlerdir. Yaptıkları çalışmada, kız çocuklarının öz düzenleme becerileri; erkek çocuklarının öz düzenleme becerilerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yine Tutkun, Tezel Şahin ve Işıktekiner (2017)'in yapmış oldukları çalışmada farklı yaş grubundaki çocukların öz düzenleme becerilerini inceledikleri ve erkek çocuklarının öz düzenleme becerilerinin kız çocuklarının öz düzenleme becerilerinden daha düşük olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yurt dışı kaynaklı yapılan bir çalışmada da benzer sonuçların görüldüğü dikkat çekmektedir. Bu çalışmada, Amerika Birleşik Devletleri, Tayvan, Güney Kore ve Çin olmak üzere dört farklı toplumda okul öncesi çocuklarının davranış düzenleme becerilerinde cinsiyet faktörünün farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmış ve Amerikalı kız çocuklarının öz düzenleme davranışlarının, Amerikalı erkek çocuklarının öz düzenleme davranışlarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaştıkları görülmüştür (Wanless, McClelland, Lan, Son, Cameron, Morrison, 2013). Fakat alanyazında okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerilerinin, çocukların cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı çalışmalara da rastlanmıştır. Örneğin, çok kültürlü bir toplumda çocukların öz düzenleme becerilerinin incelendiği bir çalışmada, Fransa ve Almanya'daki çocukların öz düzenleme becerilerinin, cinsiyete göre anlamlaşmadığı görülmüştür (Gestsdóttir, Von Suchodoletz, Wanless, Hubert, Guimard, Birgisdóttir, McClelland, 2014). Yine yukarıda bahsedilen çok kültürlü bir toplumda yapılan araştırmada, Asyalı çocukların öz düzenleme becerilerinde cinsiyete göre anlamlı farklılık görülmediği sonucuna ulaşılmıştır (Wanless, McClelland, Lan, Son, Cameron, Morrison, 2013). Yurt içinde yapılan çalışmaların sonucunda öz düzenleme becerilerinin cinsiyete göre anlamlaşmadığı bir dizi çalışmaya rastlanmaktadır (Ertürk Kara & Gönen, 2015; Uykan & Akkaynak, 2019; Bayındır, 2016). Bu bilgiler ışığında yapılan araştırmada, çıkan sonucun birçok araştırma ile tutarlılık gösterdiği görülmektedir. Bu durumun sebebi kız çocukları ile erkek çocuklarının öz düzenleme becerileri ölçeğinin toplamından ve alt boyutlarından altıkları puanların her iki cinsiyette de yüksek ve birbirine yakın değerlerde olmasından kaynaklanıyor olabilir. Bir başka deyişle, okul öncesi çocuklarının öz düzenleme, düzenleme ve kontrol becerileri; cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde her iki cinsiyetin de benzer beceriler gösterdiği görülmüştür.

İkinci alt problemde “Araştırmaya katılan babaların otantiklik düzeyleri ve alt boyutları; aylık hane gelirine, babaların yaşlarına, öğrenim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmaya katılan babaların otantiklik düzeyleri; yapılan testler sonucunda, aylık hane gelirine göre farklılaştığı görülmektedir. Bu farklılaşmaların, aylık hane gelir düzeyi yüksek olan babaların lehine olduğu tespit edilmiştir.

Otantik birey, alan yazında da belirtildiği üzere; psikolojik olarak sağlıklı olan bir birey, potansiyelini tam olarak kullanabilen kişi olarak tanımlanmaktadır. Bu durumda bireyin psikolojik anlamda sağlıklı ve iyi oluş hali içerisinde olabilmesi ve potansiyelini tam olarak kullanabilmesi için öncelikle kişinin temel ihtiyaçlarını karşılaması gerekmektedir. Maslov’un ihtiyaçlar hiyerarşisinde de belirtildiği gibi en alt seviyede fizyolojik ihtiyaçlar bulunmaktadır. Bu fizyolojik ihtiyaçlar; insanın hayatta kalabilmesi, nefes alabilmesi, uyuyabilmesi, yemek yiyebilmesi gibi temel ihtiyaçlarından oluşmaktadır (Şeker, 2014). Bu durumda; aylık hane geliri 2799 TL ve altında olan veya aylık hane geliri 2800 TL - 4999 TL arasında olan babaların, günümüz koşullarında temel fizyolojik ihtiyaçlarını tamamlamak için çalıştıklarını öngörmek zor değildir. Maslov’un (1968) hiyerarşisinde; bu temel ihtiyaçların tamamı karşılandıktan sonra kişinin ruhsal yapısına ve iç benliğine inmesi, kişinin kendi objektifliğinin kazanabilmesi gibi ihtiyaçlarının karşılanması gerektiği belirtilmiştir (Şeker, 2014). Bu durumda kişinin ekonomik olarak refah olması; kişinin toplumsal ihtiyaçlarını gidermesi ve sonrasında kendisine, iç dünyasına ve kendi benliğine dönmesi de beklenen bir durumdur. Literatürde bu durumu destekleyecek çalışmaya örnek olarak Arıcı (2019)’nın, okul öncesi çocuklarının ebeveynlerinin otantiklik düzeyleri ile çocuklarının yaratıcılıkları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışması örnek olarak verilebilir. Bu çalışmada, hane gelir düzeyine göre anne ve babanın otantikliklerinin farklılaştığı; ekonomik düzeyleri yüksek olan anne ve babaların otantiklik düzeylerinin, diğerlerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra, otantikliğin ve benlik saygısının; psikolojik iyi oluşu yordadığı da görülmüştür (Tangör & Curun, 2016; Goldman & Kernis, 2002). Psikolojik iyi oluşun yordayıcılarından olan mutluluk ve yaşam doyumu değişkenlerinin üzerinde ekonomik refahın etkili olduğu çalışmalar da mevcuttur (Toprak, 2014; Cenkseven ve Akbaş, 2007). Kişinin zayıf iradeden kaçınabilmesi, çevredeki diğer insanların standartlarını özümsememesi; kendisini, belirlemiş olduğu samimi bir amaçla adanmış olabilmesi için (Bowens, 1999), kişinin, ekonomik anlamda belirli bir refah seviyesine ulaşmış olması beklenmektedir. Bunun yanında kişi henüz temel ihtiyaçlarını karşılayabiliyorken, o bireyden kendini gerçekleştirme beklenemez.

Araştırmaya katılan babaların otantiklik düzeyleri ve alt boyutları, babaların öğrenim durumuna göre farklılaştığı görülmüştür. Yapılan analizler sonucunda, bu farklılaşmanın üniversite ve lisansüstü mezunu olan babaların lehine olduğu tespit edilmiştir. Eğitim; politik, kültürel, sosyal ve bireysel olarak çok boyutlu bir olgu olduğundan tanımı zor bir kavram olarak literatürde karşımıza çıkmaktadır. Fakat genel anlamda bakıldığında eğitimi; bireyin yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu değerdeki diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler olarak tanımlayabiliriz. Eğitim, seçilmiş ve denetimli bir çevreyi özellikle de okulu de içine alan toplumsal bir süreçtir (Tezcan, 1999). Eğitimin amacı; bilgi ve becerilerinin bir parçası olmak, insani değerleri yüceltmek, kişisel ve mesleki yönden gelişmelerinde bireylere yardımcı olmaktır (Özen & Hendekçi, 2016). Bu bağlamda eğitim; kişinin kendini geliştirmesinde, kişinin farkındalığının artmasında, kişinin daha yansız ve daha objektif bakmasında yardımcı olabilecek bir rehber görevi görmektedir. Literatür incelendiğinde öğrenim durumu ile otantiklik arasındaki farklılaşmaların incelendiği araştırmaların kısıtlılığı nedeniyle, çıkan sonuçları tartışmak zorlaşmıştır. Otantiklik ile öğrenim durumu arasında direkt bağlantılar bulunmamakla beraber mutluluğun, öğrenim durumu ile çok küçük bir kısmını açıkladığını gösteren çalışmalar göze çarpmaktadır (Kermen & Sarı, 2014). Bunun yanında literatüre bakıldığında otantik kişiliğin ve psikolojik iyi oluş halinin öğrenim düzeyi değişkenine göre farklılaşmayan çalışmaların çoğunluğu dikkat çekmektedir (Çetin & Çelik, 2021; Arıcı, 2019; Bağdiken, 2021). Fakat mevcut çalışmada öğrenim durumu yüksek babaların otantiklik düzeylerinin, öğrenim durumu düşük babaların otantiklik düzeylerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç bizlere; babaların aldıkları eğitim seviyesi arttıkça, otantiklik düzeylerinin de arttığı; eğitimin, kişilerin otantiklik düzeylerinde olumlu bir etken olduğunu göstermektedir. Çünkü kişi; kendini entelektüel anlamda geliştirdikçe kendi yeteneklerinin farkında olacak ve bu hayatta ne isteyip istemediğini bilecek, farklı zümre ve toplulukların etkisi altında kalmayacaktır. Başka bir deyişle, birey özgünleşecek, özgürleşecek ve otantik bir kişiliğe bürünecektir. Entelektüel gelişim ve değişim, sadece üniversite kurumlarının bir çıktısı değildir. Bireyler, kendi gelişimlerini ve değişimlerini kendi kendilerine de sağlayabilir. Fakat üniversite veya lisansüstü eğitimlerin hedefleri, kişileri mesleki veya kişisel anlamda değişimlerini sağlamak ve bireylerin yetenekleri doğrultusunda kendisine ve topluma fayda sağlamaktır. Bu doğrultuda bireylere rehber ve aracı olmaktır. O halde eğitim seviyesi yüksek bireylerin otantiklik düzeyleri; eğitim seviyesi düşük bireylerin otantiklik düzeyine göre daha yüksek olması; beklenen bir sonuçtur.

Araştırmaya katılan babaların otantiklik düzeyleri ve alt boyutları, babaların yaşlarına göre farklılaşmamaktadır. Yurtiçi ve yurt dışı literatür incelendiğinde otantiklik kavramı; yaşamın anlamı, yaratıcılık, dindarlık, özgecilik, ruh sağlığı, yaşam doyumu, iyi oluş gibi çoğu psikolojiyle alakalı olan birçok farklı değişkenlerle bir arada incelenmiştir. Bunun yanında bu kavramın ve ilgili kavramların incelendiği çalışmanın örneklemelerini çoğunlukla üniversite öğrencileri oluşturduğu görülmüştür (İnan, Karanfil & Yücel 2020; Curun, Tangör & Kaya, 2020; Sarıçalı & Türküm, 2021; Goldman & Kernis, 2002, Özdemir, 2020; Tangör & Curun, 2016). Bu nedenden dolayı literatürde otantiklik kavramını; yaş değişkeni ile inceleyen çalışmalara rastlanamamıştır. Yapılan mevcut araştırmada da otantiklik durumlarının yaşa göre farklılaşmadığı sonucuna rastlanmıştır. Bu durum, örneklem olarak üniversite öğrencilerinden daha büyük yaş grubuyla çalışılmasından kaynaklanıyor olabilir.

Üçüncü alt problem olan “Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ve alt boyutları; aylık hane gelirine, babaların öğrenim durumlarına, çocuklarına ayırdıkları zamana, çocuklarıyla geçirdikleri sürelerle göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ve düzenleme becerileri alt boyutunun, babaların öğrenim durumlarına göre farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmanın, lisansüstü, üniversite ve lise mezunu olan babaların çocuklarının lehine olduğu tespit edilmiştir. Babaların öğrenim durumları hem kendi otantikliklerini etkilemekte hem de çocuklarının öz düzenleme becerilerinde farklılaşmaya neden olmaktadır. Kendini geliştiren, farkındalık seviyesini belli bir seviyeye çıkaran babaların, hem kendisini iyi yetiştirdiği hem de çocuklarının öz düzenleme becerilerinde bir etkisi olduğu bu çalışmayla beraber kanıtlanmış olmaktadır. Literatür incelendiğinde de mevcut çalışmayla benzer sonuçlar ortaya çıktığı söylenebilir. Örneğin, yapılan bir araştırmada 48-72 aylık çocukların öz düzenleme becerisi dikkat/dürtü puanlarında ve olumlu duygu puanlarında; baba öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür (Ertürk Kara & Gönen, 2015; Tutkun, Tezelşahin & Işıktekiner, 2017). Çocuğun öz düzenleme becerilerinin anlamlı farklılıklar gösterdiği başka bir değişkenin de anne öğrenim durumu olduğu görülmüştür. Ebeveyn tutumları ile çocukların öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi inceleyen başka bir çalışmada anne öğrenim durumunun, çocuğun öz düzenleme becerilerinde anlamlı farklılaşma yarattığı görülmektedir (Uykan & Akkaynak; 2019). Ebeveynlerin öğrenim durumları, çocukların sadece öz düzenleme becerilerini etkilemekle kalmayıp; çocuğun tüm gelişim alanları için önemli bir etken olduğu yapılan araştırmalarla ortaya çıkmıştır. Arıcı (2019)’nın yaptığı bir çalışmada ise anne babaların öğrenim durumlarına göre çocuklarının

yaratıcılıklarının farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan başka bir çalışmada baba öğrenim durumundaki artışın çocukla olan ilişkisini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Uzun & Baran, 2019). Cabrera, Sahannon, Tamis,-LeMonda (2007), yaptıkları çalışmada eşleri ve çocuklarıyla destekleyici ilişkilere sahip olan eğitilmiş babaların çocuklarının bilişsel gelişim puanları ve duygusal düzenleme puanlarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır. Bu durumda babaların öğrenim durumları, çocuklarının öz düzenleme becerileri de dâhil olmak üzere çocuklarının birçok gelişim alanını etkilediği söylenebilir.

Araştırmanın başka bir sonucu okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ve alt boyutları, aylık hane gelirine göre farklılaştığı yönünde olmuştur. Bu farklılaşmanın, öz düzenleme becerilerinde ve düzenleme becerilerinde, daha yüksek aylık hane geliri olan çocuklarının lehine olduğu görülmüştür. Fakat kontrol alt boyutu incelendiğinde; aylık hane geliri 5000 TL - 9999 TL olan çocukların kontrol becerilerinin; aylık hane geliri 10.000 TL ve üzeri olan çocukların kontrol becerilerinden daha yüksek çıktığı gözlenmiştir.

Literatür incelendiğinde bu konuda fikir ayrılığı yaşandığı görülmüştür. Örneğin, ebeveyn tutumları ile çocukların öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan bir çalışmada ailenin sosyo-ekonomik düzeylerinin çocuklarının öz düzenleme becerilerinde anlamlı farklılaştığı görülürken (Uykan & Akkaynak, 2019); Bayındır (2016)'ın yapmış olduğu çalışma incelendiğinde ailenin sosyo-ekonomik durumlarının çocuklarının öz düzenleme becerisinde anlamlı farklılaşmadığı görülmüştür. Yurt dışı kaynaklı çalışmalar incelendiğinde maddi anlamda risk altındaki çocukların dikkat düzenleme becerilerinin, maddi anlamda risk altında olmayan çocukların dikkat düzenleme becerilerinden daha zayıf olduğu ortaya çıkmıştır (Howse, Lange, Farran & Boyles, 2003). Literatürdeki farklılaşma genelde, bu çalışmada olduğu gibi, ailenin ekonomik durumunun çocukların gelişim alanlarına ve öz düzenleme becerilerine etki ettiği yönündedir.

Okul öncesi dönem, insan hayatının ve diğer dönemlerin temelini oluşturan bir dönemdir. Bu dönemde çocuğun sağlığı ve beslenmesi kadar; aile ortamında çocuğun sevgi, şefkat duygularını yaşaması, ailenin çocuğun gelişiminin tüm yönlerini destekleyebilecek bir sosyal ve fiziksel ortam sunması da önem kazanmaktadır (Oktay, 1999). Bu zengin uyarıcı ortamı çocuğa sunabilmek için ailelerin belli bir ekonomik gelire sahip olması gerektiği, günümüz şartlarında bilinen bir gerçektir. Çünkü yukarıda da bahsedildiği gibi, fizyolojik ihtiyaçlarını karşılayan ailenin, çocuğuna zengin ve yaratıcı bir ortam sunması maalesef ki günümüz

şartlarında zor görünmektedir. Fakat bu demek olmuyor ki, her ekonomik durumu belli bir düzeyin altında olan ailelerin çocuklarının öz düzenleme becerileri gelişmez. Ya da çocuğun öz düzenleme becerilerinin gelişmesi için sadece çok pahalı materyallere, oyuncaklara ihtiyaç vardır. Ama erken çocuklukta öz düzenleme becerilerinin gelişebilmesi ve desteklenebilmesi için fiziksel ortamların düzenlenmesi gerektiği bilinmektedir. Örneğin, çocuğun bağımsızlığını destekleyebilecek bir odası olması ve bu odada çocuğun yine bağımsızlığını destekleyecek ve onun fiziksel özelliklerine uygun mobilyalarının olması son derece önemlidir. Bu odanın içinde çocuğun bağımsızlığını destekleyecek bir yer yatağı ya da kendi giysilerine ulaşabileceği bir yükseklikte giysi dolabı olması, basit gibi görünen fakat aynı zamanda çocuğun öz düzenleme becerilerine son derece katkı sağlayan ayrıntılardandır (Yıldız, Fındık & Ertürk Kara, 2018). Günümüz yaşantısında sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerin çocuklarının maalesef çoğunluğu kendi odasına bile sahip değilken; bu çocukların öz düzenleme becerilerinin gelişmesinin beklenmesi doğru bir beklenti olmayacaktır. Bu nedenden dolayı, ailenin sosyo-ekonomik durumu iyileştikçe çocuklarının öz düzenleme becerilerinin arttığı sonucu, şaşırtıcı bir sonuç değildir.

Mevcut çalışmanın beklenmedik bir sonucu, aylık hane geliri 5000 TL -9999 TL arasında olan çocukların kontrol becerilerinin, aylık hane geliri 10.000 TL ve üzeri olan çocukların kontrol becerilerinden daha yüksek çıkması olmuştur. Ölçekte, çocuğun kontrol becerilerini ölçtüğü maddelere bakıldığında; çocuktan beklenmesi istendiğinde bekleyebilmesi, dikkatini toplayabilmesi, çocuğun sırasını bekleyebilmesi, konuşmasını durdurabilmesi gibi maddelerden oluştuğu görülmektedir.

Okul öncesi dönemde öz düzenleme becerileri yukarıda bahsedildiği gibi sadece fiziksel çevrenin düzenlenmesinden oluşmamaktadır. Bunun yanında bir de çocuğun sosyal çevresinin de düzenlenmesi gerekmektedir. Sosyal çevre; çocuğun ebeveynleri ile olan iletişimlerini ve etkileşimlerini kapsamaktadır. Bu durumda ailenin; çocuğun ilgi ve gereksinimlerine duyarlı olması, çocuğun ilgisini çekecek etkinlikler hazırlaması ve etkinliklerine çocuklarını dâhil etmesi, çocuğun bir şeye odaklandığında, çok önemli bir gerekçe yoksa, dikkatini bölmemesi ve bunun önündeki engelleri kaldırabilmesi, çocuğun odaklanmasını desteklemek için çocuğun ellerini ve bütün duyularını kullanabildiği etkinlikler sunabilmesi son derece önemlidir (Yıldız, Fındık & Ertürk Kara, 2018). Bu noktada, çocukla geçirilen nitelikli vakit ve etkinliklerin bu yönde olması; çocuğun kontrol becerilerinin gelişiminde etkili olacağı görülmektedir. Bu araştırmada çıkan sonuç; hane geliri 5000 TL -9999 TL arasında olan ailelerin çocuklarıyla bu yönde geçirdikleri sosyal iletişim ve etkileşim, çocukların kontrol

becerilerinde farklılaşma yaratmış olabilir. Yine tam nedeninin bilinebilmesi için araştırmacılara bu yönde daha derinlemesine araştırmalar yapılması önerilebilir.

Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri, babaların çocuklarına ayırdıkları zamana göre farklılaştığı görülmüştür ve bu farklılaşmanın çocuklarına zaman ayırdığını ifade eden babaların lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fakat öz düzenleme becerileri ölçeğinin alt boyutlarından alınan toplam puanların, babaların çocuklarına ayırdıkları zamana göre farklılaşmadığı görülmüştür. Bunun yanı sıra, babaların hafta içi ve hafta sonu çocuklarına ayırdıkları süreler göre çocukların öz düzenleme becerilerinde ve alt boyutlarında bir farklılaşma olmadığı görülmüştür.

Erken yaşlarda kurulan olumlu baba çocuk ilişkisinin çocuğun tüm gelişim alanlarında önemli bir rol oynadığı bilinmektedir (Aksoy & Tatlı, 2019). Yapılan çalışmalarda baba ile sağlıklı etkileşim ve iletişim halinde olan çocuğun kendisiyle daha barışık, sosyal ilişkilerinde başarılı, yüksek benlik saygısı olduğu; iletişim becerilerinde başarılı ve kendisini iyi ifade edebilen bireyler olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Gözübüyük & Özbey, 2020). Literatürde bahsedildiği gibi babaların çocuklarına karşı ilgi ve yakınlıkları ile çocuklarının saldırgan davranışlar sergileme eğilimleri arasında anlamlı ilişkiler bulunduğu gözlemlenmiştir (Can, 2017). Kennedy, vd (2015)'in yaptıkları araştırmada, düşük baba ilgisi olan çocukların daha yüksek akran saldırganlığına maruz kaldığı sonucu, bu araştırmaya destek niteliğindedir.

Çocuğun temel ihtiyaçlarından biri olan ilgi (Oktay, 1999), çocuğun tüm gelişim alanlarını beslediği gibi öz düzenleme becerilerini de beslemektedir. Nitekim mevcut araştırma sonucuna bakıldığında, çocuklarıyla ilgilenen babaların, çocuklarının öz düzenleme becerilerinin, çocuklarıyla ilgilenmeyen babaların çocuklarının öz düzenleme becerilerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Amato & Rivera (1999)'nın yaptığı araştırmaya göre babaların çocuklarıyla zaman geçirmeleri ile çocukların davranış sorunları arasında anlamlı bir ilişki çıktığı; babaların çocuklarıyla geçirdiği nitelikli vakit arttıkça çocuktaki davranış sorunlarının azaldığını tespit etmişlerdir. Meuwissen ve Carlson (2015)'nin yaptıkları çalışmada, babalara, çocuklarının bağımsız davranışlarını desteklemeye yönelik yönergeler sunulmuştur. Çalışmanın sonucunda, çocuklarının bağımsızlıklarını destekleyecek yönergeleri özümseyen babaların, çocuklarıyla daha olumlu etkileşimde buldukları; baba ve ebeveynlik kalitesi ile çocukların öz düzenleme becerileri arasında pozitif yönlü ve güçlü bir ilişki bulunduğu görülmüştür.

Yapılan araştırmanın başka bir sonucu; çocuklarıyla hafta içi ve hafta sonu belirli sürelerde vakit geçiren babaların çocuklarında öz düzenleme becerilerinde farklılaşmadığı yönünde olmuştur. Bu durumun sebebi, babaların çocuklarıyla yeterince nitelikli ve kaliteli zaman geçirmemesi olabilir. Nitekim literatür incelendiğinde; bu sonucu destekleyecek çalışmaların varlığından söz edilebilir. Jesse ve Adamsons (2018)'ın yaptıkları araştırmaya bakıldığında hem eğlence etkinliklerinin (oyunlar oynama, şarkılar ve tekerlemeler söyleme, oyuncaklarla veya bloklarla oynama) hem de besleyici bakımın (sarılma, sevgi gösterme, çocuğu yatağa koyma) baba-çocuk ilişki kalitesinin yordayıcıları olduğu görülmüştür. Türkiye’de babaların çocuklarıyla vakit geçirme durumlarına göre babalarla görüşme yapılmış ve babaların çocuklarıyla en fazla oyun oynayarak zaman geçirdikleri; bunun yanı sıra sohbet etme, hayvanat bahçesine, pikniğe, parka gitme, sinemaya ve tiyatroya gitme, deney yapma, resim yapma, kitap okuma, alışveriş yapma, spor yapma etkinliklerini çocuklarıyla gerçekleştirdikleri görülmüştür. Bunun yanında babaların, çocuklarıyla günde 1-2 saat arasında vakit geçirdikleri ve bu süreyi de yeterli bulmadıklarını; bunun nedeni olarak da çalışma şartlarının yoğunluğundan kaynakladığını araştırmacılara belirtmişlerdir. (Tezel Şahin, Akıncı Coşkun & Aydın Kılıç, 2017).

Öz düzenleme becerileri; davranışlarını, duygularını düzenleyebilme ve kontrol edebilme becerilerinden geçmektedir. Davranışlarını ve duygularını kontrol edebilen birinin suça karışma ihtimali daha düşüktür. Baba-çocuk ilişkisinin kalitesi ile gençlerin suç işleme ilişkileri hakkında yapılan bir araştırmada, suça karışmış gençlerin çoğunun baba yoksunluğu çektikleri ve babalarıyla aynı evde yaşamadıkları görülmüştür (Yoder, Brisson & Lopez, 2016). Bu durumda babalarıyla kaliteli ve nitelikli zaman geçiren çocukların öz düzenleme becerileri gelişecek; bunun sonucunda çocukların yetişkin hayatlarında suça yönelimi daha da azalacaktır. Baba-çocuk ilişkisi değerlendirildiğinde, baba ve çocuğun geçirdiği süreden çok, baba ile çocuk ilişkisindeki kaliteyi arttırmak, çocukların tüm gelişim alanlarını destekleyeceği gibi öz düzenleme becerilerini de geliştirebileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın son problemi olan “Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ve alt boyutları ile babalarının otantiklik düzeyleri ve alt boyutları arasında bir ilişki var mı?” sorusuna cevap aranmıştır. Yapılan analizler sonucunda araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ile alt boyutları arasında pozitif yönlü ve güçlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Başka bir deyişle çocukların öz düzenleme puanları arttıkça çocukların kontrol ve düzenleme becerilerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Öz düzenleme, literatürde bahsedildiği gibi, kişinin çevresiyle en uygun düzeyde

ilişki kurmasını sağlamak için kendisini düzenleyebilmesine ve davranışlarını kontrol etmesine imkân veren, duygu, dikkat ve davranıştan oluşan, birbirleriyle ilişkili bir beceri olarak tanımlanabilir (Shields & Cicchetti, 1998). Bunun yanında yöntem kısmında belirtildiği gibi, ölçeğin güvenirliğini test etmek için yapılan cronbach alpha iç tutarlılık ve madde toplam korelasyonlarına bakıldığında ölçeğin tüm maddelerinin korelasyonları .57 ile .79 arasında değiştiği görülmüştür (Bayındır & Ural, 2016). Bu durumda öz düzenleme becerileri, çocuğun kendini düzenleyebildiği ve davranışlarını, duygularını kontrol edebildiği kadar gelişecektir.

Araştırmanın bir diğer sonucu olarak, araştırmaya katılan babaların otantiklik düzeyleri ile ölçeğin alt boyutları olan farkındalık, yansızlık, davranış ve ilişkisel oryantasyon düzeyleri arasında bir ilişki vardır. Yapılan analizler sonucunda araştırmaya katılan babaların otantiklik toplam puanları ile ölçeğin alt boyutları arasında pozitif yönlü ilişkiler olduğu görülmüştür. Başka bir deyişle babaların otantiklik düzeyleri arttıkça; babaların farkındalık düzeyleri, yansızlık düzeyleri, davranış düzeyleri ve ilişkisel oryantasyon düzeyleri puanlarında da artış olacağı yönündedir. Otantiklik; literatürde, kişinin kendisini bilmesi ve kendi benliğine sadık olması şeklinde karşımıza çıkmaktadır (Harter, 2002). Ölçeğin alt boyutu olan farkındalık, kişinin tüm güçlü ve zayıf yönlerini tanıması, kişinin tüm değerlerini içselleştirerek, bir bütün olarak kabul etmesi ve çevresinin farkında olmasıdır (Kernis & Goldman; 2006; Öksüz & Karalar,2019; İlhan & Özdemir, 2013; Sarıçam & Erdemir, 2019). Yansızlık ise; kişinin kendini tamamen tarafsız bir gözle değerlendirdiği ve kabul edici bir tutum içinde olması şeklinde açıklanmaktadır (Arıcı,2019). Ölçeğin başka bir alt boyutu olarak geçen otantik davranış; bireyin ödül kazanmak ya da cezadan kaçınmak için sahte davranışlar göstermenin aksine kişinin kendi değerleri, tercihleri ve ihtiyaçları doğrultusunda hareket etmesidir. İlişkisel oryantasyon; kişinin başka kişilerle kurduğu iletişimlerde kendisini olduğu gibi göstererek, kişinin açık, içten, karşısındaki insana yalan söylemeden, kişinin şeffaf, sahte olmayan davranışlar göstermesi ve başkalarının onu görmek istediği “gerçek kişi” olması şeklinde tanımlanmıştır (Kernis & Goldman; 2006; Öksüz & Karalar,2019; İlhan & Özdemir, 2013; Sarıçam & Erdemir, 2019). Bu durumda otantiklik kavramı ve alt boyutları incelendiğinde; otantiklik ölçeğinin alt boyutlarından alınan toplam puanlar arttıkça, otantiklik ölçeğinden alınan toplam puanın da arttığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan babaların otantiklik alt boyutu olan yansızlık düzeyi ve farkındalık düzeyi toplam puanları ile çocuklarının öz düzenleme becerileri toplam puanları arasında ilişki olduğu görülmüştür. Yani, babaların yansızlık düzeyleri ve farkındalık düzeyleri

artıkça, çocuklarının da öz düzenleme becerilerinde artış olacağı sonucuna ulaşılabilir. Yine babaların otantiklik düzeyleri arttıkça, çocuklarının öz düzenleme ölçeğinin alt boyutları olan düzenleme ve kontrol becerilerinin de artacağı sonucuna ulaşılmıştır. Babaların otantiklik ölçeğinin alt boyutu olan yansızlık alt boyutundan aldıkları puan ile çocukların öz düzenleme ölçeğinin alt boyutu olan kontrol becerileri arasında bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Son olarak babaların otantiklik ölçeğinden aldıkları toplam puan ile çocuklarının öz düzenleme ölçeğinden aldıkları toplam puan arasında orta düzeyde, anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda babaların otantiklik düzeyleri arttıkça, çocukların öz düzenleme becerilerinin de artacağı görülmüştür.

Aile, hayatın ilk yıllarında çocuğun bakımı ve eğitiminden sorumlu başlıca kurumdur (Oktay,1999). Literatürde de bahsedildiği gibi günümüz şartlarında aile yaşantıları değişmiş, geleneksel aileler yerini çekirdek ve bağımsız ailelere bırakmış; anneler de iş yaşamlarına atılmışlardır. Bundan dolayı çocuğun bakımı ve eğitimi sadece annelerin sorumluluğu olmaktan çıkmış, yerini babaların ve annelerin birlikte sorumluluğunu aldıkları bir hale bürünmüştür. Literatür incelendiğinde; çocuğun bakımını üstlenen kişi “anne” olarak algılandığından çoğunlukla anne-çocuk ilişkilerine odaklanılmış, çocuğun gelişimi üzerindeki “anne” faktörü araştırmalara konu olmuştur. Fakat günümüzde bu durum farklılaşmakta, babaların çocuklarıyla geçirdikleri zamanın artmasıyla, babanın çocuğunun üzerinde olumlu veya olumsuz birtakım etkiler bıraktığı görülmektedir.

Konu ile ilgili literatür incelendiğinde çocukların öz düzenleme becerileri ile bakım veren kişilerin otantiklik düzeyleri arasındaki ilişkilere rastlanmamıştır. Bu nedenden dolayı, çıkan sonuçlar, mevcut kuramsal temellere dayandırılarak tartışılacaktır. Yapılan araştırma incelendiğinde babaların yansızlık ve farkındalık düzeyleri arttıkça çocuklarının öz düzenleme becerilerinin arttığı görülmektedir. Yine babaların otantiklik düzeyleri arttıkça, çocuklarının düzenleme ve kontrol becerilerinde de bir artış olduğu sonucu çıkmıştır. Babanın kendisinin ve çevresinin farkında olması ve kişinin genel anlamda kabul edici bir tutum sergilemesi, çocuklarının öz düzenleme becerilerinde artışa neden olabilir. Otantiklik kavramını açıklamada etkili olan öz-belirleme kuramında kişi, ihtiyacı olan faaliyetleri başlatabilmesi ya da sürdürebilmesi için içsel motivasyonunu kendisi sağlamalıdır. Bu da bir bakıma dış düzenleme değil, iç düzenleme anlamına gelmektedir. Kişi kendisini ne kadar çevreye ve kendisine karşı düzenleyebilirse; o kadar yüksek bir kişisel değeri olduğu (otantik olduğu) anlamına gelmektedir (Deci & Ryan, 2000). Bu tanıma bakıldığında aslında kişinin otantik

olabilmesi için içsel motivasyonunun bir bakıma da öz düzenleme becerilerinin yüksek olması anlamına gerekmektedir. Kişinin otantiklik düzeyi ile öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan bir araştırmada, kişinin otantikliği ile kendi kendini düzenleme becerileri arasında anlamlı bir sonuç olduğu görülmüştür. Bu sonuç, daha yüksek otantiklik düzeyi olan bireylerin; kendilik farkındalıklarının ve öz düzenleme becerilerinin yüksek olduğunun bir ispatıdır (Franzese, 2011). Bu durumda kendi otantikliğini ve öz düzenleme becerilerini kazanmış babanın, çocuğunun da öz düzenleme becerilerinin kazanacağı sonucuna ulaşılabilir.

Öz düzenleme becerilerinin gelişimi bebeklikten başlayarak belirli süreçleri kapsar. Bundan dolayı bakım veren kişilerin tepkileri bu noktada önemlidir. Bebekler birincil duyguları ilk defa deneyimlemektedir. Zamanla bebeklerin duygu deneyimleri, onları öz düzenleme yolculuğunda destekleyebilen uyumlu bakım veren kişiler tarafından sağlanmaktadır. Duygusal ipuçlarına uygun bir şekilde tepki veren bakıcılara sahip olan bebekler daha az telaşlıdır. Özellikle önemli olan şey, küçük çocukların duygularını ve davranışlarını kontrol altına alabilmeleri için onlara yardım etmektir (Rose, Gilbert & Richards, 2021). Duygusal ipuçlarına uygun tepkiler verebilmek için bakım veren kişinin de duygusal anlamda kendini düzenleyebilmesi gerekmektedir. Yapılan bir araştırmada özgünlük (otantiklik) değişkeni ile öz düzenlemenin bir boyutu olan duygu düzenleme stratejileri (yeniden değerlendirme, bastırma ve olumlu duygulanımı arttırma) arasında ilişki olup olmadığına bakılmış ve özgünlüğün iki boyutunun (öz-farkındalık ve özerk davranış) duygu düzenleme ve psikolojik sağlık arasında olumlu yönde bir ilişki olduğu görülmüştür (İnan, Yücel & Karanfil, 2020). Çocuğun öz düzenleme becerilerindeki gelişim; aynı zamanda çocukla olan iletişim ve etkileşime bağlıdır. Yine yapılan başka bir araştırmada okul öncesi eğitim gören çocukların duygu düzenleme becerileri ile anne ve babalarının çocuklarıyla olan etkileşimi incelenmiş; araştırmanın sonucunda babaların yaşadıkları sıkıntılara verdiği tepkilerin; çocuklarının kendi olumsuz duygularını düzenlemesinde önemli bir yordayıcısı olduğu görülmüştür (Davidov & Grusec, 2006). Başka bir çalışmanın sonucuna göre ebeveynlerin yaşadıkları olumsuz duyguları çocuklara yansıtma biçimlerinde “uyarıcı tarzı” benimsedikleri takdirde, çocukların öz düzenleme becerilerinde (dikkat ve dürtü kontrolü, göreve odaklanma) artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Leyva & Nolivos, 2015).

Otantiklik başkalarının değerlerinin etkisinde kalmayıp, yaşamayı özgürce seçmektir. Bu seçimlerde kişinin kendi duyguları, değerleri ve yorumları rehberlik eder (Sheldon, Ryan,

Rawsthorne & Ilardi, 1997). Babaların otantik olması, kendi duygularını düzenleyebilmesi ve çocuğuna bu duyguları çocuğa doğru yansıtabilmesi, çocuğun kendi iç düşünceleri ve duyguları konusunda öz-farkındalık geliştirmesine yardımcı olur ve bu da benlik duygusunun temelini atmakla beraber çocuğun öz düzenleme becerilerinin gelişmesine katkı sağlar (Rose, Gilbert & Richards, 2021).

Otantiklik, kişinin kendisi olabilmesi, kendi kurallarını koyabilmesi, yaşamayı özgürce seçerken kendi duyguları, değerleri ve yorumlarının kendisine rehberlik etmesi olarak tanımlanırken (Sheldon, Ryan, Rawsthorne & Ilardi, 1997); öz düzenleme bireyin amaç, plan ve inançlarını içeren yaşam yolculuğundaki kişisel kontrolünü yansıtan, bireyin kişisel navigasyonu olarak tanımlanmaktadır (Hrbackova & Safrankova, 2016). Bu durumda, babaların hem çocuklarının özerkliklerini hem de kendi özgünlüklerini desteklemeleri; çocuklarındaki öz düzenleme becerilerinde bir gelişime ve düzenlemeye rehber olacaktır.

5.2.Sonuç ve Öneriler:

Bu araştırmada okul öncesi çocuklarının babalarının otantiklik düzeyleri ile çocuklarının öz düzenleme becerileri arasındaki ilişki farklı değişkenlerle birlikte incelenmiştir. Mevcut araştırmanın örneklemini 242 baba ve onların çocukları oluşturmaktadır. Değişkenleri belirlemek adına hem babalara hem de çocuklara demografik bilgi formları, araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Araştırmaya katılan babalara “Kernis-Goldman Özgünlük ve Otantiklik Ölçeği-Kısa Formu”; çocuklarına ise “Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği” uygulanmıştır. Hem babalara hem de çocuklarına demografik bilgi formları uygulanmıştır. Ölçeklerden elde edilen veriler SPSS 22.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ve alt boyutları, çocukların yaş ve cinsiyet gibi değişkenler açısından incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri; düzenleme ve kontrol becerileri alt boyutları, çocukların yaşlarına göre anlamlı farklılaşmadığı görülmektedir.
- Okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri; düzenleme ve kontrol becerileri alt boyutları çocukların cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmaya katılan babaların otantiklik düzeyleri ve alt boyutları, aylık hane gelinine, baba öğrenim durumuna, babaların yaşlarına göre incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Araştırmaya katılan babaların otantiklik düzeyleri; farkındalık, yansızlık ve davranış alt boyutları, aylık hane gelirine göre farklılaşmaktadır. Bu farklılaşma incelendiğinde, aylık hane geliri 10.000 TL ve üzeri ile aylık hane geliri 5000 TL-9999 TL arasında olan babaların otantiklik düzeyleri, diğerlerine göre daha yüksek çıktığı görülmüştür. Ölçeğin alt boyutu olan farkındalık alt boyutu da aylık hane gelirine göre farklılaştığı saptanmıştır. Bu farklılaşmanın aylık hane geliri 10.000 TL ve üzeri ile aylık hane geliri 5000 TL -9999 TL arasında olan babaların lehine olduğu görülmektedir. Ölçeğin yansızlık alt boyutu incelendiğinde, aylık hane geliri 10.000 TL ve üzeri olan babaların lehine bir farklılaşma tespit edilmiştir. Davranış alt boyutundan alınan toplam puanlar incelenmiş; aylık hane gelirinin 5000 TL-9999 TL arasında olan babaların davranış düzeylerinin diğerlerinden daha yüksek olduğu görülmüştür.
- Araştırmaya katılan babaların otantiklik düzeyleri; farkındalık, yansızlık ve davranış alt boyutları, babaların öğrenim durumuna göre farklılaştığı görülmüştür. Bu farklılaşmaların, üniversite ve lisansüstü mezunu olan babaların lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırmaya katılan babaların otantiklik düzeyleri ve alt boyutları, babaların yaşlarına göre farklılaşmamaktadır.

Okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ve alt boyutları, baba öğrenim durumu, aylık hane gelir, babaların çocuklarına ayırdıkları zaman ve çocuklarıyla geçirdikleri süre gibi değişkenler açısından incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir:

- Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ve düzenleme alt boyutu; babaların öğrenim durumlarına göre farklılaşmaktadır. Yapılan analizlere göre lisansüstü ve üniversite mezunu babaların çocuklarının öz düzenleme becerileri; diğer babaların çocuklarının öz düzenleme becerilerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Düzenleme alt boyutundan alınan toplam puanların analiz sonuçları incelendiğinde, lisansüstü, üniversite ve lise mezunu olan babaların çocuklarının düzenleme becerilerinin, ilkökul mezunu olan babaların çocuklarının düzenleme becerilerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ve alt boyutları aylık hane gelir durumuna göre farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmanın aylık hane geliri 5000 TL -9999 TL arasında olan çocukların öz düzenleme becerileri ile aylık hane geliri 2800 TL -4999 TL arasında olan çocukların öz düzenleme becerileri arasında olduğu ve hane geliri aylık 5000 TL -9999 TL arasında olan çocukların öz düzenleme becerilerinin lehine olduğu görülmektedir. Yapılan analizler incelendiğinde, ölçeğin alt boyutu olan düzenleme becerileri; aylık hane gelir durumuna göre farklılaşmakta ve bu farklılaşmanın aylık hane geliri 5000 TL - 9999 TL arasında olan çocukların düzenleme becerileri ile aylık hane geliri 2800 TL - 4999 TL arasında olan çocukların düzenleme becerileri arasında olduğu saptanmıştır. Bu farklılaşmanın aylık hane geliri 5000 TL – 9999 TL arasında olan çocukların düzenleme becerilerinin lehine olduğu görülmüştür. Ölçeğin aynı boyutu incelendiğinde aylık hane geliri 10.000 TL ve üzeri olan çocukların düzenleme becerileri, aylık hane geliri 2799 TL ve altı olan çocukların düzenleme becerilerinden yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aylık hane geliri 10.000 TL ve üzeri olan çocukların düzenleme becerilerinin; aylık hane geliri 2800 TL - 4999 TL olan çocukların düzenleme becerilerinden yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan analizler incelendiğinde aylık hane geliri 5000 TL - 9999 TL olan çocukların kontrol becerilerinin; aylık hane geliri 10.000 TL ve üzeri olan çocukların kontrol becerilerinden daha yüksek çıktığı görülmüştür.
- Araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri, babaların çocuklarına ayırdıkları zamana göre farklılaştığı görülmüştür ve bu farklılaşmanın çocuklarına zaman ayırdığını ifade eden babaların lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fakat öz düzenleme becerileri ölçeğinin alt boyutlarından alınan toplam puanların, babaların çocuklarına ayırdıkları zamana göre farklılaşmadığı görülmüştür. Bunun yanı sıra, babaların hafta içi ve hafta sonu çocuklarına ayırdıkları sürelerle göre çocukların öz düzenleme becerilerinde ve alt boyutlarında bir farklılaşma olmadığı görülmüştür.

Araştırmaya katılan babalardan ve çocuklarından elde edilen veriler, KGÖÖ-KF ve Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği alt boyutlarının ilişkisi bağlamında incelendiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir:

- Yapılan analizler sonucunda araştırmaya katılan okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri ile alt boyutları arasında pozitif yönlü ve güçlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Başka bir deyişle çocukların öz düzenleme puanları arttıkça çocukların kontrol ve düzenleme becerilerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırmaya katılan babaların otantiklik toplam puanları ile ölçeğin alt boyutları arasında pozitif yönlü ilişkiler olduğu görülmüştür. Başka bir deyişle babaların otantiklik düzeyleri arttıkça; babaların farkındalık düzeyleri, yansızlık düzeyleri, davranış düzeyleri ve ilişkisel oryantasyon düzeyleri puanlarında da artma meydana gelmektedir.
- Babaların otantiklik alt boyutu olan yansızlık düzeyi ve farkındalık düzeyi toplam puanları ile çocuklarının öz düzenleme becerileri toplam puanları arasında ilişki olduğu görülmüştür. Yani, babaların yansızlık düzeyleri ve farkındalık düzeyleri arttıkça, çocuklarının da öz düzenleme becerilerinde artış olacağı sonucuna ulaşılabılır. Yine babaların otantiklik düzeyleri arttıkça, çocuklarının öz düzenleme ölçeğinin alt boyutları olan düzenleme ve kontrol becerilerinin de artacağı sonucuna ulaşılmıştır. Babaların otantiklik ölçeğinin alt boyutu olan yansızlık alt boyutundan aldıkları puan ile çocukların öz düzenleme ölçeğinin alt boyutu olan kontrol becerileri arasında bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Babaların otantiklik ölçeğinden aldıkları toplam puan ile çocuklarının öz düzenleme ölçeğinden aldıkları toplam puan arasında orta düzeyde, anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda babaların otantiklik düzeyleri arttıkça, çocukların öz düzenleme becerilerinin de artacağı görülmüştür.

5.2.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler:

- Alanyazında öz düzenleme becerileri birçok farklı değişkene bağlı kalınarak incelenmiştir. Fakat yapılan bu çalışmada, öz düzenlemeyi yordayabilecek, ilişki içinde olabilecek birçok psikolojik yapıların varlığı dikkat çekmiştir. Öz düzenleme becerilerine ve boyutlarına dair yapılan çalışmaların çoğunlukla çocukların bilişsel gelişimine odaklanıldığı fakat otantiklik düzeylerini etkileyen iyi oluş, psikolojik sağlamlık, mutluluk, benlik algısı gibi kavramlarla ilişkisini değerlendirilebilecek çalışmaların yapılması gerektiği, yapılan çalışmayla keşfedilmiştir.

- Okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerileri hakkında birçok nicel araştırma mevcuttur. Bu araştırmaların nitel veya karma araştırma yöntemi ile desteklenmesi gerektiği düşünölmektedir.
- Yurtdışı kaynaklı araştırmalara bakıldığında boylamsal çalışmalar dikkat çekmektedir. Türkiye’de ise boylamsal çalışmaların eksikliği fark edilmiştir. Her iki kavram ile boylamsal çalışmalar yapılabilir.

5.2.3.Eğitimcilere Yönelik Öneriler:

- Eğitimciler, okul öncesi eğitim kurumlarında babaları sürece daha fazla katmak adına, baba ve çocuğun birlikte zaman geçirdikleri sürelerde beraber neler yapılabileceği, hangi etkinliklerle çocuğun hangi gelişimlerinin desteklenebileceği konusunda babalara seminer ve eğitimler verebilirler. Bunun yanında çocukların öz düzenleme becerilerinin gelişimi de, çalışmada bahsedildiği gibi olumlu bir iletişimle desteklenmelidir. Babaların çocuklarıyla iletişimlerini geliştirebilecek ve değiştirebilecek eğitimler, babalara sunulabilir.

KAYNAKÇA

- Abel, M. (2014). *Authenticity in adolescents and young adults' relationships: the roles of emotion regulation and perceived parental feedback*.(Master's thesis, Eastern Mediterranean University, Wellesley College).
- Aksoy, A B., & Tatlı, S. (2019). Okul öncesi dönem çocuğu olan babaların çocuklarıyla olan ilişkileri ile babalık rolü algıları arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 1-22.
- Amato, P. R., & Rivera, F. (1999). Paternal involvement and children's behavior problems. *Journal of Marriage and the Family*, 375-384.
- Arıcan, M . (2000). Spinoza'nın hürriyet anlayışı. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4, s. 401-414. 11.04.2020 tarihinde gov.tr/cuifd/issue/4308/257277 adresinden alınmıştır.
- Arıcı, S. (2019). *Okul öncesi dönem çocuklarının ebeveynlerinin otantiklik düzeyleri ile çocuklarının yaratıcılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir
- Arnsten, A. F. ve Li, B. M. (2005). Neurobiology of executive functions: catecholamine influences on prefrontal cortical functions. *Biological Psychiatry*, 57(11), 1377-1384
- Avcı, E. (2018). *Fyodor Mihayloviç Dostoyevski ve Lev Nikolayeviç Tolstoy'da Otantiklik* (Master's thesis, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Aydoğan, D., Özbay, Y., & Büyüköztürk, Ş. (2017). Özgünlük Ölçeği'nin uyarlanması ve özgünlük ile mutluluk arasındaki ilişkide maneviyatın aracı rolü. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 5(1), 38-59
- Bağdiken, E. (2021). *Otantik kişilik ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkide duygusal zekânın aracı rolü* (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Baumeister, R. F. (1987). How the self became a problem: A psychological review of historical research. *Journal of personality and social psychology*, 52(1), 163-176.
- Baumeister, R. F., Masicampo, E. J., & Vohs, K. D. (2011). Do conscious thoughts cause behavior?. *Annual review of psychology*, 62, 331-361.
- Bayındır, D. (2016). *48-72 aylık çocuklar için öz düzenleme becerileri ölçeği'nin geliştirilmesi ve çocukların öz düzenleme beceri düzeyleri ile annelerine bağlanma biçimleri, annelerin ebeveyn davranışları ve psikolojik sağlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Marmara Üniversitesi: Doktora Tezi.

- Bayındır, D., & Ural, O. (2016). Development of the Self-Regulation Skills Scale. *International Online Journal of Educational Sciences*, 8(4).
- Bernier, A., Carlson, S. M., & Whipple, N. (2010). From external regulation to self-regulation: Early parenting precursors of young children's executive functioning. *Child development*, 81(1), 326-339..
- Blair, C. (2002). School readiness: Integrating cognition and emotion in a neurobiological conceptualization of children's functioning at school entry. *American Psychologist*, 57(2), 1111-1127.
- Blair, C. (2003). Self-regulation and school readiness. Champlaign: ERIC Clearinghouse on Elementary and Early Childhood Education. *Journal Of Abnormal Psychology*, 103(1), 55-66
- Blair, C., & Razza, R. P. (2007). Relating effortful control, executive function, and false belief understanding to emerging math and literacy ability in kindergarten. *Child development*, 78(2), 647-663.
- Bodrova, E., & Leong, D. J. (2017). *Zihnin araçları-erken çocukluk eğitiminde Vygotsky yaklaşımı* (Çev. Güler, T., Şahin, F., Yılmaz, A. ve Kalkan, E.). Ankara: Anı Yayıncılık. Haktanır, G. Yay. Haz.)
- Boekaerts M, Pintrich P, Zeidner M, *Handbook of self-regulation*, New York: 2000
- Bowens, L. (1999). Authenticity in Kurosawa. *Journal of Value Inquiry*, 33(2), 227-23
- Bronson M. B. (2000). *Self-Regulation in early childhood, overview of theoretical perspective* (sf. 12-30): New York: 2000
- Brown, J. D., Collins, R. L., & Schmidt, G. W. (1988). Self-esteem and direct versus indirect forms of selfenhancement. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55(3), 445-453.
- Burks, D.J. (2009). Psychologists' Authenticity. Doctor Of Philosophy, *University of Oklahoma*, Oklahoma.
- Cabrera, N. J., Shannon, J. D., & Tamis-LeMonda, C. (2007). Fathers' influence on their children's cognitive and emotional development: From toddlers to pre-K. *Applied Development Science*, 11(4), 208-213.
- Cabrera, N., Tamis-LeMonda, C. S., Bradley, R. H., Hofferth, S., & Lamb, M. E. (2000). Fatherhood in the twenty-first century. *Child development*, 71(1), 127-136.
- Can, A. (2017). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem
- Can, D. (2017). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların akran ilişkileri ve benlik algılarının baba katılım boyutlarına göre incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

- Carlson, S. M. (2003). Executive function in context: Development, measurement, theory, and experience. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 68(3), 138-151.
- Carlson, S. M. (2005). Developmentally sensitive measures of executive function in preschool children. *Developmental Neuropsychology*, 28(2), 595-616.
- Cengiz, H., & Çarıkçı, İ. H. (2019). Materyalist ve spiritüalist dünya görüşlerinin otantik tutum ile ilişkisi üzerine bir araştırma. *Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences*, 24(3).
- Cenkseven, F., & Akbaş, T. (2007). Üniversite öğrencilerinde öznel ve psikolojik iyi olmanın yordayıcılarının incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(27), 43-65.
- Chan, R. C., Shum, D., Touloupoulou, T. ve Chen, E. Y. (2008). Assessment of executive functions: Review of instruments and identification of critical issues. *Archives of Clinical Neuropsychology*, 23(2), 201-216.
- Cole, P. M., Michel, M. & Teti, L. (1994). The development of emotion regulation and deregulation: A clinical perspective. In N.A. Fox (Ed.), The development of emotion regulation: Biological and behavioral considerations. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2-3), 53- 72.
- Colman, R. A., Hardy, S. A., Albert, M., Raffaelli, M., & Crockett, L. (2006). Early predictors of self-regulation in middle childhood. *Infant and Child Development*, 15, 421–437. doi:10.1002/icd.469
- Curun, F., Tangör, B. B., & Kaya, E. Ç. (2020). Olumlu/olumsuz duygulanım ve özgün kişilik: duygu düzenleme güçlüklerinin aracı rolü. *Pikoloji Çalışmaları*, 40(2), 599-623.
- Çelik, G. (2017). Varoluş felsefeleri, varoluşçu terapi ve sosyal hizmet. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(3), 417-439
- Çetin, S., & Çelik, E. (2021). Investigation of parents' authenticity levels in terms of need for social approval, self-liking, self-competence and some variables. *Journal of Educational Leadership and Policy Studies*, 5(1), n1.
- Dağgül, H. C. (2016). *Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile ebeveynlerin çocuk yetiştirme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Master's thesis, Eastern Mediterranean University (EMU)-Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ)).
- Davidov, M., & Grusec, J.E. (2006). Untangling The Links Of Parental Responsiveness To Distress And Warmth To Child Outcomes. *Child Development*, 77, 44-58
- Deci, E. L. & Ryan, R. M. (2000). The “ what” and “why ” of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11, 227–268.

- Deci, E.L. & Ryan, R.M. (1995). Human autonomy: the basis for true self-esteem. in m. h. kernis (eds.), efficacy, agency, and self-esteem (pp: 31-46). New York: Plenum Press.
- Denham, S.A. (1998). *Emotional regulation*. I C.B. Kopp & S.R. Asher (Eds.) , Emotional development in young children (pp.1477-169): New York
- Díaz, G., & McClelland, M. M. (2017). The influence of parenting on Mexican American children's self-regulation. *PsyCh journal*, 6(1), 43-56.
- Eisenberg N (2005), *Temperamental Effortful Control (Self Regulation)* <http://www.childencyclopedia.com/sites/default/files/textesexperts/en/892/temperamental-effortful-control-self-regulation.pdf> adresinden 15.11.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Eisenberg, N., Cumberland, A., Spinrad, T. L., Fabes, R. A., Shepard, S. A., Reiser, M., Murphy, B. C., Losoya, S. H. ve Guthrie, I. K. (2001). The relations of regulation and emotionality to children's externalizing and internalizing problem behavior. *Child Development*, 72(4), 1112-1134
- Eisenberg, N., Fabes, R. A., & Murphy, B. C. (1996). Parents' reactions to children's negative emotions: Relations to children's social competence and comforting behavior. *Child development*, 67(5), 2227-2247.
- Ekşi, H., Sayın, M., & Çelebi, Ç. D. (2019). Üniversite öğrencilerinin özgecilik ve otantiklik seviyeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 14(32), 79-102.
- Ertürk Kara, G. ve Gönen, M.(2015). Okul öncesi dönemdeki çocukların öz-düzenleme becerisinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Journal of Theory and Practice in Education*, 11 (4), 1207-1223
- Eryılmaz, A. (2017). Pozitif psikoterapiler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 9(3), 346-362.
- Fındık Tanrıbuyurdu, E. (2012). *Okul öncesi öz düzenleme ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması, yüksek lisans tezi*. Hacettepe Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Fındık Tanrıbuyurdu, E., & Güler Yıldız, T. (2014). Okul öncesi öz düzenleme (OÖDÖ): Türkiye uyarlama çalışması. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39(176), 317-328.
- Fonagy, P., & Target, M. (2002). Early intervention and the development of self-regulation. *Psychoanalytic Inquiry*, 22(3), 307-335.
- Frankel, L. A., Hughes, S. O., O'Connor, T. M., Power, T. G., Fisher, J. O., & Hazen, N. L. (2012). Parental influences on children's self-regulation of energy intake: Insights from developmental literature on emotion regulation. *Journal of Obesity*, 2012.
- Franzese, A. T. (2011). Do individual differences in authenticity influence the magnitude and affective consequences of self-discrepancies? (Order No. 3468904). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (889255573). Retrieved from

<https://www.proquest.com/dissertations-theses/do-individual-differences-authenticity-influence/docview/889255573/se-2?accountid=191731/> 28.10.2021 tarihinde ulaşıldı.

- Furtak, R. A. (2003). The virtues of authenticity: A Kierkegaardian essay in moral psychology. *International philosophical quarterly*, 43(4), 423-438.
- Galindo, C., & Fuller, B. (2010). The social competence of Latino kindergartners and growth in mathematical understanding. *Developmental psychology*, 46(3), 579.
- Gestsdóttir, S., Von Suchodoletz, A., Wanless, S. B., Hubert, B., Guimard, P., Birgisdóttir, F., McClelland, M.M. (2014). Early behavioral self-regulation, academic achievement, and gender: Longitudinal findings from Germany, France, and Iceland. *Applied Developmental Science*, 18(2), 90-109
- Giesbrecht, G. F., Müller, U. & Miller, M.R. (2010). *Psychological distancing in the development of executive function and emotion regulation*. B.W. Sokel, U. Müller, J. Carpendale, A. Young, G. Iarocci (Eds.), *Self- and social-regulation: The development of social interaction, social understanding, and executive functions*, Oxford University Press, New York (2010), pp. 337-357
- Goldman, B. M., & Kernis, M. H. (2002). The role of authenticity in healthy psychological functioning and subjective well-being. *Annals of the American Psychotherapy Association*, 5 (6), 18-20.
- Gözübüyük, A., & Özbey, S. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının motivasyon düzeyleri ile baba-çocuk ilişkisi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 23-37.
- Grolnick, W. S., & Farkas, M. (2002). *Parenting and the development of children's self-regulation*. In M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting, Vol. 5: Practical issues* (2nd ed., pp. 89–110). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Harbus, A. 2002. The medieval concept of the self in Anglo-Saxon England, *Self and Identity*, 1: 77-97
- Harter, S. (2002). *Authenticity*. In C. R. Snyder & S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology* (pp. 382–394). Oxford, England: Oxford University Press.
- Harter, S., Marold, D. B., Whitesell, N. R., & Cobbs, G. (1996). A model of the effects of perceived parent and peer support on adolescent false self behavior. *Child development*, 67(2), 360-374..
- Heppner, W. L., Kernis, M. H., Nezlek, J. B., Foster, J., Lakey, C. E., & Goldman, B. M. (2008). Within-person relationships among daily self-esteem, need satisfaction, and authenticity. *Psychological Science*, 19(11), 1140-1145.

- Howse, R. B., Lange, G., Farran, D. C., & Boyles, C. D. (2003). Motivation and self-regulation as predictors of achievement in economically disadvantaged young children. *The Journal of Experimental Education*, 71(2), 151-174.
- Hrbackova, K., & Safrankova, A. P. (2016). Self-Regulation of behaviour in children and adolescents in the natural and institutional environment. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 217, 679-687.
- <http://sozluk.gov.tr/> 11.04.2020 tarihinde erişilmiştir.
- İlhan, T., & Özdemir, Y. (2013). Otantiklik Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(40), 142-153.
- İmamoğlu, E. O., Günaydın, G. & Selçuk, E. (2011). Özgün benliğin yordayıcıları olarak kendileşme ve ilişkililik: Cinsiyetin ve kültürel yönelimlerin ötesinde. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(67), 27-48.
- İnan, E., Karanfil, D. & Yücel, E. (2020). Duygu düzenlenmenin psikolojik sağlık üzerindeki etkilerini anlamak: özgünlüğün aracı rolü. *Psikoloji Çalışmaları*, 40(2), 477-512.
- İnci, M. A., & Deniz, Ü. (2015). Baba tutumları ile çocuğun yaşı, cinsiyeti, doğum sırası ve kardeş sayısı değişkenleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(02).
- Jessee, V., & Adamsons, K. (2018). Father involvement and father-child relationship quality: An intergenerational perspective. *Parenting*, 18(1), 28-44
- Jones, L. B., Rothbart, M. K. ve Posner, M. I. (2003). Development of executive attention in preschool children. *Developmental Science*, 6(5), 498-504
- Grossmann, K, Grossmann, K.E., Kindler, & Zimmermann, H.P. (2008) *A wider view of attachment and exploration*. J. Cassidy, P.R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (2nd ed.), Guilford, New York, pp. 857-879
- Kalkan, E. (2018). *Evlilik ilişki kalitesinin benliğin farklılaşması ve ilişkisel özgünlük bağlamında incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Kane, M. J. ve Engle, R. W. (2002). The role of prefrontal cortex in working-memory capacity, executive attention, and general fluid intelligence: An individual-differences perspective. *Psychonomic Bulletin and Review*, 9(4), 637-671.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler*. Ankara: Nobel.
- Kennedy, M., Betts, L., Dunn, T., Sonuga-Barke, E., & Underwood, J. (2015). Applying Pleck's model of paternal involvement to the study of preschool attachment quality: a proof of concept study. *Early Child Development and Care*, 185(4), 601-613.

- Kermen, U. ve Sarı, T. (2014). Üniversite öğrencilerinde ihtiyaç doyumu ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 175-185.
- Kernis, M. H. (2003). Toward a conceptualization of optimal self-esteem. *Psychology Inquiry*, 14, 1-26.
- Kernis, M. H. ve Goldman, B. M. (2006). *A multi component conceptualization of authenticity: Theory and research*. M. P. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology* içinde (38, s. 283-357). New York: Academic P.
- Klenberg, L. (2015). *Assessment and development of executive functions in school-age children*. Unpublished master thesis, Institute of Behavioural Sciences University of Helsinki, Finland.
- Kochanska, G., Coy, K. C. ve Murray, K. T. (2001). The development of self-regulation in the first four years of life. *Child Development*, 72(4), 1091-1111.
- Koçak, A.A. (2004). *Baba destek programı değerlendirme raporu*. İstanbul: AÇEV Yayınları.
- Kopp, C.B. (1982). Antecedents of Self-Regulation: A Developmental Perspective. *Developmental Psychology*, 18(12), 199-214.
- Kuzgun, Y. (1972). Kendini gerçekleştirme. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Felsefe Dergisi*, 10, s. 162-172
- Küçükkaragöz, H. (2006). *Bilişsel gelişim ve dil gelişimi*. B. Yeşilyaprak (Editör). Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi. Ankara: Nobel Yayıncılık, 82-115
- Lamb, M. E. (1977). Father-infant and mother-infant interaction in the first year of life. *Child development*, 167-181.
- Lamb, M. E. (1987). *The father's role: cross-cultural perspectives*. Lawrence Erlbaum. New Jersey
- Lamb, M. E. (Ed.). (2004). *The role of the father in child development*. New York: John Wiley & Sons.
- Leach, S., & Weick, M. (2020). Taking charge of one's feelings: Sense of power and affect regulation. *Personality and Individual Differences*, 161, 109958.
- LeCuyer, E. A., & Swanson, D. P. (2017). A within-group analysis of African American mothers' authoritarian attitudes, limit-setting and children's self-regulation. *Journal of child and family studies*, 26(3), 833-842.
- Leyva, D., & Nolivós, V. (2015). Chilean family reminiscing about emotions and its relation to children's self-regulation skills. *Early Education and Development*, 26(5-6), 770-791.

- Lopez, F. G., & Rice, K. G. (2006). Preliminary development and validation of a measure of relationship authenticity. *Journal Of Counseling Psychology*, 53(3), 362-371
- Mahone, E. M., Cirino, P. T., Cutting, L. E., Cerrone, P. M., Hagelthorn, K. M., Hiemenz, J. R. & Denckla, M. B. (2002). Validity of the behavior rating inventory of executive function in children with ADHD and/or Tourette syndrome. *Archives of Clinical Neuropsychology*, 17(7), 643-662.
- Markus, H. R. & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98, 224–253.
- Matte-Gagné, C & Bernier, A. (2011). Prospective relations between maternal autonomy support and child executive functioning: Investigating the mediating role of child language ability. *Journal of Experimental Child Psychology*, 110 (2011), pp. 611-625
- McClelland, M. M., Acock, A. C., & Morrison, F. J. (2006). The impact of kindergarten learning-related skills on academic trajectories at the end of elementary school. *Early Childhood Research Quarterly*, 21, 471–490. doi:10.1016 /j.ecresq.2006.09.003
- McClelland, M. M., Cameron Ponitz, C., Messersmith, E., & Tominey, S. (2010). *Self-regulation: The integration of cognition and emotion*. In R. Lerner (Series Ed.) & W. Overton (Vol. Ed.), *Handbook of life-span development: Vol. 1. Cognition, biology, and methods* (pp. 509–553). Hoboken, NJ: Wiley And Sons.
- Meuwissen, A. S., & Carlson, S. M. (2015). Fathers matter: The role of father parenting in preschoolers' executive function development. *Journal of experimental child psychology*, 140, 1-15.
- Novicevic, M. M., Harvey, M. G., Ronald, M., & Brown-Radford, J. A. (2006). Authentic leadership: A historical perspective. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 13(1), 64-76.
- Oktay, A. (1999). Yaşamın sihirli yılları (1. Baskı). İstanbul: Epsilon Yayıncılık
- Oshana, M. (2007). Autonomy and the question of authenticity. *Social Theory and Practice*, 33(3), 411-429.
- Öksüz, Y., & Karalar, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin huzur ve otantiklik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 321-336.
- Özcan, H., Subaşı, B., Budak, B., Çelik, M., Gürel, Ş. C., & Yıldız, M. (2013). Ergenlik ve genç yetişkinlik dönemindeki kadınlarda benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı, depresyon ve anksiyete ilişkisi. *Journal of Mood Disorders*, 3(3), 107-13.
- Özdal, F., & Aral, N. (2005). Baba yoksunu olan ve anne-babası ile yaşayan çocukların kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 255-267.

- Özdemir, H. A. (2020). *Üniversite öğrencilerinde öz-duyarlılığı yordamada bilişsel esneklik ve otantikliğin rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Pamukkale Üniversitesi/Denizli
- Özen, F. & Hendekçi, E. A.(2016). Türkiye’de eğitim denetimi alanında 2005–2015 yılları arasında yayımlanan makale ve tezlerin betimsel analizi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6(11), 619-650.
- Öztabak, M. E., & Özyürek, A. (2018). Okul Öncesi Çocuklarda Öz Düzenleme Becerileri ile Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişki Üzerine Bir İnceleme. *Journal of History Culture and Art Research*, 7(5), 385-395.
- Palkovitz, R. (2019). Expanding our focus from father involvement to father–child relationship quality. *Journal of Family Theory & Review*, 11(4), 576-591.
- Papatheodorou, T. (2005). *Behaviour problems in the early years a guide for understanding and support*, London And New York. Ss. 65-78
- Pinto D.G., Maltby J., & Wood, A. M. (2012) Exploring the tripartite model of authenticity within Gray's approach and inhibition systems and Cloninger's bio-social model of personality. *Personality and Individual Differences*, 51 (2), 194-197
- Pintrich P, Boekaerts M, Zeidner M. (2000) *Handbook of self-regulation*, Academic Press, USA: California
- Pintrich, P. R., & De Groot, E. V. (1990). Motivational and self-regulated learning components of classroom academic performance. *Journal of educational psychology*, 82(1), 33.
- Posner, M. I. ve Rothbart, M. K. (1998). Attention, self–regulation and consciousness. *Philosophical Transactions of the Royal Society of London. Biological Sciences*, 353(1377), 1915-1927.
- Posner, M. I. ve Rothbart, M. K. (2000). Developing mechanisms of self-regulation. *Development and Psychopathology*, 12(3), 427-441.
- Raikes, H. A., Robinson, J. L., Bradley, R. H., Raikes, H. H. ve Ayoub, C. C. (2007). Developmental trends in self-regulation among low-income toddlers. *Social Development*, 16(1), 128-149.
- Rose, J., Gilbert, L. & Richards, V. (2021). *Erken çocuklukta sağlık ve iyi oluş*. (Nalan K, Serap E, Bülent M, Çev.) İstanbul: Sola Unitas- Sola Kids.
- Rosenberg, J. & Wilcox, W.B. (2006). the importance of fathers in the healthy development of children, p. 106-107, *U.S. Department of Health and Human Services* (on-line).
- Rothbart, M. K., & Posner, M. I. (2005). Genes and experience in the development of executive attention and effortful control. *New directions for child and adolescent development*, 2005(109), 101-108.

- Rueda, M. R., Posner, M. I., & Rothbart, M. K. (2004). *Attentional control and self-regulation. Handbook of self-regulation: Research, theory, and applications*, 2, 284-299.
- Sarıçalı, M., & Türküm, A.S. (2021). Olumlu mizah kullanımı ile otantiklik arasındaki ilişki: bilişsel esneklik ve psikolojik kırılganlığın aracılığı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 11 (62), 313-331.
- Sarıçam, H., & Erdemir, N. (2019). Kernis-Goldman Özgünlük (Otantiklik) Ölçeği-Kısa Formu'na Ait İlk Psikometrik Bulgular. 3. *Uluslararası Eğitim ve Değerler Sempozyumu-ISOEVA*, 164. ISBN: 978-605-68062-8-5
- Saygılı, S. & Çankırılı, A. (2020). *Baba Olma Sanatı (9. Baskı)*. İstanbul: Uğurböceği Yayıncılık
- Schmid, P. F. (2001). Authenticity: The person as his or her own author. Dialogical and ethical perspectives on therapy as an encounter relationship. And beyond. *Rogers' therapeutic conditions: Evolution, theory and practice*, 1, 213-228.
- Schmid, P. F. (2005). *Authenticity and alienation: Towards an understanding of the person beyond the categories of order and disorder*. In S. Joseph & R. Worsley (Eds.), *Person-centred psychopathology* (pp. 75– 90). Ross-on-Wye, England: PCCS Books.
- Seligman, M. E.P. (2000). *Authentic happiness: Using the new positive psychology to realize your potential for lasting fulfillment*. New York: The Free Press.
- Senemoğlu, N. (2018). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*, Anı Yayıncılık. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sheldon, M. K., Ryan, M. R., Rawsthorne, L. J., & Ilardi, B. (1997). Trait self and true self: cross-role variation in the big-five personality traits and its relations with psychological authenticity and subjective well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73(6), 1380-1393.
- Shields, A. M. & Cicchetti, D. (1998). Reactive aggression among maltreated children: The contributions of attention and emotion dysregulation. *Journal of Clinical Child Psychology*, 27(4), 381-39
- Stefanou, C.R., Perencevich, K.C., DiCintio, M. & Turner, J.C. (2004). Supporting autonomy in the classroom: Ways teachers encourage student decision making and ownership. *Educational Psychologist*, 39, pp. 97-110
- Şanlı, A. G., & Koç, B. (2019). Her özgeci birey özgeci davranır mı? otantiklik ve dindarlığın özgecilik üzerindeki rolü. *Middle Black Sea Journal of Communication Studies*, 4(2), 104-114.
- Şeker, Ş. E. (2014). Maslov'un ihtiyaçlar piramiti (Maslov hierarchy of needs). *YBS Ansiklopedisi*, 1(1), 43-45.

- Şepitci Sarıbaş, M., & Gültekin Akduman, G. (2019). 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerinin okul uyumu ile ilişkisi. *Journal of International Social Research*, 12(63).
- Şölen, Y. (2020). *4-6 yaş arası çocuğu olan babaların ebeveyn tutumları ve yaşam boyu öğrenmelerinin baba eğitim programına katılım durumuna göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi. Kocaeli.
- Tangör, B. B. & Curun, F. (2016). Psikolojik iyi oluşun yordayıcıları olarak bireysel farklılıklar: özgünlük, benlik saygısı ve sürekli kaygı, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 01, 5-4 . ISSN: 2146-9199
- Taşçıoğlu, C., & Tosun, L. P. (2018). Facebook'taki Benlik Sunumları, Otantiklik ve Psikolojik İyi Oluş, *Nesne Psikoloji Dergisi (NPD)*, 5, 103-105.
- Taşkın, N. (2011). Çocukların gelişiminde katkıları unutulmuşlar: Babalar. *Eğitime Bakış Dergisi*, Yıl, 7, 43-47.
- Tezcan, M. (1999). *Eğitim sosyolojisi (12. Baskı)*. Ankara: Şafak Matbaacılık.
- Tezel Şahin, F., Akıncı Coşgun, A., & Aydın Kılıç, Z. N. (2017). Babaların çocuklarıyla vakit geçirme durumlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 37(1).
- Toprak, H. (2014). *Ergenlerde mutluluk ve yaşam doyumunun yordayıcısı olarak psikolojik sağlık ve psikolojik ihtiyaç doyumu* (Master's thesis, Sakarya Üniversitesi).
- Tutkun, C., Tezel Şahin, F., Işıktekiner, S. (2017). Dört- beş yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerinin incelenmesi. *Eğitim bilimlerinde yenilikler ve nitelik arayışı içinde*. Ankara: PEGEM yayınları.
- Tuzcuoğlu, N., Azkeskin, K. E., Küsmüs, G. İ., & Cengiz, Ö. (2019). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Öz Düzenleme Becerileri ile Benlik Alguları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 607-623.
- Uykan, E., & Akkaynak, M. (2019). Ebeveyn tutumları ile çocukların öz düzenlemeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 6 (3), 1620-1644.
- Uzun, H. & Baran, G. (2019). Babaların okul öncesi dönemdeki çocuklarıyla ilişkisinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 47-60.
- Üredi, I. & Erden, M. (2009). Öz-düzenleme stratejileri ve motivasyonel inançlarının yordayıcısı olarak algılanan anne baba tutumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(4), 781-811.
- Vohs, K. D., & Baumeister, R. F. (Eds.). (2011). *Handbook of self-regulation: Research, theory, and applications*. New York, London: Guilford Press

- Wanless, S.B., McClelland, M M., Lan , X., Son , S. H., Cameron ,C. E., Morrison, F. J., (2013). Gender differences in behavioral regulation in four societies: The unitedstates, Taiwan, South Korea And China. *Early Childhood Resource Quality*, 28, 621–633.
- Wenzel, A. J., & Lucas-Thompson, R. G. (2012). Authenticity in college-aged males and females, how close others are perceived, and mental health outcomes. *Sex Roles*, 67, 334–350.
- Williams, K. & Berthelsen, D. (2017) The development of prosocial behaviour in early childhood: Contributions of early parenting and self-regulation. *International Journal of Early Childhood*, 49(1), pp. 73-94.
- Willoughby, M. T., Magnus, B., Vernon-Feagans, L., Blair, C. B. ve Family Life Project Investigators. (2016). Developmental delays in executive function from 3 to 5 years of age predict kindergarten academic readiness. *Journal of Learning Disabilities*, 49(1), 1-14
- Wood, A. M., Linley, P. A., Maltby, J., Baliouisis, M. ve Joseph, S. (2008). The authentic personality: A theoretical and empirical conceptualization and the development of the authenticity scale. *Journal of Counseling Psychology*. 55, 385-399.
- Yalom, I. D. (2000). *Varoluşçu psikoterapi*. (Çev. İyidoğan). İstanbul: Kavalcı Yayınevi.
- Yavuzer, H. (1986). Ana-baba ve çocuk (30. Baskı: 2021). İstanbul: Remzi Kitapevi
- Yeung, W. J., Sandberg, J. F., Davis-Kean, P. E., & Hofferth, S. L. (2001). Children's time with fathers in intact families. *Journal of Marriage and Family*, 63(1), 136-154.
- Yıldız, T., Fındık, E., Ertürk Kara, G. (2018). *Erken çocukluk döneminde öz düzenleme; izleme, Değerlendirme ve Destekleme Yöntemleri*, Anı Yayıncılık: Ankara
- Yoder, J. R., Brisson, D., & Lopez, A. (2016). Moving beyond fatherhood involvement: The association between father–child relationship quality and youth delinquency trajectories. *Family Relations*, 65(3), 462-476.
- Zimmerman, B. J. (2008). Investigating self-regulation and motivation: Historical background methodological developments, and future prospects. *American Educational Research Journal*, 45(1), 166-183.

EKLER

Ek 1- Kernis-Goldman Özgünlük (Otantiklik) Ölçeği- Kısa Formu

KERNİS-GOLDMAN ÖZGÜNLÜK(OTANTİKLİK) ÖLÇEĞİ-KISA FORMU (KGÖÖ-KF)

Değerli baba,

Aşağıda, özgünlüğünüzü belirlemek amacıyla hazırlanmış olan 20 maddelik bir ölçek yer almaktadır. Elde edilen veriler sadece bilimsel araştırma kapsamında kullanılacaktır. Herhangi bir kişisel bilgi paylaşmanız istenmemektedir. Sorulara içtenlikle cevap vermeniz araştırma sonuçları açısından önemlidir. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz, ifadelerin size uygunluk derecesini 1 ile 5 arasında derecelendirilmiş seçeneklerden birini işaretleyerek belirtiniz ve kesinlikle soruları boş bırakmayınız.

Katılımınız için teşekkür ederim.

Selen ÇİLMEN
Hasan Kalyoncu Üniversitesi
Okul Öncesi Öğretmenliği
Yüksek Lisans Öğrencisi

Çocuğun Adı Soyadı:

1. Çalışıyor musunuz? : Evet Hayır

2. Hanenin Aylık Geliri:

3. Kaç yaşındasınız?:

4. Eğitim Durumu : İlkokulu Ortaokul Lise Üniversite Lisans Üstü

5. Çocuğunuza özel bir zaman ayırıyor musunuz?

() Evet () Hayır

6. Cevabınız hayır ise nedenini yazınız:

.....
.....
.....
.....

7. Cevabınız evet ise aşağıdaki soruları cevaplayınız,

a) Hafta içi, bir günde çocuğunuza ne kadar zaman ayırıyorsunuz?

- () Yarım saatten az
() Yarım saat ile bir saat arası
() Bir- iki saat arası
() İki- üç saat arası
() Üç saatten fazla

b) Hafta sonu, bir günde çocuğunuza ne kadar zaman ayırıyorsunuz?

- () Yarım saatten az
() Yarım saat ile bir saat arası
() Bir- İki saat arası
() İki- üç saat arası
() Üç saatten fazla

c) Çocuğunuza ayırdığınız zamanı nasıl değerlendiriyorsunuz?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1	2	3	4	5
Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum

1	Duyularım konusunda kafam çoğu zaman karışıktır.	1	2	3	4	5
2	Kendimle ilgili yaptıklarına neden inandığımı bilirim.	1	2	3	4	5
3	En derin duygu ve düşüncelerimden bihaberim.	1	2	3	4	5
4	Benim için neyin önemli olduğunun çoğunlukla farkında değilimdir.	1	2	3	4	5
5	Hayatımda neyi başarmak istediğimi gerçekten bilip bilmediğimi sık sık sorgularım.	1	2	3	4	5
6	Kendimi eleştirel bir şekilde değerlendirmeyi çok zor bulurum.	1	2	3	4	5
7	Kendimle ilgili çekindiğim hoş olmayan duyguları bastırmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
8	Aldığım iltifatların gerçekliğini çoğu zaman ret ederim.	1	2	3	4	5
9	Başardığım şeyler konusunda memnun olmak ve iyi hissetmek benim için zordur.	1	2	3	4	5
10	Birisi eksiklerimden birine odaklanır ya da işaret ederse, çabucak aklımdan çıkarmaya ve unutmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
11	Gerçekte kesinlikle hoşlanmasam da sıklıkla bir şeyden hoşlanırmış gibi yaparım.	1	2	3	4	5
12	Öyle yaptığım için başkaları beni eleştirse ya da reddetse bile kişisel değerlerime uygun bir şekilde davranmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
13	Davranışlarımın tipik olarak değerlerimi belli ettiğini düşünürüm.	1	2	3	4	5
14	Nadiren de olsa, başkaları görsün diye sahte tavır takınırım.	1	2	3	4	5
15	Olaylar hakkında gerçek düşüncelerimi olumsuz sonuçlarına katlanma pahasına ifade ederim.	1	2	3	4	5
16	Yakın olduğum kişilere onları gerçekten ne kadar sevdiğimi açıkça söylerim.	1	2	3	4	5
17	Yakın olduğum kişilerin ihtiyaç ve isteklerini anlamak benim için önemlidir.	1	2	3	4	5
18	Yakın olduğum kişilerden herkesçe bilinen kişiliğim ya da imajımdan ziyade gerçek beni bilmelerini isterim.	1	2	3	4	5
19	Yakın olduğum insanlar, hangi ortamda/durumda olduğumuza bakmaksızın kim olduğum konusunda bana güvenebilirler.	1	2	3	4	5
20	Yakın ilişkilerde açık sözlülüğüm ve dürüstlüğüm benim için son derece önemlidir.	1	2	3	4	5

Ek 2- Öz Düzenleme Beceri Ölçeği

ÖZ DÜZENLEME BECERİLERİ ÖLÇEĞİ

Değerli öğretmen,
Aşağıdaki listede, bir çocuğun öz düzenleme becerileri ile ilgili maddeler yer almaktadır. Elde edilen veriler sadece bilimsel araştırma kapsamında kullanılacaktır. Herhangi bir kişisel bilgi paylaşmanız istenmemektedir. Lütfen, verilen numaralandırma sistemini göz önüne alarak maddelerdeki ifadeleri, formu doldurduğunuz çocuğun beceri ve davranışlarını düşünerek işaretleyiniz. Katılımınız için teşekkür ederim.

Selen ÇILMEN
Hasan Kalyoncu Üniversitesi
Okul Öncesi Öğretmenliği
Yüksek Lisans Öğrencisi

Çocuğun Adı Soyadı:-----

Çocuğun Doğum Tarihi: -----

Çocuğun Cinsiyeti: () Kız () Erkek

Uygulama Tarihi:-----

Beş seçenekli kodlama, “kesinlikle doğru”, “doğru”, “kısmen doğru”, “doğru değil” ve “kesinlikle doğru değil” seçeneklerini içermektedir. Lütfen, her maddeyi işaretleyiniz.

	KESİNLİKLE DOĞRU	DOĞRU	KİSMEN DOĞRU	DOĞRU DEĞİL	KESİNLİKLE DOĞRU DEĞİL
1-Kendisi için hedefler belirler (örneğin, tahta bloklardan kule yapmaya başlamadan önce, kuleyi kendi boyunda inşa edeceğini söyler/davranışlarıyla gösterir).	5	4	3	2	1
2-Kendi çalışmasının, örnekle ve/veya diğer çocukların çalışmaları ile farklılık ve benzerliklerini süreç içinde kontrol eder.	5	4	3	2	1
3-Daha önce işe yaradığını gördüğü bir stratejiyi, yeniden kullanır (örneğin, malzeme taşımak için kutu kullanıldığını gördüğünde, oyuncakları raflara daha hızlı taşımak için kutu kullanır).	5	4	3	2	1
4-Kullandığı yöntemin ne kadar yararlı olduğunu hakkında konuşur (örneğin, ellerini yıkarken gömleğinin kolunu kıvrıdığı için kollarının ıslanmadığını söyler).	5	4	3	2	1
5-Beklemesi istendiğinde, ilgi çekici bir durum karşısında bile bekleyebilir (örneğin, sınıfta çok sevdiği bir pasta dağıtılırken, kendi sırasının gelmesi için bekler).	5	4	3	2	1
6-Bir etkinlikten diğerine geçerken dikkatini toplayabilir.	5	4	3	2	1
7-Etkinliklerde başarılı olduğunda mutluluk belirten davranışlar gösterir.	5	4	3	2	1
8-Kendi kendini motive eder (örneğin, yapamayıp öğretmenden yardım istediği bir iş için, bir sonraki sefere kendi başına yapabileceğini söyler).	5	4	3	2	1
9-Etkinlere başlamadan önce gerekli materyalleri toplar (örneğin, kolaj çalışmasına başlamadan önce makas, yapıştırıcı gibi kullanacağı tüm malzemeleri toplar).	5	4	3	2	1
10-Etkinliği bitirmeye ne kadar yakın olduğunu ifade eder (örneğin, “şu son kareyi de kesince hepsi bitmiş olacak” der).	5	4	3	2	1

11-Bir örneğe bakarak kendi çalışmasını düzenler (örneğin, kitaptaki resme bakarak, kendi çalışmasını sürdürür).	5	4	3	2	1
12-Etkinlikler sonunda ne öğrendiği hakkında konuşur (örneğin, “ben bu kitaba bakmadan önce uçan dinazorlar olduğunu bilmiyordum” der).	5	4	3	2	1
13- Sırasını bekler.	5	4	3	2	1
14-Etkinliklerden hoşlanıp hoşlanmadığı hakkında konuşur.	5	4	3	2	1
15-Doğru yaptığını düşündüğünde, başını sallamak gibi jest ve mimiklerle kendi zihinsel sürecini onaylar.	5	4	3	2	1
16-Zorluklarla karşılaştığında hemen pes etmez.	5	4	3	2	1
17-Etkinliklere başlamadan önce ne yapacağını planlar (örneğin, legolarla oynamaya başlamadan önce çiftlik, kale veya okul inşa edeceğini söyler/davranışlarıyla gösterir).	5	4	3	2	1
18-Kullandığı yöntem işe yaramıyorsa, değiştirir (örneğin, yap-boz parçalarını ortadan dışa doğru birleştirmesi zor olduğunda, kenarlardan başlayıp ortaya doğru birleştirmeye başlar).	5	4	3	2	1
19- Sizi dinlemesini istediğimizde, konuşmasını durdurur.	5	4	3	2	1
20-Kullandığı materyal doğru değilse, değiştirir (örneğin, kağıdına yapıştırıcı ile sabitleyemediği bir malzemeyi, bant kullanarak sabitler).	5	4	3	2	1
21-“Kestim, yapıştırdım”, “farklı olanların hepsini işaretledim” gibi ifadeler ile neler yaptığını tanımlayabilir.	5	4	3	2	1
22-Etkinlik sırasında dikkati dağılır, dikkatini toparlaması için uyarılması gerekir.	5	4	3	2	1
23-Bir etkinliğe/göreve başladığında, yapması gerekenleri sonuna kadar sürdürür (örneğin, serbest oyundan sonra tüm oyuncaklar toplanana kadar, toplamaya devam eder).	5	4	3	2	1
24-Etkinliklere başlamadan, kullanmayı planladığı yöntemi belirler (örneğin, bir hayvan resmi çizmesi istendiğinde, bir kitaptaki resme bakarak çizeceğini söyler).	5	4	3	2	1
25-Dış uyarıcılar (ses, ışık v.b.) dikkatini kolaylıkla dağıtır.	5	4	3	2	1
26-İlgisini çeken bir etkinliği bırakması istendiği halde, bir süre daha o etkinliği yapmaya devam eder.	5	4	3	2	1
27- Bir etkinlik için uygun materyalleri seçer (örneğin, resmi için en uygun büyüklükteki kağıdı seçer).	5	4	3	2	1
28- Hatalarını kendi başına düzeltebilir (örneğin, çizgiler üzerinde çizme etkinliğinde hata yaptığında, silerek tekrar dener).	5	4	3	2	1
29- İlgisini çeken bir etkinlik süresince, kendini zapt etmekte zorluk yaşar (örneğin, balonları çok seven bir çocuk, balonlarla etkinlik yapılırken yönergelere dikkatini veremez ve balonlara dokunmak ve oynamak ister).	5	4	3	2	1
30- Kovalamaca, dans gibi hareketli etkinlikler bittikten sonra, bir süre geçtiği halde sakinleşemez.	5	4	3	2	1
31-O kadar yavaş veya hareketlidir ki, dikkatini toplayamaz.	5	4	3	2	1
32- Kullandığı yöntem/materyal/alan işe yaramazsa da, değiştirmek aklına gelmez (örneğin, legolardan bir yapı inşa ederken, çalıştığı zemin düz olmadığı için zorluk yaşadığında, farklı bir alanı zemin olarak kullanmak aklına gelmez).	5	4	3	2	1
33- İlgisini çeken bir etkinlik bittikten sonra, yeni bir etkinliğe dikkatini veremez.	5	4	3	2	1

Ek 3- Ölçek Kullanım İzinleri

Kernis-Goldman Özgünlük (Otantiklik) Ölçeği- Kısa Formu Kullanım İzni:

Kernis-Goldman Özgünlük (Otantiklik) Ölçeği-Kısa Formu kullanma izni Gelen Kutusu x x 🖨 🔗

 Selen Çilmen 2 Kasım Pzt 15:24 (2 gün önce) ☆ ← ⋮

Alıcı:

Merhaba,
Hasan Kalyoncu Üniversitesi'nde Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde yüksek lisans yapmaktayım. İzininiz olursa geliştirmiş olduğunuz Kernis-Goldman Özgünlük (Otantiklik) Ölçeği-Kısa Formu'nu çalışmamda kullanmak istiyorum.
Çalışmalanızda başarılar dilerim.

Saygılarımla
Selen ÇİLMEN

 Hakan Sarıçam 2 Kasım Pzt 17:26 (2 gün önce) ☆ ← ⋮

Alıcı: ben

Selen merhaba,
Ölçek maddeleri ve puanlama bilgileri ektedir.
Çalışmada memnuniyetle kullanabilirsiniz.
İyi çalışmalar dilerim.

Selen Çilmen 2 Kas 2020 Pzt, 15:24 tarihinde şunu yazdı:

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştirmek için kişisel bilgisayar ayarlarına gidin.

Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği Kullanım İzni:

 Selen Çilmen 15:16 (1 saat önce) ☆ ← ⋮

Alıcı:

Merhaba,
Hasan Kalyoncu Üniversitesi'nde Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde yüksek lisans yapmaktayım. İzininiz olursa geliştirmiş olduğunuz Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği'ni çalışmamda kullanmak istiyorum.
Çalışmalanızda başarılar dilerim.

Saygılarımla
Selen ÇİLMEN

 Dilan Bayındır 15:58 (47 dakika önce) ☆ ← ⋮

Alıcı: ben

Merhaba Hocam,
Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği'ne ait makale ve ölçeğin orjinal formu ektedir. Puanlama, ters madde ve dağılımlarla ilgili bilgiler makalede yer almaktadır. Ölçek öğretmenler tarafından değerlendirilmektedir. Sorularınız olursa mail atabilirsiniz. Ölçeği kullandığımız takdirde ekte gönderdiğim makalemizi referans göstermenizi rica ederim.

İyi çalışmalar dilerim.

Doç. Dr. Dilan BAYINDIR

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştirmek için kişisel bilgisayar ayarlarına gidin.